

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๕
วันพุธที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๗
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์กระแชะ ชนะวงศ์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายมานิจ สุขสมจิตร	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์สุจิต บัญบังการ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๖. นายปรีชา วัชรากัย	รองประธานกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หก
๘. ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช	ประธานที่ปรึกษากรรมการ
๙. นายจรรุญ อินทจาร	รองประธานที่ปรึกษากรรมการ
๑๐. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	ที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ
๑๑. นายคำคุณ สิทธิสมาน	โฆษกกรรมการ
๑๒. พลโท นาวัน คำริกาญจน์	โฆษกกรรมการ
๑๓. นายปกรณ์ ปรียากร	โฆษกกรรมการ
๑๔. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	โฆษกกรรมการ
๑๕. นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	โฆษกกรรมการ
๑๖. นายกฤต ไกรจิตติ	กรรมการ
๑๗. นายจุมพล สุขมัน	กรรมการ
๑๘. นายเชษฐา โทณะวนิก	กรรมการ
๑๙. นายเชิดชัย วงศ์เสรี	กรรมการ
๒๐. นางถวิลวดี บุรีกุล	กรรมการ
๒๑. นางทิวา ณ นคร	กรรมการ
๒๒. พลโท นคร สุขประเสริฐ	กรรมการ
๒๓. ศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	กรรมการ
๒๔. ศาสตราจารย์บรรเจ็ด สิงคะเนติ	กรรมการ

๒๕. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	กรรมการ
๒๖. นายประชา เตรีตัน	กรรมการ
๒๗. นายไพบุลย์ นิติตะวัน	กรรมการ
๒๘. นายมีชัย วีระไวทยะ	กรรมการ
๒๙. พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	กรรมการ
๓๐. ศาสตราจารย์พิเศษเอนก เหล่าธรรมทัศน์	กรรมการ
๓๑. นายดิศทัต โทตระกิตย์	เลขานุการกรรมการ
๓๒. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	เลขานุการกรรมการ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา	(ลาการประชุม)
๒. นายวิชัย ทิตตภักดิ์	(ลาการประชุม)
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลากเจริญทรัพย์	(ลาการประชุม)
๔. นางสาวสมสุข บุญยะบัญชา	(ลาการประชุม)

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ คือ

ว่าที่เรือดรี ยุทธนา สำเนาเงิน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง
สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญา เทวานฤมิตรกุล	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒. นายสตีร ธนานิธิโชติ	นักวิชาการ สถาบันพระปกเกล้า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายนพดล เกร็ดฤกษ์	กรรมการร่างกฎหมายประจำ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๒. นายอรรถกร สุขพัฒน์พันธ์	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๓. นายปณตกร จงธีรโชติ	นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักกฎหมาย

๑. นายสันต์ชัย สิ้นธุรงค์	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๑
๒. นายสฤติย์ ส่งศรีบุญสิทธิ์	นิติกรชำนาญการพิเศษ

๓. ว่าที่ร้อยตรี ต่อร์ฐ์ สิงห์เรืองเดช	นิติกรชำนาญการ
๔. นางสาวอรวรรณ เกษร	นิติกรชำนาญการ
๕. นางสาวมานิดา สารพัฒน์	นิติกรชำนาญการ
สำนักวิชาการ	
นายโชคสุข กรกิตติชัย	วิทยากรชำนาญการพิเศษ

สำนักการประชุม

นายพุดพิพันธุ์ อภิไชยวาทย	นิติกรปฏิบัติการ
---------------------------	------------------

ผู้ติดตามกรรมการ

๑. นายदनัยภัท โภควณิช	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อูวรรณโณ
๒. นายศิริรัช ศิริชุมแสง	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อูวรรณโณ
๓. นายธนบดี ภาคพิชัย	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อูวรรณโณ
๔. พันเอก ประภักดิ์ ล้อมสมบูรณ์	ผู้ติดตาม พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ
๕. นายจรัญ ยุพจันทร์	ผู้ติดตาม นายมีชัย วีระไวทยะ
๖. นางสาวชัชชรี จิตติพงศ์	ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว
๗. นางสาวธีรดา ศุภะพงษ์	ผู้ติดตาม นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์
๘. นายสตีร ธนานิธิโชติ	ผู้ติดตาม นางฉวีลวดี บุรีกุล
๙. นางสาวอรอุมา วรแสน	ผู้ติดตาม นายประชา เตรรัตน์
๑๐. นางสาวศศิธร พัดขุนทด	ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์
๑๑. นายวราห์ แห่งพุ่ม	ผู้ติดตาม นายดิศทัต โทตระกิตย์

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๐๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

๑.๑ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีการตรวจสอบคุณสมบัติของอนุกรรมการที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๓ (๒) นั้น ปรากฏว่า คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๑๐ ซึ่งมีนายบุญส่ง ชเลธร เป็นอนุกรรมการ

ยังไม่พ้นจากสมาชิกภาพพรรคการเมือง จึงถือว่าขาดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการเป็น
อนุกรรมการ

ที่ประชุมรับทราบและเห็นควรไม่แต่งตั้งบุคคลดังกล่าวเป็นอนุกรรมการ

๑.๒ ด้วยคณะกรรมการกร่างรัฐธรรมนูญ และคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมและรับฟัง
ความคิดเห็นของประชาชน จะจัดโครงการสัมมนาเรื่อง เวทีการประชาเสวนาหาทางออก “สานพลัง
ประชาชนเพื่อปฏิรูปประเทศไทย” จำนวน ๑๐ เวทีทั่วประเทศ

ในการนี้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของฝ่ายเลขานุการฯ จึงขอความกรุณากรรมการที่มี
ความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการสัมมนาดังกล่าว แจ้งรายชื่อยืนยันการเดินทางเข้าร่วมโครงการสัมมนาใน
ครั้งนี้ ตามเอกสารตารางที่ได้แจกต่อที่ประชุมแล้ว

ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๔ วันอังคารที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗ โดยมีการ
แก้ไขดังนี้

หน้า ๑๕ บรรทัดที่ ๘ ถึง ๙

ความเดิม “- สำหรับแนวคิดแบบใหม่ เรียกว่า ATP (Area Tenanted Participation หรือ Area
Issue Participation) ต้องเปลี่ยนระบบการวางแผนระบบงบประมาณ โดยไม่ใช่ระบบงบประมาณฐานกรม
และ”

แก้ไขเป็น “- สำหรับแนวคิดแบบใหม่ เรียกว่า ATP (Area – Thematic – Participation หรือ
Area – Issue – Participation) ต้องเปลี่ยนระบบการวางแผนระบบงบประมาณ โดยไม่ใช่ระบบ
งบประมาณฐานกรม และ”

หน้า ๑๖ บรรทัดที่ ๒๐ ถึง ๒๖

ความเดิม “- การกระจายอำนาจทางปกครองได้มีการบัญญัติไว้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช
๒๕๔๐ มีอยู่แล้ว ทั้งเรื่องการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกฎหมายที่จะต้องออกมารองรับ
เกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางปกครอง ดังนั้น นอกจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแล้ว เห็นควรกระจาย
อำนาจสู่ท้องถิ่นได้ เช่น เรื่องงบประมาณ การบริการสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
ในท้องถิ่น การศึกษา การสาธารณสุข ดังนั้น หากจะให้มีการปฏิรูปอย่างแท้จริงในลักษณะที่เป็นการ
กระจายอำนาจสู่ประชาชนในระดับท้องถิ่น จะต้องมียกกฎหมายรองรับ ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจาย
อำนาจสู่ท้องถิ่นขณะนี้ มีอยู่ ๒๒ ฉบับ โดยสามารถนำกฎหมายดังกล่าวมาสนับสนุนในการกระจายอำนาจสู่
ท้องถิ่นได้”

แก้ไขเป็น “- การกระจายอำนาจทางปกครองได้มีการบัญญัติไว้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช
๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ แล้ว ทั้งเรื่องการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนท้องถิ่น การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รวมทั้งกฎหมายที่จะต้องออกมารองรับเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางปกครอง ดังนั้น นอกจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศและความมั่นคงแล้ว เห็นควรกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นได้ทุกเรื่อง เช่น เรื่องงบประมาณ การบริการสาธารณสุข ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น การศึกษา การสาธารณสุข จึงควรใช้รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ซึ่งมีบทบัญญัติในเรื่องการกระจายอำนาจการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่แล้วเป็นพื้นฐานในการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่แล้วตามข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย ๒๒ ฉบับ โดยสามารถนำกฎหมายในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นได้อยู่แล้ว แต่ละจังหวัดมีเจ้าเมืองเป็นคนที่ท้องถิ่น และอาจใช้ระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีในปัจจุบันเป็นพื้นฐานการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งแตกต่างจากการเลือกตั้ง ส.ส. โดยการเลือกตั้งผู้ว่าฯ สามารถทำได้โดยไม่ต้องกังวลเรื่องที่จะขัดบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่ว่า ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้ ถ้าอำนาจในการต่างประเทศและเรื่องความมั่นคงยังอยู่ที่ส่วนกลาง และอาจพิจารณาระบบการปกครองแบบมณฑลสมัยรัชกาลที่ ๕ ที่ส่งผู้แทนจากส่วนกลางไปปกครองภูมิภาคต่าง ๆ”

หน้า ๒๔ บรรทัดที่ ๑ ถึง ๔

ความเดิม “ทุกฝ่าย เสนอให้มีการกำหนดสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๐๐ คน ในอัตราส่วนประชากรจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ คนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คนและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวน ๑๕๐ ถึง ๒๐๐ คน ซึ่งอาจจะส่งผลต่อพรรคการเมืองขนาดเล็กบ้าง ในส่วนข้อเสนอในเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก ๘ เขตเลือกตั้งนั้นมีความซับซ้อนมากเกินไปและ”

แก้ไขเป็น “ทุกฝ่าย เสนอให้มีการกำหนดสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๐๐ คน ในอัตราส่วนประชากรจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ คนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คนและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวน ๑๕๐ ถึง ๒๐๐ คน ซึ่งยังส่งผลต่อที่นั่งของพรรคการเมืองขนาดเล็กได้ ในส่วนข้อเสนอในเรื่องที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก ๘ เขตเลือกตั้งนั้นมีความซับซ้อนมากเกินไปและ”

หน้า ๒๔ บรรทัดที่ ๑๐ ถึง ๑๑

ความเดิม “เกิดการซื้อเสียงได้ยากขึ้น การทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของประชาชนอย่างแท้จริง ควรคืนประชาธิปไตยให้กับพรรคการเมือง และให้กับประชาชนผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรกำหนดกติกา”

แก้ไขเป็น “เกิดการซื้อเสียงได้ยากขึ้น การทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของประชาชนอย่างแท้จริง การคืนประชาธิปไตยให้กับประเทศ และให้กับประชาชนผ่านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรกำหนดกติกา”

หน้า ๒๕ บรรทัดที่ ๗ ถึง ๒๓

ความเดิม “ - สิ่งที่ได้มีการเสนอหรือได้มีการอภิปรายยังไม่ได้ตอบสนองต่อการปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕(๗) ซึ่งยังมองไม่เห็นกลไกในการตรวจสอบอำนาจรัฐ เสนอให้รัฐธรรมนูญกำหนดในเรื่องวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประเทศไทยดำเนินต่อไปอย่างมีเป้าหมาย และให้สภาพการเมืองเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ให้ฝ่ายบริหารปฏิบัติตาม หากไม่ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ให้ฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญถอดถอนได้ในเรื่องที่มาของวุฒิสภาสันับสนุนข้อเสนอที่ให้มาจากสี่ส่วน คือ อดีตเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน ๔๐ คน ภาคเกษตร แรงงาน ๔๐ คน แต่ขอเปลี่ยนสัดส่วนที่มาชุมชน ท้องถิ่นประชาสังคมจาก ๔๐ คน เป็น ๗๗ คน ให้มาจากสมาชิกพลเมืองของแต่ละจังหวัดจาก ๗๗ จังหวัด จึงจะสามารถควบคุมนโยบายและกฎหมายของรัฐได้ ในส่วนที่มาจากสายอาชีพ ที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมโดยผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง (Functional Constituencies) จำนวน ๔๐ คนซึ่งมีการใช้รูปแบบดังกล่าวในต่างประเทศนั้น ควรกำหนดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วย โดยใช้วิธีเดียวกันกับการสรรหาสมาชิกสภาปฏิรูปในการสรรหาบุคคลดังกล่าว ในส่วนระบบการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ นั้นเห็นว่า พรรคการเมืองขนาดใหญ่อาจไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากระบบดังกล่าว และเป็นประโยชน์ต่อพรรคการเมืองขนาดเล็กรวมถึงสนับสนุนการเลือกตั้งแบบผสมการแบ่งเขตกับสัดส่วน (Mixed Member Proportional หรือ MMP) แต่ขอให้ให้มีผู้แทนจากสายอาชีพที่มาจาก การเลือกตั้งทางอ้อมโดยผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง (Functional Constituencies) อยู่ในสภาด้วย และขอให้มีการกำหนดรัฐธรรมนูญที่มีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เพื่อให้ประเทศไทยพัฒนาต่อไปอย่างมีเป้าหมาย”

แก้ไขเป็น “ - สิ่งที่ได้มีการเสนอหรือได้มีการอภิปรายยังไม่ได้ตอบสนองต่อการปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕(๗) ซึ่งยังมองไม่เห็นกลไกในการตรวจสอบอำนาจรัฐ เสนอให้รัฐธรรมนูญกำหนดในเรื่องวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประเทศไทยดำเนินต่อไปอย่างมีเป้าหมาย และให้สภาพการเมืองเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติปฏิบัติตาม หากไม่ดำเนินการที่กำหนดไว้ให้ฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญหากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าขัดต่อยุทธศาสตร์ (ซึ่งกำหนดไว้ให้เป็นทิศทางของประเทศตามรัฐธรรมนูญ) สามารถส่งต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถอดถอนได้ ในเรื่องที่มาของวุฒิสภาสันับสนุนข้อเสนอที่ให้มาจากสี่ส่วน คือ อดีตเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน ๔๐ คน ภาคเกษตร แรงงาน ๔๐ คน แต่ขอเปลี่ยนสัดส่วนที่มาจากชุมชน ท้องถิ่นประชาสังคมจาก ๔๐ คน เป็น ๗๗ คน ให้มาจากสมาชิกพลเมืองของแต่ละจังหวัดจาก ๗๗ จังหวัด จึงจะสามารถเป็นสภาพการเมืองควบคุมนโยบายและกฎหมายของรัฐได้ ในส่วนที่มาจากสายอาชีพ (Functional Constituencies) จำนวน ๔๐ คนซึ่งมีการใช้รูปแบบดังกล่าวในต่างประเทศนั้น ควรกำหนดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และทดแทนกลุ่มสายอาชีพด้วยการคัดเลือก ๑๑ ด้านเหมือนกับสภาปฏิรูปแห่งชาติจำนวน ๔๔ คนแทน ในส่วนระบบการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ นั้น เห็นว่า พรรคการเมืองขนาดใหญ่อาจไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มา

จาก Party list ตามระบบดังกล่าวเลย และเป็นประโยชน์ต่อพรรคการเมืองขนาดเล็กจึงสนับสนุนการเลือกตั้งแบบผสมการแบ่งเขตกับสัดส่วน (Mixed Member Proportional หรือ MMP) ที่สำคัญให้มีการกำหนดรัฐธรรมนูญที่มีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เพื่อให้ประเทศไทยพัฒนาต่อไปอย่างมีเป้าหมาย”

หน้า ๒๖ บรรทัดที่ ๑๔

ความเดิม “ต่อศาลพิจารณาได้ภายใน ๑๕ วัน มิฉะนั้นให้ถือว่าคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด และควร”

แก้ไขเป็น “ต่อศาลพิจารณาได้ภายใน ๑๕ วัน มิฉะนั้นให้ถือว่าคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด ให้การระงับการพิสูจน์ตกอยู่ที่ผู้ถูกร้องเรียน และควร”

หน้า ๓๐ บรรทัดที่ ๒๔ ถึง ๒๗

ความเดิม “โดยนำไปใช้กับการเลือกตั้งแบบเขต เช่น ในเขตเลือกตั้งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวน ๑๕ คน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิเลือกตั้งได้สามลำดับ ลำดับหนึ่งได้ ๓ คะแนน ลำดับสองได้ ๒ คะแนน และลำดับสามได้ ๑ คะแนนซึ่งในระบบเขตเดียวเบอร์เดียวสามารถบริหารจัดการเลือกตั้งได้ง่าย โดยเห็นควรให้ยกเลิกการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ”

แก้ไขเป็น “โดยนำไปใช้กับการเลือกตั้งแบบเขตเดียว เบอร์เดียว แต่ให้เลือกตามความชอบ ๓ อันดับ เช่น ในเขตเลือกตั้งมีผู้สมัคร ๑๕ คน ประชาชนมีสิทธิเลือกตามความชอบ ๓ คน คนที่ชอบลำดับ ๑ คะแนน ๓ คะแนน คนที่ชอบลำดับ ๒ ได้ ๒ คะแนน คนที่ชอบลำดับ ๓ ได้ ๑ คะแนน แล้วคิดคะแนนรวมใครได้คะแนนสูงสุดชนะ และให้ยกเลิกระบบบัญชีรายชื่อ”

หน้า ๓๐ บรรทัดที่ ๒๘ ถึง ๓๒

ความเดิม “สำหรับข้อเสนอการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรงและบัญชีคณะรัฐมนตรี (Cabinet List) เห็นควรแยกบัญชีคณะรัฐมนตรีกับบัญชีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างเด็ดขาด ดังนั้น นายกรัฐมนตรีจึงไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเปิดโอกาสให้กลุ่มการเมืองที่ไม่ใช่พรรคการเมืองสามารถเสนอบัญชีรายชื่อคณะรัฐมนตรี (Cabinet List) ได้เช่นเดียวกัน สำหรับการจัดตั้งรัฐบาลกรณีไม่มีพรรคการเมืองใดได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งหรือมีคะแนนเสียงที่จะสนับสนุนให้การทำงานมีเสถียรภาพ อาจ”

แก้ไขเป็น “สำหรับข้อเสนอให้มีการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีโดยตรงนั้น ไม่เห็นด้วย ที่มาของนายกรัฐมนตรีและ ครม. ยังคงให้รัฐสภาเป็นผู้เลือกและให้ความเห็นชอบ ฝ่ายบริหารและสภาต้องแยกจากกัน ส.ส. จะมาเป็นรัฐมนตรีไม่ได้ นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีไม่ต้องมาจาก ส.ส. ดังนั้น การนำเสนอให้ประชาชนเลือกตั้ง ส.ส. ให้พรรคแสดงหน้าตาของ ครม. (Cabinet List) ๑๐ – ๕๐ คน ให้ประชาชนได้เห็น ถ้าต้องการให้ ครม. มีหน้าตาแบบนี้ ก็จะต้องเลือก ส.ส. ของพรรคให้ได้มากที่สุด และเป็นข้อผูกพันเมื่อได้รับเลือกแล้วจะต้องตั้งชื่อบุคคลนอกจากบัญชีที่เสนอไม่ได้ ถ้าพรรคเดียวได้เสียง ส.ส. ไม่พอ ต้องรวมกับพรรคการเมืองอื่น การตั้ง ครม. ของพรรค ๒ พรรค ก็จะต้องตั้งจากบัญชี Cabinet List เท่านั้น ส่วนผู้สมัครอิสระจะนำเสนอบัญชี ครม. ก็ได้ ไม่นำเสนอก็ได้”

หน้า ๓๒ บรรทัดที่ ๒ ถึง ๓

ความเดิม “ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีระบบการถ่วงดุลระหว่างสามอำนาจอย่างชัดเจน ซึ่งไม่แน่ใจว่าระบบการตรวจสอบของประเทศไทยเป็นระบบเดียวกับสหรัฐอเมริกาหรือไม่”

แก้ไขเป็น “ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีระบบการถ่วงดุลระหว่างสามอำนาจอย่างชัดเจนและแก้ไขปัญหาของการที่มีองค์กรอิสระซึ่งทำให้การตรวจสอบถ่วงดุลระหว่าง ๓ อำนาจเสียไปซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งในช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะการสรรหาผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการองค์กรอิสระ ตั้งแต่ กกต. ปปช. ศาลรัฐธรรมนูญ จนถึงการสรรหาผู้พิพากษาซึ่งไม่ได้เป็นตัวแทนของอำนาจอริบโดยทั้งสาม”

หน้า ๓๒ บรรทัดที่ ๖

ความเดิม “พรรคการเมืองต่างๆ จะทำให้พรรคการเมืองทุกพรรคมีสิทธิได้รับคะแนนเสียงจากประชาชน ส่วนการคิด”

แก้ไขเป็น “พรรคการเมืองต่างๆ จะทำให้พรรคการเมืองทุกพรรคมีสิทธิได้รับคะแนนเสียงจากประชาชน ถ้าเห็นว่าระบบของสหรัฐสามารถตอบโจทย์นี้ได้ก็ใช้ระบบสหรัฐรวมทั้งระบบตรวจสอบถ่วงดุล ๓ อำนาจก็อาจนำระบบ Impeachment ของสหรัฐมาใช้ได้โดยไม่ต้องไปคิดสูตรใหม่ซึ่งซับซ้อนเข้าใจยาก ส่วนการคิด”

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณารายงานคณะกรรมการพิจารณาการปรับโครงสร้างรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๓ ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวด ๑ ระบบผู้แทนที่ดี และผู้นำการเมืองที่ดี หมวด ๒ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ หมวด ๓ รัฐสภา และหมวด ๔ คณะรัฐมนตรี เฉพาะประเด็นที่ยังไม่ได้ข้อสรุป (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว)

ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ประธานกรรมการ ได้กล่าวถึงประเด็นที่จะต้องมีการอภิปรายแสดงความเห็นในหมวด ๓ รัฐสภา (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว) สรุปได้ว่า

เรื่องหลัก ๆ ที่จะต้องพิจารณามี ๓ เรื่อง คือ ๑. รัฐสภา โดยแบ่งเป็นสภาผู้แทนราษฎร จำนวนและที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา แบ่งเป็น จำนวน ที่มา และอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ๒ ฝ่ายบริหาร เรื่องที่มาของนายกรัฐมนตรี และ ๓. เรื่องอื่น ๆ ซึ่งข้อสรุปของอนุกรรมการ คณะที่ ๓ มีข้อเสนอไปยังคณะกรรมการหลายข้อเสนอ เช่น เรื่องระบบเลือกตั้ง โดยขณะนี้จะพิจารณาเรื่องจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เช่น การแบ่งจำนวน ส.ส. เป็น ๑๖๐ คน กับ ๑๖๐ คน รวมเป็น ๓๒๐ คน หรือ ๑๕๐ คน กับ ๓๐๐ คน รวมเป็น ๔๕๐ คน หรือ ๒๐๐ คน กับ ๒๐๐ คน รวมเป็น ๔๐๐ คน และเรื่องระบบเลือกตั้ง ซึ่งอนุกรรมการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) คือให้มีจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อเท่ากับจำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอของนายไพบุลย์ นิตตะวัน กรรมการ

ที่เสนอให้มีระบบเลือกตั้งแบบเขตใหญ่คือเขตจังหวัดและเลือกได้คนเดียว ข้อเสนอของนายเจริญ โทณะวณิก กรรมการ เสนอให้เปลี่ยนจากระบบผู้นำกำชัย (Simple Majority) เป็นระบบให้ลงคะแนนตามความชอบ (Borda Count – CB) และข้อเสนอของ พลโท นาวิน ดำริกาญจน์ โฆษกกรรมการที่เสนอให้การเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งวุฒิสภาต้องเลือกผ่านกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

หลังจากนั้น กรรมการได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

- ข้อเสนอการเลือกตั้ง ส.ส. แบบเขตเดียวเบอร์เดียว ก็เพื่อให้บุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกพรรคการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกนายกรัฐมนตรี ซึ่งหากใช้ระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) จะทำให้พรรคการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกนายกรัฐมนตรีมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม อาจใช้ระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) ได้ โดยให้ผู้ที่เลือกนายกรัฐมนตรีไม่ต้องมาจากพรรคการเมืองและมีจำนวนอย่างเป็นนัยยะสำคัญ เช่น อาจให้มีสมาชิกวุฒิสภาเข้าไปเป็นผู้เลือกนายกรัฐมนตรี เป็นต้น และต้องเป็นระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) โดยจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ และแบบแบ่งเขตมีจำนวนเท่ากัน

- ตามที่ได้เสนอให้มีจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อน้อยกว่าจำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เพื่อให้ไม่มีจำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งน้อยจนเกินไปหรือมี ส.ส. ทั้งหมดมากจนเกินไป โดยระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) ที่ให้จำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีจำนวนเท่ากันในโลกนี้มี ๒ ประเทศ ดังนั้น ก็ไม่จำเป็นที่ระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) จะต้องมีจำนวน ส.ส. ทั้ง ๒ แบบที่เท่ากัน

- ขอเสนอให้คำนึงสมรรถนะตามสายอาชีพ (Functional Competency) ซึ่งเป็นความก้าวหน้าในการยกร่างรัฐธรรมนูญครั้งนี้ อีกทั้งจะไม่ถูกรองรับโดยพรรคการเมือง อย่างไรก็ตาม หากมีวิธีการหรือกลไกอื่นที่ดีกว่าก็เห็นด้วย ทั้งนี้ ขอให้มีการกำกับจากสภาพลเมืองในการเดินทางกฎหมายและการบริหารประเทศอย่างมีเป้าหมายและมีวิสัยทัศน์

- สัดส่วนของจำนวน ส.ส. ในระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) หากมีจำนวนเท่ากันขึ้นอยู่กับว่าเป็น Closed List หรือ Open List ซึ่งหากเชื่อว่าพรรคการเมืองมีอุดมการณ์ การใช้ Closed List ก็เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ส่วน Open List คือการพิจารณาที่ตัวบุคคล

จากนั้นที่ประชุมได้มีการพิจารณาถึงประเด็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีกรรมาธิการ แสดงความเห็น ดังนี้

- จำนวน ส.ส. ควรจะมีจำนวนตายตัว คือ ๔๐๐ คน พอดี หรืออาจจะเป็น ๔๐๐ - ๔๕๐ คน และ ต้องอธิบายได้ถึงผลของการกำหนดสัดส่วนจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตว่าจะสามารถ แก้ปัญหาของประเทศไทยได้หรือไม่

- โจทย์ทางการเมืองที่ผ่านมาในเรื่องการเข้าสู่ระบบการเมืองเป็นการจำกัดพื้นที่สำหรับคนบางกลุ่ม เท่านั้นและเป็นคนกลุ่มเดิม ๆ ดังนั้น ในการออกแบบระบบการเมืองจะต้องเป็นการเปิดพื้นที่ให้คนกลุ่ม ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายเข้าสู่ระบบการเมืองได้ เช่น กลุ่มคนที่ติดเชื่อเฮดส์ เป็นต้น ซึ่งจะสามารถมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยระบบบัญชีรายชื่อจะ เป็นการเปิดพื้นที่ให้คนเล็กคนน้อยเข้าสู่ระบบการเมืองมากขึ้น นอกจากนี้ เห็นด้วยกับระบบ ๒ สภา คือ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ซึ่งวุฒิสภาจะต้องมาจากการเลือกตั้งและการสรรหาจากหลากหลายสาขา อาชีพ โดยจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งควรมีจำนวนเท่ากัน

- เสนอให้มี ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๒๐๐ คน และแบบแบ่งเขต จำนวน ๒๐๐ คน โดย แบ่งเป็น ๘ กลุ่มหรือ ๘ ภาค รวมเป็น ส.ส. ทั้งหมด ๔๐๐ คน

- สนับสนุนให้มี ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๒๐๐ คน และแบบแบ่งเขตจำนวน ๒๐๐ คน โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งและเลือก ส.ส. ได้ตามจำนวนประชากรในจังหวัด โดยแบ่งเป็น ๘ กลุ่มหรือ ๘ ภาค ตามระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) เพื่อให้ทุกภาคเข้าสู่ระบบการเมืองได้

- ระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) จะ ทำให้ได้ ส.ส. ทั้งหมดจำนวน ๔๐๐ - ๔๕๐ คน

- สนับสนุนระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) โดยให้มีจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ ๒๐๐ คน และแบบแบ่งเขตจำนวน ๒๐๐ คน รวมเป็น ๔๐๐ คน หรือปล่อยลอยตัว (float) ไว้ถึง ๔๕๐ คน ซึ่งการจะแบ่งเป็นภูมิภาค ๘ ภูมิภาค ที่กำหนดแบบแน่นอน ตายตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คงไม่สามารถทำได้ เพราะจะมีการข้าม ภูมิสังคม แต่มีข้อดี คือ ทำให้ได้บุคคลที่ไม่มีโอกาสเป็น ส.ส. ในระบบ Single Party List เข้าสู่ระบบ การเมือง โดยในระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) ซึ่งมีการแบ่งเป็นภูมิภาคนั้นควรจะแบ่งเป็น ๘ ภูมิภาค หรือ ๑๐ ภูมิภาค เพราะมีบางพื้นที่ที่มีพื้นที่น้อยก็จะ ถูกดูดกลืนเข้าสู่พื้นที่ขนาดใหญ่ รวมถึงเรื่องการเปิดโอกาสให้กลุ่มทางสังคมเสนอรายชื่อผู้ที่จะสมัครเป็น ส.ส. ได้ เพราะมีคนบางกลุ่มที่ต่อต้านระบบ Party List ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จากนั้นจึงมีการเปลี่ยนเป็น Regional List ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยกลุ่มทางสังคมที่เติบโตจาก Party List ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แม้แต่ในระดับท้องถิ่น กลุ่มทางสังคมก็มีบทบาทสำคัญ เช่น กลุ่มทางสังคม

ที่ไม่ต้องการเข้าไปสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งจะต้องตระหนักในเรื่องนี้ในการออกแบบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ดังนั้น หากเลือกระบบแบบสัดส่วนที่มีการผสมผสานของผู้แทน (Mixed Member Proportional – MMP) จะทำให้เกิดความยากในการกำหนดเขตพื้นที่เลือกตั้ง และความยากในการอธิบายว่าทำไมจึงไม่สามารถรวมกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ เข้ามาสู่ระบบการเมืองได้ เพราะ กลุ่มทางสังคมสามารถรวมเป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมืองได้ แต่พรรคการเมืองไม่สามารถรวมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมได้

- ควรมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งในรูปแบบ Mixed Member Proportional : MMP ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลโดยผ่านทางเว็บไซต์ youtube และคณะทำงานด้านการสื่อสารควร เริ่มดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยอาจให้ผู้ที่มีความชำนาญการในทางด้านการตลาดมาช่วยทำการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ด้วยแต่ไม่จำเป็นต้องรีบแถลงรอให้มีความชัดเจนในเรื่องดังกล่าวเสียก่อน

ในรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการการจะยกร่างขึ้นนั้นอาจมีนวัตกรรมหลายเรื่อง จึงควรละพื้นที่ ความคิดเดิมและมาร่วมกันคิดในพื้นที่ความคิดใหม่ ระบบการเลือกตั้งนั้นถ้าออกแบบให้เป็นเช่นเดียวกับที่ ผ่านมาอาจเกิดการไม่ยอมรับของประชาชนเนื่องจากพรรคการเมืองได้ประโยชน์ ข้อเสนอของพรรค การเมืองที่เสนอมายังคณะกรรมการนั้นไม่จำเป็นต้องรับไว้พิจารณาทุกประเด็น

- คณะกรรมการควรพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีรายชื่อในรูปแบบที่มีจำนวนเท่ากัน และรูปแบบจำนวนที่ไม่เท่ากันว่าจะทำให้เกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง โดยสัดส่วนที่เท่ากันหรือไม่เท่ากันของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีชื่อนั้นอาจส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางการเมืองจึงควรมีการ อภิปรายให้เห็นชัดเจนว่ามีผลกระทบอย่างไรบ้างเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับ ประเทศไทย

ระบบการเลือกตั้งในรูปแบบ Mixed Member Proportional : MMP นั้นนำไปสู่การที่จะทำให้ไม่มีพรรคการเมืองใดได้เสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร รัฐบาลจะเป็นรัฐบาลผสมจากหลายพรรคการเมือง ทำให้พรรคการเมืองขนาดกลางและขนาดเล็กเข้ามามีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มมากขึ้น ข้อพิจารณาคือ คณะกรรมการต้องการให้ระบบการเมืองเป็นไปในรูปแบบนั้นหรือไม่ ถ้าต้องการให้เป็นไปในรูปแบบนั้น จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓๕๐ - ๔๕๐ คน อาจจะต้องตอบโจทย์ตรงนั้นได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผลกระทบ ที่ตามมาคือแง่มุมของเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลว่าการที่มีจำนวนพรรคการเมืองเข้ามาในระบบ จำนวนมากจะส่งผลกระทบต่อรัฐบาลหรือไม่ และจะมีกลไกที่สามารถตอบโจทย์ผลกระทบแค่นั้นเพียงใด ถ้าเรื่องดังกล่าวมีความชัดเจนก็จะสามารถตอบโจทย์เรื่องจำนวนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้

- สัดส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เหมาะสมกับการสร้างให้พรรคการเมืองขนาดกลาง และขนาดเล็กมีความเป็นสถาบันทางการเมืองนั้น ควรที่จะมีสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๒๐๐ คน และต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วย โดยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่ง

เขตนั้น ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อคือมีจำนวนมากกว่า ๒๐๐ คน โดยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตนั้นหากคณะกรรมการการเห็นว่าเป็นอนาคต จำนวนประชากรของประเทศจะเพิ่มจำนวนขึ้นและไม่อยากให้มีการแก้ไขจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนแบบ แบ่งเขตอาจกำหนดจำนวนไว้ที่ ๒๕๐ คนก็ได้ โดยเมื่อรวมกันระหว่างจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ แบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีรายชื่อแล้วก็อาจมีจำนวนประมาณ ๔๕๐ - ๕๐๐ คนซึ่งไม่เกินไปกว่าจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประเทศไทยเคยมี

- เหตุที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีรายชื่อในระบบ Mixed Member Proportional : MMP ของประเทศเยอรมันมีจำนวนเท่ากันนั้นเนื่องจากสูตรดังกล่าวคิดค้นโดย นักคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นสูตรที่ง่ายต่อการคำนวณ และในอีก ๑๐ ปีข้างหน้าประเทศไทยจะมีจำนวนประชากร ในระดับที่ทรงตัวและค่อย ๆ ลดจำนวนลง เรื่อย ๆ ซึ่งจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและ แบบบัญชีรายชื่ออาจมีสัดส่วน ๒๐๐ คน ต่อ ๒๐๐ คน ได้อีกหลายปี

- คณะกรรมการการควรพิจารณาให้ได้ข้อยุติว่าจะให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ หรือไม่เป็นลำดับแรก แล้วจึงมาพิจารณาต่อว่าสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง กับแบบบัญชีรายชื่อควรมีสัดส่วนเท่าไร การสร้างพรรคการเมืองให้มีมาตรฐานและเป็นพรรคการเมืองใน อุดมคตินั้นอาจต้องใช้เวลาในการแก้ปัญหาดังกล่าว การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ บัญชีรายชื่อนั้นให้มีจำนวนมากเท่ากับเป็นการเพิ่มอำนาจให้กับพรรคการเมืองและเป็นการลดอำนาจของ ประชาชน คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีจำนวนสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้มี จำนวนน้อยลงได้หรือไม่ โดยอาจกำหนดให้อัตราส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบ บัญชีรายชื่อที่ ๓๐๐ คน ต่อ ๑๐๐ คน หากกำหนดให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต เลือกตั้งจำนวนน้อยอาจทำให้เกิดปัญหานักการเมืองคัดค้านได้

- คณะกรรมการได้อภิปรายในเรื่องการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ยังไม่ได้ข้อสรุปเป็นที่ ยุติแต่มีแนวโน้มควรมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ แต่สุดท้ายก็ควรให้เป็นมติของ คณะกรรมการว่าควรมีหรือไม่ เพื่อให้ประเด็นการอภิปรายไม่กลับไปกลับมาควรลงมติว่าควรมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อหรือไม่เสียก่อน ถ้าลงมติแล้วว่ามีก็มาพิจารณาว่าจะออกแบบ รูปแบบการเลือกตั้งให้มีความเหมาะสมอย่างไรต่อไป

- ทิศทางจากการอภิปรายที่ผ่านมา กรรมการหลายท่านเห็นพ้องต้องกันว่าต้องการให้คะแนน เสียงของประชาชนทุกคะแนนมีคุณค่าจนในที่สุดจึงได้มีการพิจารณาระบบ Mixed Member Proportional:MMP แต่ยังไม่ได้มีการลงมติเห็นชอบแต่ประการใด ซึ่งก็มีความเป็นจำเป็นอยู่เองที่ต้องให้มี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแต่มีความแตกต่างกับบัญชีรายชื่อในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ และกลุ่มบุคคลสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ และควรมีการบัญญัติให้ยกเลิกการสังกัดพรรค การเมืองและการต้องเคารพมติของพรรคการเมืองซึ่งจะเป็นการทำลายรากฐานของเผด็จการรัฐสภา

ในประเด็นเรื่องจำนวนสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีรายชื่อ เห็นด้วยกับแนวความคิดที่ควรมีจำนวน ๔๐๐ คน ในส่วนของสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนแบบแบ่งเขตเลือกตั้งนั้นถ้ากำหนดจำนวนไว้ที่ ๒๐๐ เขต สัดส่วนจำนวนประชากรต่อการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๑ คน อยู่ที่ ๓๕๐,๐๐๐ คน จังหวัดระนองซึ่งเป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดนั้นมีจำนวนประชากรประมาณ ๑๗๐,๐๐๐ คน มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ๑ คน ในขณะที่จังหวัดนครราชสีมา หรือจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดควรมีสมาชิกได้อีกหนึ่งคนหายไป ซึ่งในเชิงความรู้ของประชาชนอาจอธิบายได้ยากพอสมควร เห็นว่าถ้าเพิ่มสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีรายชื่อเป็น ๒๕๐ คนต่อ ๑๕๐ คน อาจจะอธิบายต่อประชาชนได้ว่าทำไมถึงมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตน้อยลง คือ ๑.ประชาชนมีตัวแทนแล้วในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และ ๒.มีแนวความคิดในการให้อำนาจท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นความจำเป็นในการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีความจำเป็นน้อยลง เห็นด้วยกับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อแบบภาคโดยในแต่ละภาคอาจมีการกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เท่ากันและไม่ควรแบ่งภาคให้เป็นไปในรูปแบบของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยคณะกรรมการควรพิจารณาหลักเกณฑ์ในการแบ่งภาคให้มีความเหมาะสม โดยบัญชีรายนามนั้นควรให้เป็นบัญชีเปิดเผย (open list) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้คนที่มีความเสี่ยง หรือคนที่มีความหมายของกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาสู่การเมืองได้ รวมทั้งควรมีกติกาสนับสนุนให้มีความหลากหลายของกลุ่มประชาสังคม ตัวแทนสาขาอาชีพ เป็นต้น และต้องทำให้มีสภาพบังคับ ในส่วนของการคิดคะแนนนั้นควรมีการคิดคะแนนเป็นรายภาค แล้วคืนไปให้บัญชีรายชื่อกาคนั้น ๆ

- การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นควรเป็นมาตรฐานที่สามารถชี้แจงได้และเป็นไปตามความเป็นจริง การกำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้มีจำนวน ๒๐๐ คน อาจเป็นการลดสิทธิของประชาชน

- มีกรรมการบางท่านแสดงความคิดเห็นว่า ไม่เห็นด้วยกับการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อซึ่งเป็นการเพิ่มอำนาจทางการเมืองให้กับพรรคการเมือง แต่เห็นด้วยกับระบบ Mixed Member Proportional : MMP แต่ต้องให้ความสำคัญกับการเข้ามาในระบบของกลุ่มประชาสังคม เป็นลำดับแรก ส่วนเรื่องของพรรคการเมืองนั้นควรเป็นเรื่องที่ให้ความสำคัญในลำดับท้าย โดยกลุ่มประชาสังคมนั้นไม่ควรใช้คำว่ากลุ่มการเมืองเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่ให้ความสำคัญกลุ่มภาคประชาสังคม ต้องทำให้กลุ่มภาคประชาสังคมเป็นนัยยะสำคัญ ไม่ควรให้พรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญในการเลือกนายกรัฐมนตรีซึ่งสะท้อนภาพว่าพรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญ

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งนั้นควรให้ประชาชนมีสิทธิเลือกเลือกตั้งได้เพียงคนเดียวเท่านั้นไม่ว่าในเขตเลือกตั้งนั้นจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้จำนวนเท่าไรก็ตาม

- สนับสนุนระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อภาคที่เป็นแบบบัญชีเปิดเผย (open list) ซึ่งในแต่ละภาคมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่เท่ากัน และในบัญชีรายชื่อกาคนั้นควรกำหนดให้มีสัดส่วนชายและหญิงในอัตราส่วน ๓ ต่อ ๑ หรือมีอัตราส่วนของเพศตรงข้ามไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

- ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มภาคประชาสังคมที่ทำงานในเชิงประเด็นซึ่งมีความสนใจในประเด็นใด ประเด็นหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งมีเงื่อนไขทางการเมืองทำให้ไม่สามารถเข้ามาในระบบมีโอกาสเข้ามาสู่ระบบ การเมือง

นายสตีธร ธนานิธิโชติ นักวิชาการจากสถาบันพระปกเกล้า ได้กล่าวชี้แจงต่อที่ประชุมว่า สัดส่วน ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีรายชื่อในระบบ Mixed Member Proportional : MMP ในประเทศเยอรมันนั้นมีการแบ่งสัดส่วนเท่ากัน อีก ๘ ประเทศที่ใช้ระบบนี้มีสัดส่วน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนมากกว่า และมีเพียงประเทศอิตาลีเท่านั้นที่มี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมากกว่า

ในกรณีที่มีการกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีจำนวนมากกว่าเพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองกับรัฐบาลและต้องการให้มีพรรคการเมืองจำนวนน้อย โดยในระบบแบ่งเขตเลือกตั้งพรรคการเมืองใหญ่จะมีความได้เปรียบ ซึ่งในต่างประเทศส่วนใหญ่จะทำการเลือกตั้งในระบบแบ่ง เขตเป็นแบบเสียงข้างมากอย่างง่ายเขตเดียวเลือกได้หนึ่งคนซึ่งเอื้อทำให้เกิดระบบสองพรรคใหญ่ แต่ประเทศอิตาลีใช้ระบบเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ๒ รอบ ซึ่งต้องได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ถ้าไม่เกินกึ่งหนึ่ง ต้องมีการเลือกตั้งใหม่อีกครั้งหนึ่ง คณะกรรมาธิการควรพิจารณาว่าต้องการให้รัฐบาลมีเสถียรภาพหรือไม่ หรือต้องการความหลากหลายของกลุ่มประชาสังคมต่าง ๆ ให้เข้ามาสู่ระบบการเมือง ในประเทศอิตาลีเกิด ปัญหาการผูกขาดของเสียงข้างมากเนื่องจากมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึงร้อยละ ๗๕ ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด

การกำหนดจำนวนสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีรายชื่อ นั้นอาจกำหนดให้มีสัดส่วนที่แตกต่างกันได้แต่ไม่ควรให้มีสัดส่วนที่แตกต่างกันมากจนเกินไป โดยควร กำหนดให้มีสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวนมากขึ้น เช่นในอัตราส่วน ๖๐ ต่อ ๔๐ หรือ ๕๕ ต่อ ๔๕ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงเรื่องจำนวนประชากรประกอบด้วย

ระบบ Mixed Member Proportional : MMP คือ หลักการที่ว่าคะแนนของสองระบบจะมีความสัมพันธ์ต่อกันโดยกำหนดให้คะแนนของระบบบัญชีรายชื่อเป็นตัวกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรขั้นต่ำที่แต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มภาคประชาสังคมควรจะได้ในการเลือกตั้ง

ประเทศเยอรมันใช้ระบบบัญชีรายชื่อภาคแต่นำคะแนนมารวมทั้งประเทศก่อนแล้วเฉลี่ยคืนไปใน บัญชีรายชื่อภาค และต้องได้คะแนนเสียงร้อยละ ๕ หรือได้รับการเลือกตั้งอย่างน้อย ๓ เขต ถึงจะมีการคิด คำนวณที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรให้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแบบรวมทั้งประเทศนั้น ทำให้ง่ายต่อการ เติมนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาพรวมแต่ต้องมีการเฉลี่ยคะแนนของทั้งประเทศ ในระบบแบบแยก ภาคนั้นเป็นการส่งเสริมกลุ่มเฉพาะบางกลุ่มให้มีโอกาสเติบโตเท่านั้น ส่วนใหญ่ประเทศต่าง ๆ จะกำหนดให้ เป็นบัญชีรายชื่อรวมทั้งประเทศหรือภาคนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมกับเขตการปกครองของแต่ละประเทศ จาก

การคำนวณผลจากการเลือกตั้งของไทยในปี ๒๕๕๔ โดยใช้คะแนนมาคิดในทั้งสองรูปแบบปรากฏว่ามีความแตกต่างกันไม่มากนัก ถ้าคิดแบบบัญชีรายชื่อภาค พรรคการเมืองขนาดกลางและขนาดเล็กได้ที่นั่งเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในภาพรวม แบบบัญชีรวมทั่วประเทศจะส่งผลทางจิตวิทยาว่าผู้สมัครลำดับที่หนึ่งของบัญชีรายชื่อนั้นจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน แต่ในแบบบัญชีรายชื่อภาคจะไม่ปรากฏชัดว่าใครคือคนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชน

มีกรรมวิธีการแสดงความเห็น ดังนี้

- ในระบบ Mixed Member Proportional : MMP ของประเทศเยอรมันนั้นบางเรื่องไม่ควรที่นำมาเป็นตัวอย่างเช่นให้ดาราสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งในระบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีรายชื่อรวมทั้งการใช้บัญชีปิด (closed list) ซึ่งเป็นเรื่องที่ยอธิบายได้ยากในสังคมไทย ประเทศไทยจึงควรนำบัญชีเปิดเผย (open list) มาใช้ เพราะจะทำให้ไม่มีหลักประกันในการให้นายทุนพรรคหรือดาราได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างแน่นอนมีสิทธิสอบตกทั้งหมดและไม่เป็นหลักประกันว่าจะได้รับการเพิ่มเติมจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้พรรคการเมืองที่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตไปแล้ว

- รูปแบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อภาคนั้น ถ้ามีการคิดคำนวณเฉพาะแต่ละบัญชีของแต่ละภาคไม่มีการคิดคะแนนในภาพรวมทั้งประเทศจะทำให้สัดส่วนของพรรคการเมือง หรือกลุ่มประชาสังคมขนาดกลางหรือขนาดเล็กไม่ได้ประโยชน์จากคะแนนเสียงที่ได้รับมาจากการเลือกตั้งในบัญชีภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศซึ่งอาจทำให้ไม่ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประธานกรรมวิธีการได้กล่าวว่าการควรมีการพิจารณากำหนดรูปแบบการแบ่งเขตบัญชีรายชื่อภาคว่าควรมีรูปแบบอย่างไรไม่ให้เหมือนกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยมอบหมายให้รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย นางถวิลวดี บุรีกุล นายปริญญา เทวณมิตรกุล รวมทั้งอาจเชิญเจ้าหน้าที่ กกต.ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาร่วมกันพิจารณารูปแบบที่เหมาะสมต่อไป โดยบัญชีรายชื่อนั้นควรเปิดโอกาสให้กลุ่มประชาสังคมต่าง ๆ มีโอกาสเข้ามาสู่ระบบการเมืองได้ด้วย

สัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีรายชื่อนั้นคณะกรรมการควรร่วมกันพิจารณาว่าจะกำหนดอัตราส่วนเท่าไร ระหว่าง ๒๐๐ ต่อ ๒๐๐ หรือ ๓๐๐ ต่อ ๑๕๐ ทั้งนี้รวมจำนวนแล้วไม่ควรเกิน ๔๘๐ คน

มีกรรมวิธีการแสดงความเห็น ดังนี้

- ระบบ Mixed Member Proportional : MMP นั้นเป็นรูปแบบการเลือกตั้งแบบผสมที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเป็นส่วนเติมเต็มเท่านั้นไม่ใช่เป็นแบบถ่วงคะแนนเสียงให้เหมือนเช่นที่ผ่านมา ต้องมีการสื่อสารให้มีความเข้าใจตรงกัน

ไม่ควรใช้คำว่าเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในการให้ข่าวกับสื่อสารมวลชนเพราะอาจเกิดความสับสน

- ในระบบ Mixed Member Proportional: MMP นั้น ถ้าจะให้ครอบคลุมความหลากหลาย แก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างความปรองดอง ควรต้องให้ระบบสัดส่วนเป็นไปตามพหุนิยมคือหลักที่ให้กลุ่มต่าง ๆ ได้มีโอกาสเข้ามาสู่ระบบการเมืองซึ่งจะเป็นโอกาสของกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามา และควรมีสัดส่วนของผู้หญิงอยู่ในบัญชีด้วย

- หลัก overhang mandate ทั่วไปจะกำหนดรองรับไว้ประมาณร้อยละ ๓ - ๕ ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด เพราะฉะนั้นหากกำหนดจำนวนไว้ที่ ๔๕๐ คน สูงสุดที่จะรองรับไว้ได้คือ ๔๕ คน ต่ำสุดที่เป็นได้อยู่ที่ประมาณ ๑๕ ถึง ๒๐ คน ต้องคำนวณอย่างนั้นถึงจะสามารถตอบโจทย์หลัก overhang mandate ได้ชัดเจน

- ระบบ Mixed Member Proportional : MMP อาจใช้ชื่อว่าระบบสัดส่วนผสมเขตเลือกตั้งที่สะท้อนเสียงที่แท้จริงของประชาชน

- คณะกรรมาธิการควรคำนึงว่าถึงไม่มีการให้ข่าวถึงระบบการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ นักข่าวก็นำไปเขียนอยู่ดี จึงควรต้องอธิบายให้ชัดว่าแตกต่างจากเดิมอย่างไร เช่น มีการเปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ เข้ามาในระบบได้ไม่ใช่เป็นการเอื้อพรรคการเมืองแบบเดิม ซึ่งการจะไม่ให้ใช้คำว่าบัญชีรายชื่อคงเป็นไปได้ยาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญา เทวานฤมิตรกุล รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ให้ข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับระบบเลือกตั้งแบบ Mixed Member Proportional – MMP สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- เรื่องของสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๒ แบบ ถ้าใช้ระบบการเลือกตั้งแบบประเทศเยอรมัน ซึ่งใช้ระบบเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งผสมกับระบบสัดส่วนแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งประเทศที่ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบนี้ทั้งหมด ๓๐ ประเทศ ทั้งนี้ มีเพียง ๙ ประเทศที่ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบประเทศเยอรมัน คือ การเอาคะแนนสัดส่วนที่เลือกพรรคในระบบบัญชีรายชื่อมากำหนดยอดคะแนนรวมของทุกพรรคก่อนเพื่อให้แต่ละพรรคการเมืองนั้นมีสัดส่วนผู้แทนที่จะเข้ามานั่งในสภา และเพื่อให้ตรงตามเจตนารมณ์ของประชาชน สำหรับประเทศที่ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบคู่ขนาน (parallel systems) คือ เป็นการเลือกตั้งที่แยกการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งออกจากการเลือกตั้งระบบสัดส่วนแบบบัญชีรายชื่อ ในอดีตประเทศไทยมีการเลือกตั้ง ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔, ๒๕๔๘, ๒๕๕๐ และปี ๒๕๕๔ เป็นการที่ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบคู่ขนานมาโดยตลอด

ข้อเสียของระบบการเลือกตั้งแบบคู่ขนาน (parallel systems)

ข้อเสียของระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ทำให้พรรคการเมืองขนาดใหญ่ได้เปรียบพรรคการเมืองขนาดเล็ก ซึ่งวิธีแก้ไขปัญหานี้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อให้พรรคการเมืองขนาดเล็กและพรรคการเมืองขนาดใหญ่มีสิทธิได้ที่นั่งในสภาตามเสียงประชาชนอย่างแท้จริง ต้องใช้ระบบการเลือกตั้งแบบประเทศเยอรมัน ซึ่งมีจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๒ แบบ สำหรับจำนวนสัดส่วนของแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีรายชื่อจะใช้สัดส่วน ๕๐ ต่อ ๕๐ คือ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต

เขตละคนเช่นเดียวกับระบบเลือกตั้งที่ใช้เสียงข้างมากธรรมดา ซึ่งประเทศเยอรมันมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต เขตละคนมีจำนวน ๒๙๙ คน และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสัดส่วนแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๒๙๙ คน ซึ่งเห็นได้ว่ามีจำนวนสัดส่วนที่เท่ากัน ทั้งนี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามจำนวนทั้งหมด ๑๖ รัฐ โดยจัดทำบัญชีรายชื่อทั้งหมด ๑๖ บัญชี ซึ่งอย่างน้อยที่สุดควรจะกำหนดสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสัดส่วน ๕๐ ต่อ ๕๐ สำหรับสัดส่วนที่น้อยที่สุดในการกำหนดสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ คือ ประเทศอิตาลีมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๖๐๐ คน มีจำนวนสมาชิกแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตละคน ใช้วิธีนับคะแนนโดยใช้คะแนนเสียงข้างมากธรรมดาจำนวน ๔๕๐ คน และมีสมาชิกระบบสัดส่วนแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๑๕๐ คน และเมื่อคิดคำนวณจากจำนวน ๑๕๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๖๐๐ คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๒๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด และถือว่าประเทศอิตาลีเป็นประเทศที่ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบเยอรมันที่ได้ผลและใช้สมาชิกแบบบัญชีรายชื่อในสัดส่วนที่น้อยที่สุด

ดังนั้น หากกำหนดให้ยอดรวมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวน ๕๐๐ คน เท่ากับรัฐธรรมนูญพุทธศักราช ๒๕๕๐ จำนวนสมาชิกจำนวน ๑๒๕ คน ที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จะคิดเป็นร้อยละ ๒๕ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด และถ้าหากจะกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเพียง ๔๐๐ คน จำนวนสัดส่วนที่เหมาะสมที่สุด คือ การใช้สัดส่วนการเลือกตั้งแบบประเทศเยอรมัน คือสัดส่วน ๒๐๐ ต่อ ๒๐๐ หรืออาจกำหนดสัดส่วนที่น้อยที่สุดเป็น ๓๐๐ ต่อ ๑๐๐

ส่วนประเด็นการอนุญาตให้ผู้สมัครอิสระที่ไม่สังกัดพรรคการเมืองสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้หรือไม่ เห็นว่า ปัญหาใหญ่ของการเมืองไทย คือ เรื่องการแบ่งแยกอำนาจ เนื่องจากเป็นระบบรัฐสภาที่รัฐบาลมาจากเสียงข้างมากของสภา ดังนั้น รัฐบาลจึงสามารถครอบงำสภาได้ด้วยการใช้มติพรรครัฐบาลของตน ฝ่ายนิติบัญญัติจึงทำหน้าที่ถ่วงดุลไม่ได้ รัฐธรรมนูญของประเทศไทยในอดีตไม่ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง จนกระทั่งรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๑๗ ได้มีการบังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งวิกฤตทางการเมืองที่เกิดขึ้นในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม ในปี ๒๕๕๖ นั้น สาเหตุเกิดมาจากการอนุมัติผ่านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมของรัฐบาล ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสมาชิกของพรรครัฐบาลอาจไม่เห็นด้วยกับพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม แต่ต้องลงมติให้เนื่องจากเป็นมติพรรค หรือเป็นมติของวิปพรรคที่รับคำสั่งมาอีกทีหนึ่ง สาเหตุเพราะการบังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง ดังนั้น ในประเทศที่ฝ่ายบริหารครอบงำฝ่ายนิติบัญญัติจะเป็นเผด็จการทุกประเทศ วิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือ ไม่ต้องบังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมือง แต่ควรที่จะให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมืองเพื่อให้เกิดการแข่งขันในทางนโยบาย หากบังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมืองเท่ากับว่าเป็นการยกอำนาจปวงชนชาวไทยให้กับนายทุนพรรคการเมือง

วิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยระบบเลือกตั้งแบบเยอรมัน คือ

๑) ไม่บังคับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรค

๒) ประกันสิทธิเสรีภาพในการทำหน้าที่ผู้แทนปวงชนชาวไทย

๓) สร้างหลักประชาธิปไตยภายในพรรค

สำหรับข้อกังวลในกรณีหากไม่บังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมือง โดยสามารถให้มีผู้สมัครอิสระได้ อาจมีปัญหาเรื่องการขายตัว ซึ่งในปัญหาข้อนี้ในการศึกษาวิจัยโดยการประเมินผลแบบรวดเร็วตั้งแต่ที่มีการบังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนสังกัดพรรคการเมืองเมื่อ ๒๕๑๗ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นเวลา ๔๐ ปี ยิ่งแก้ไขปัญหาเรื่องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขายตัวไม่ได้ ซึ่งการขายตัวได้เปลี่ยนวิธีการขายตัวหลังจากการได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาเป็นการขายตัวก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียแทน คือ การดูดตัวเข้าพรรค ดังนั้น การบังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองจึงไม่ใช่วิธีในการแก้ไขปัญหการขายตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ไปสร้างปัญหาใหม่ โดยให้ผู้แทนปวงชนชาวไทยกลายเป็นผู้แทนพรรคการเมือง โดยวิธีการยกมือให้กับรัฐบาล มีเพียงประเทศไทยเท่านั้นที่บังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศเยอรมันแล้วไม่เคยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นผู้สมัครอิสระเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งในระดับชาติ หากเลือกผู้สมัครอิสระจะได้แต่เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่หากเลือกพรรคจะได้ตัวนายกรัฐมนตรีด้วย

ระบบเยอรมันเป็นระบบเลือกนายกโดยตรงทางอ้อมเพราะทุกพรรคการเมืองจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนของคะแนนทุกคะแนนไปเป็นที่นั่งในสภาตามเจตนารมณ์ของประชาชนไปตั้งรัฐบาล ทุกพรรคจะบอกได้ว่าถ้าตนเองตั้งรัฐบาลนั้นจะให้ใครเป็นนายกรัฐมนตรี

จากการวิจัยพฤติกรรมในการเลือกตั้งของคนไทยหลังปี ๒๕๔๔ เป็นต้นมา ความนิยมในการเลือกตั้งจะนิยมเลือกพรรคการเมืองมากกว่าความนิยมเลือกตัวบุคคล ดังนั้น ผู้สมัครอิสระมีโอกาสน้อยที่จะชนะเลือกตั้ง

สัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศอิตาลีใช้สัดส่วน ๗๕ ต่อ ๒๕ ประเทศเยอรมัน ใช้สัดส่วน ๕๐ ต่อ ๕๐ ซึ่งสัดส่วนทั้ง ๒ ประเภท แบบไหนเป็นการสะท้อนความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงนั้น เห็นว่าสัดส่วนที่เหมาะสมที่สุด คือสัดส่วน ๕๐ ต่อ ๕๐ ซึ่งไม่แน่ใจว่าจะมีเสียงต่อต้านจากบรรดาอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ หากมีจำนวน ๒๐๐ ต่อ ๒๐๐ และหากกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ ๕๐๐ คน น่าจะมีจำนวนมากเกินไปเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศอเมริกาซึ่งมีประชากร ๓๐๐ ล้านคน แต่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๕๓๖ คน หรือเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นก็มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๔๐๐ กว่าคนเท่านั้น ขณะที่ประเทศไทยมีประชากรเพียง ๖๐ ล้านคน แต่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง ๕๐๐ คน ดังนั้น การกำหนดจำนวนเป็น ๔๐๐ คน น่าจะเหมาะสมกว่าและเป็นการลดค่าใช้จ่ายต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก

ปัญหาของการกำหนดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกได้หลายคน เรื่องแรกคือ จะทำให้เบอร์ไม่ตรงกัน หากทำให้เหมือนกับระบบเลือกตั้งเมื่อปี ๒๕๕๐ ก่อนการแก้ไขที่กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละไม่เกิน ๓ คน ปัญหาคือ พรรคที่เป็นแบบแบ่งเขตจะมีเบอร์ ๓ เบอร์ ในสัดส่วนแบบบัญชี

รายชื่อจะมี ๑ เบอร์ เห็นได้ว่าเบอร์ไม่ตรงกัน อาจทำให้ประชาชนสับสน ถ้าให้ได้ผลต้องเป็นเขตละคนแต่เขตละคนจะเอาแบบไหนเสียงข้างมากเด็ดขาดหรือเสียงข้างมากธรรมดาก็ต้องพิจารณาต่อไป

ส่วนวิธีการนับคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนว่าจะนับแบบ National หรือ Regional list นั้น เห็นว่าถ้าเป็นบัญชีเดียวจะง่ายที่สุดเอายอดรวมมาก่อนแล้วก็เอาผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มเติมจนครบ แต่หากแบ่งเป็นหลายบัญชีให้ดูตัวอย่างของเยอรมัน ซึ่งการนับคะแนนทำเป็น ๒ ชั้น ชั้นแรกเอายอดรวมกัน เอาคะแนนแบบสัดส่วนทุกบัญชีเอามารวมก่อนแล้วคิดคำนวณว่าแต่ละพรรคนั้นจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกี่คน ชั้นที่ ๒ มาดูในแต่ละพรรคที่ได้คะแนนยอดรวมมาเท่าใด ชั้นที่ ๓ คือดูว่าในบัญชีนั้นได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตไปแล้วกี่คน เช่น บัญชีภาคเหนือมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ๔๐ คน พรรค ก ได้คะแนน ๑๐% ก็ได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๔ คน แต่ว่าถ้าเขาได้แบบแบ่งเขตไปแล้ว ๒ คน พรรค ก จะขาดสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีก ๒ คน ก็เติมให้เต็ม ๔ คน

ข้อแตกต่างจากปี ๒๕๕๐ คือ ปี ๒๕๕๐ การแยกเป็น ๘ เขต แบบคะแนนเสียงเด็ดขาดไม่มีการรวมคะแนนในภาพรวมก่อน การนับต้องนับรวมก่อนแล้วจึงค่อยกระจายไปตามภาค และจะต้องมีหลัก ดังนี้

๑. ข้อสำคัญคือจะกำหนดให้มีกี่บัญชี
๒. จะมีคะแนนขั้นต่ำหรือไม่

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต้องมีจำนวนประมาณ ๑๒๕ หรือ ๑๐๐ คน กำหนดเพียงบัญชีเดียวได้ไม่ยาวจนเกินไป แต่ถ้ากำหนดไว้ ๒๐๐ คน บัญชีเดียวนั้นยาวเกินไป

ในระบบ MMP ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเสียง Vote no ของประชาชน เนื่องจากเป็นกรณีที่เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้นในปี ๒๕๔๘

ระบบการคิดคะแนนแบบเยอรมันจะนำเอาคะแนนทั้ง ๑๖ รัฐ มารวมกันแล้วบอกว่าพรรคนี้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกี่คน โดยตัดพรรคการเมืองที่ได้คะแนนต่ำกว่า ๕% ออก

ส่วนการกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๓๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๑๕๐ คน จะคิดจำนวนสัดส่วนยากหรือไม่นั้น เห็นว่าถ้าร้อยหารลงตัวก็จะง่าย คือถ้าพรรคการเมืองที่ได้คะแนน ๑ % ก็จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒ คน จากจำนวน ๒๐๐ คน จะเป็นการคิดคำนวณได้ง่ายขึ้น

สาเหตุที่มีการกำหนดคะแนนเสียงขั้นต่ำไว้ เช่น เยอรมันกำหนดคะแนนเสียงขั้นต่ำไว้ ๕% จะทำให้ได้พรรคการเมืองเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายพรรคจะทำให้รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพ

เมื่อพิจารณาในการเลือกตั้งที่ผ่านมา ถ้ามีการกำหนดคะแนนเสียงขั้นต่ำจะมีพรรคแค่ ๓ พรรคที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งการกำหนดคะแนนเสียงขั้นต่ำเป็นการกำหนดจำนวนพรรคการเมืองที่เข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้

คะแนนขั้นต่ำที่จะทำให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน เช่น มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๐๐ คน คิดเป็น ๐.๕ % ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน

หากใช้ระบบสัดส่วนแบบเยอรมัน คือ ระบบหลายพรรค แต่หากมีหลายพรรคเกินไป จะทำให้การเมืองไม่มีเสถียรภาพ วิธีการแก้ไขทำได้โดยกำหนดคะแนนเสียงขั้นต่ำไว้

การกำหนดบัญชีรายชื่อในระบบสัดส่วนแบบบัญชีรายชื่อในเยอรมันมิได้หลายบัญชีเพื่อไม่ให้มีรายชื่อแต่ละบัญชียาวเกินไป โดยบัญชีจะสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับ (on population) ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรในแต่ละภาค

การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๒๐๐ คน จะมีเขตเลือกตั้งจำนวน ๒๐๐ เขต ในอดีตใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งไม่เคยกำหนดเขตเลือกตั้งข้ามจังหวัด วิธีการคิดคือเอาจำนวนประชากรที่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน มาหารจำนวนประชากรจังหวัดได้เป็นผลลัพธ์จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีในแต่ละจังหวัดออกมา โดยอาจใช้การคิดคำนวณเขตเลือกตั้งเช่นเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อปี ๒๕๔๓ มาเป็นแนวทางในการกำหนดเขตเลือกตั้ง เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีในแต่ละจังหวัดแล้ว ก็ให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสัดส่วนบัญชีแบบรายชื่อที่มีจำนวนเท่ากันในจังหวัดนั้น ๆ เช่น ประชากร ๖๕ ล้านคน ตัวหารคือ ๓๒๕,๐๐๐ โดยเอาประชากรในแต่ละจังหวัดหารด้วย ๓๒๕,๐๐๐ จะได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

การคำนวณวิธีการนับคะแนนการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อทุกพรรคการเมืองจึงต้องได้สัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนทั้งประเทศ

การจัดทำบัญชีรายชื่อแบบบัญชีรายชื่ออาจแบ่งบัญชีเป็น ๗ ภูมิภาค เช่น พรรค ก ได้คะแนนทั้งประเทศ ๒๐% ไม่ใช่ว่าทุกบัญชีรายชื่อของพรรค ก จะได้คะแนน ๒๐% แต่คะแนนจะขึ้นอยู่กับคะแนนความนิยมในแต่ละภูมิภาค

ส่วนการทำบัญชีรายชื่อเป็น ๗ บัญชี แต่บัญชีมีรายชื่อต่าง ๆ กัน แต่วิธีคิดคะแนนกลับเอาคะแนนที่ประชาชนไปลงคะแนนเสียงซึ่งเลือกพรรค ก ทั้ง ๗ พื้นที่มารวมกันออกมาแล้วได้ ๕๐% พรรค ก ก็จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสองแบบ ๕๐% ถ้าได้เกิน ๕๐% อยู่แล้ว ก็ไม่มีการเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ แต่ถ้าได้น้อยกว่า ๕๐% ต้องเพิ่มให้ในสัดส่วนแบบบัญชีรายชื่อเข้าไปให้พรรค ก มีจำนวนถึง ๕๐% แต่ในกรณีที่มีการเพิ่ม เช่น เพิ่มไป ๒๐ คน จะกลับไปสู่ ๗ เขตอย่างแท้จริงหรือไม่นั้น เห็นว่าการแบ่งเป็นบัญชีจะต้องยอมรับว่า คะแนนของแต่ละบัญชีจะขึ้นลงไม่เท่ากัน แต่อย่างไรก็ตามต้องนำคะแนนรวมก่อนถึงจะกระจายไปยังบัญชีรายชื่อในแต่ละพรรค เพื่อสะท้อนความเป็นของแต่ละบัญชี

สำหรับบัตรเลือกตั้งจะมีทั้งที่มีเบอร์และไม่มีเบอร์ เช่น เยอรมันบัตรเลือกตั้งมีเบอร์ ออสเตรเลียบัตรเลือกตั้งไม่มีเบอร์

สิ่งที่พยายามพิจารณาในระบบการเลือกตั้งแบบ MMP คือแยกออกจากระบบ party list ในเชิง parallel เนื่องจาก party list แบบ parallel มันเหมือนการแถมเพิ่มแตกต่างจากระบบ party list ในระบบ MMP ที่เป็นการเติมเต็ม ก็เหมารวมในระดับประเทศและค่อยนำมาคิดเติมเข้าไปอีก แต่ละประเทศมีสถานะทางภูมิวิทยาหรือภูมิสังคมที่แตกต่างกันไป สะท้อนความต้องการที่แตกต่างกันของคนในพื้นที่ และเป็นการเปิดโอกาสให้คนที่มีความโดดเด่นในพื้นที่ที่มีเก้าอี้ในสภาได้ทั้งระดับประเทศและระดับภาคได้ดีกว่า

ถ้าทำในระดับ National list กับทำในระดับใน Regional list จะมีผลกระทบต่อ overhang มากน้อยแค่ไหน ควรจะมี overhang ที่เป็นไปได้สักเท่าใดในการกำหนดกรอบขึ้น เห็นว่าการออกแบบวิธีการเลือกตั้งตลอดจนวิธีการนับคะแนนจะต้องจำลอง (simulation) จากข้อเท็จจริงในอดีตที่ผ่านมากับระบบการเลือกตั้งแบบใหม่จึงจะเห็นภาพเพื่อสามารถเลือกระบบเลือกตั้งได้อย่างเหมาะสม

ปัญหาการเลือกตั้งในปัจจุบันของประเทศไทยย่อมแตกต่างจากประเทศเยอรมัน คือ ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตจำนวน ๓๗๕ คน แบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๑๒๕ คน หากตัดแบบเขตให้เหลือ ๒๐๐ จะมีผลกระทบต่ออดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เห็นว่าหากใช้ระบบสัดส่วนแบบเยอรมัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถสมัครรับเลือกตั้งได้ทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

เพื่อให้เกิดหลักประชาธิปไตยภายในพรรคจะต้องมีระบบบัญชีรายชื่อแบบเปิด (open list) ให้ประชาชนสามารถเลือกในบัญชีที่ประชาชนมีความชื่นชอบ จะทำให้เกิดการจัด Ranking ใหม่ โดยการแบ่งบัญชีเป็น ๙ บัญชีจะถูกกำหนดโดยประชาชนไม่ใช่นายทุนพรรค

บัญชีรายชื่ออิสระ (Free list) เช่น กลุ่มต่าง ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมือง สามารถที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้หรือไม่ นั้น สามารถทำได้และสามารถคำนึงถึงสัดส่วนหญิง - ชายได้ (gender quotas) โดยการกำหนดรายชื่อในบัญชี

ประเทศไทยต้องจัดแจ้งกับนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงจะสามารถสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคการเมืองได้ แตกต่างกับเยอรมันซึ่งมองถึงแต่เพียงกลุ่มการเมืองที่มีลักษณะเป็นพรรคการเมืองเท่านั้น ไม่ได้มองถึงเรื่องการจดทะเบียนแต่อย่างใด

เรื่อง overhang หากมีบัญชีรายชื่อเป็นจำนวนมากโอกาสการ overhang มีได้ เช่น ประเทศเยอรมันมี overhang มากถึง ๑๐ - ๑๕ คน แต่หากกำหนดสัดส่วน MMP แบบ ๕๐ ต่อ ๕๐ ซึ่งหากพรรคการเมืองใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเกิน ๕๐% เรื่องของ overhang จะน้อยลง

เมื่อพิจารณาการเลือกตั้งที่ผ่านมาเขต ๔๐๐ คน แบบบัญชีรายชื่อ ๘๐ คน ปรากฏว่าพรรคพลังประชาชนได้คะแนน ๔๑.๐๔ เปอร์เซ็นต์ ถ้าคิดแบบเยอรมันเข้าจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๑๙๗ คน เท่านั้น ไม่ใช่ ๒๓๖ คน แต่ในแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปถึง ๑๙๙ คน ซึ่ง overhang เกินมา ๒ คน เพราะสัดส่วน ๑ ต่อ ๖ คือ ๔๐๐ กับ ๘๐ ถ้ามีจำนวนแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับแบบบัญชีรายชื่อในจำนวนที่ใกล้เคียงกันเรื่อง overhang ก็จะไม่ค่อยมี

อย่างไรก็ตาม การใช้ระบบเลือกตั้งแบบ MMP มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันเสียงตกน้ำ หากกำหนดแบบบัญชีรายชื่อให้น้อยลงจะไม่เป็นการป้องกันเรื่องเสียงตกน้ำของประชาชนเสียงส่วนน้อยได้ และการเลือกตั้งแบบ MMP เป็นการสะท้อนความต้องการของประชาชนซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเหนือสิ่งอื่นใด

ภายหลังจากรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับระบบ MMP แล้ว ที่ประชุมได้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับระบบบัญชีรายชื่อว่าควรมีจำนวนเท่าใด โดยมีกรรมาธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- สภาพแวดล้อมและปัจจัยของประเทศไทยและประเทศเยอรมันไม่มีความเหมือนกัน ดังนั้น หากจะนำรูปแบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศเยอรมันมาใช้กับประเทศไทยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน หากนำรูปแบบของประเทศเยอรมันมาใช้ในทันทีนั้น เราก็ไม่สามารถที่จะรู้ได้เลยว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคตแต่ในทางกลับกันหากเราสามารถนำมาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับประเทศไทยแล้วมีการยอมรับจากประชาชนก็จะทำให้เกิดความมั่นใจได้ในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ ตามที่กรรมการได้พิจารณาสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๓๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๑๕๐ คน นั้น เป็นสัดส่วนที่น่าจะทำให้ประชาชนในพื้นที่รับได้ และน่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการเสนอสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแบบอื่น ๆ

- ในกรณีที่มีการสนับสนุนสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๒๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๒๐๐ คน นั้น เห็นว่าตามที่อาจารย์ปริญญา ได้มีการชี้แจงต่อกรรมการนั้น สัดส่วนในจำนวนนี้จะเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มากกว่าสัดส่วนในรูปแบบอื่น ๆ และไม่สนับสนุนสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๓๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๑๕๐ คน เพราะเห็นว่า สัดส่วนดังกล่าวเป็นสัดส่วนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อในรูปแบบเดิมของประเทศไทย ประกอบกับที่มีความเห็นว่า การกำหนดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตนั้น ควรคำนึงถึงความรู้สึกหรือความต้องการของผู้ที่เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งครั้งต่อไปด้วยว่าจะทำให้ไม่มีที่นั่งในการเลือกตั้ง ในส่วนนี้ไม่เห็นด้วยเพราะการเลือกตั้งนั้น ควรคำนึงถึงความต้องการของประชาชน หรือประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักสำคัญ ซึ่งในเรื่องนี้ได้เคยมีการอภิปรายมาแล้วในตอนต้น เกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทยที่มีความล้มเหลวในอดีต หากเราคำนึงถึงแต่ความต้องการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงอย่างเดียวก็จะทำให้เกิดปัญหาเช่นเดิมอีก อย่างไรก็ตาม แม้จะลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตลงเหลือเพียง ๒๐๐ คน แต่การให้มีระบบบัญชีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละภาคก็จะทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตพื้นที่สามารถยอมรับระบบเลือกตั้งแบบนี้ได้ ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่น่าจะยอมรับได้แม้จะมีบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับการเลือกตั้งในระบบนี้ก็ตาม ถ้าโดยหลักการส่วนใหญ่เพื่อประโยชน์ของประชาชนแล้วก็น่าจะไม่มีปัญหา

- กรณีที่มีการเสนอสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว ยังคงเห็นว่า รูปแบบที่จะประนีประนอมระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีชื่อนั้นน่าจะอยู่ที่สัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๒๕๐ คนและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๑๕๐ คน ซึ่งอาจมีความเหมาะสมที่สุด เนื่องจากไม่เป็นการลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตลงมากเกินไปและสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๓๐๐ คน และแบบบัญชีรายชื่อ ๑๕๐ คนนั้นเป็นสัดส่วนที่ห่างกันมากเกินไป

- สนับสนุนให้มีสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๒๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๒๐๐ คน เนื่องจากทำให้คะแนนเสียงของประชาชนได้รับการตอบสนองไม่ตกหล่น สำหรับการเสนอสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแบบอื่นนั้นเป็นการประนีประนอมระหว่างความรู้สึกและความต้องการของผู้ที่เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับความรู้สึกของประชาชน

- กรณีที่กรรมการแสดงความกังวลเกี่ยวกับคะแนนเสียงในการเลือกตั้งของประชาชนจะหล่นหายไปนั้น หากมีการพิจารณาให้ดีแล้วการกำหนดสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่ว่าในรูปแบบใดก็ไม่ทำให้คะแนนเสียงของประชาชนหล่นหายไปทั้งนั้น และเมื่อพิจารณารูปแบบในการเลือกตั้งจากประเทศต่างๆ ทั้ง ๙ ประเทศปัจจุบันเหลือเพียงประเทศเดียวเท่านั้นที่มีการกำหนดให้มีสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเท่ากัน ซึ่งประเทศที่เหลือต่างก็ได้มีการปรับเปลี่ยนอัตราส่วนระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมด จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่า ในการกำหนดอัตราส่วนระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในรูปแบบใดก็ตามไม่ทำให้คะแนนเสียงของประชาชนหล่นหายไปแต่อย่างใด

- เจตนารมณ์ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเพื่อแก้ไขปัญหาและสร้างให้เกิดความปรองดองในประเทศ และป้องกันการเกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งจากการที่ได้มีการศึกษาเรื่องของความเป็นประชาธิปไตยในประเทศไทยมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานพอสมควรนั้น ทำให้พบว่าอย่างน้อยควรมีการมุ่งปฏิรูปเพื่อความปรองดองด้วย และโดยส่วนตัวก็เห็นด้วยกับการเสนอสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๒๕๐ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๑๕๐ คน เพื่อที่จะให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีสัดส่วนที่เหลื่อมล้ำไม่เท่ากัน และเป็นการลดเสียงต่อต้าน ทั้งอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ซึ่งรูปแบบนี้ก็ได้เป็นการลดจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตมากจนเกินไปและเมื่อเวลาตอบคำถามก็สามารถชี้แจงได้ว่าเพื่อให้กลุ่มเล็กกลุ่มน้อยได้มีโอกาสในการเลือกตั้งมากขึ้นเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น

- ยิ่งอัตราส่วนระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีความต่างกันมากเท่าไรก็จะทำให้ผู้ที่มีคะแนนเสียงน้อยมีโอกาสเข้ามามีพื้นที่ทางการเมืองน้อยลงตามไปด้วย ซึ่งในเรื่องที่ส่งผลให้การที่มีตัวเต็มเต็มน้อยก็จะมีผลต่อความแข็งแรงของพรรคการเมืองทำให้มีพรรคการเมืองน้อย เนื่องจากพรรคใหญ่ได้จำนวนที่นั่งไปมากแล้ว ซึ่งการกำหนดให้มีตัวเต็มเต็มมากขึ้นก็จะทำให้กลุ่มเล็กกลุ่มน้อยมีโอกาสเข้ามามากขึ้น จึงทำให้มีพรรคการเมืองเข้ามามากขึ้นเช่นกัน เป็นการเปิดพื้นที่ให้หลาย ๆ กลุ่มที่มีเป้าหมายเฉพาะสามารถมีเสียงในระดับประเทศได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐธรรมนูญกำลังจะบอกว่า People Empowerment ยิ่งลดอัตราส่วนในตรงนี้มากเท่าไรจะลด People Empowerment

มากขึ้น จึงขอสนับสนุนสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๒๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเป็น ๒๐๐ คน

- สนับสนุนสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๒๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๒๐๐ คน เนื่องจากในรูปแบบนี้เป็นการสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ถ้าสัดส่วนไม่เท่ากันไม่มีทางสะท้อนได้เมื่อสะท้อนไม่ได้แล้วจะอธิบายว่าที่ได้มีการเสนอไปอย่างนี้เพราะคณะกรรมการเป็นห่วงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งหรือคณะกรรมการดูตัวเลขแล้วเห็นว่าตัวเลขดังกล่าวพอดี ซึ่งตรงนี้มันไม่มีหลักและที่เป็นห่วงอย่างยิ่ง คือ การที่มีการกำหนดสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนกลับเข้าสู่ระบบบัญชีรายชื่อแบบเดิมการที่บอกว่าประเทศเยอรมันให้ระบบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเท่ากันแล้วนั้น เป็นคนละประเทศกันประเทศไทยไม่เหมือนกันประเทศเยอรมันและแตกต่างกับประเทศอื่น การแก้ไขปัญหาของประเทศตนเองที่มีความแตกต่าง และมีลักษณะที่แตกต่างจากประเทศอื่น จึงขอยืนยันในหลักการว่าถ้าจะใช้ระบบนี้ให้มีประสิทธิภาพและสะท้อนความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงได้นั้น สัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเท่ากันเท่านั้น

- การเสนอแบบนี้ไม่ได้เป็นการเอาใจนักการเมืองแต่กรอบวิธีคิด วัฒนธรรมทางความคิด วัฒนธรรมทางความเชื่อ ซึ่งการเปลี่ยนนั้นถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีก็เห็นด้วยตัวเลขในการกำหนดสัดส่วนนั้นเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งเท่านั้นไม่ได้เป็นการบอกว่าต้องเลขใดดีหรือไม่ดี ต้องมีตัวเลขอื่นประกอบอีกและที่ทราบกันอยู่แม้เราจะออกแบบสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อ ๒๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๒๐๐ คน ยังคงต้องมีการวางกรอบอย่างอื่นประกอบอีกจะเป็นการสร้างปัญหาในระบบที่จะตามมาและในส่วนรายละเอียดต่าง ๆ เห็นว่า ในระบบตัวเลขสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขต ๓๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๑๕๐ คน แม้แต่ใน ๙ ประเทศ ก็ได้มีการปรับเปลี่ยนสัดส่วนของตัวเองไม่เหมือนของประเทศเยอรมัน เนื่องจากมีสภาแวลด์ลอมและปัจจัยอื่นที่แตกต่างกับประเทศเยอรมัน

- ประเทศที่มีการแก้ปัญหาค่าย ๆ กับของเรานั้นเป็นการใช้ระบบ MMP คือ ประเทศเลโซโท และประเทศเม็กซิโก ที่ชัดเจนที่สุดคือประเทศเลโซโทมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศ ๘๐ คน มีเสียงข้างมาก ๗๘ - ๗๙ คนโดยตลอด แต่ในที่สุดประชาชนไม่ยอมและมีการลุกฮือ และท้ายที่สุดได้มีการเจรจากันและมีการเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็น ๑๒๐ คน โดยแบ่งเป็นแบบแบ่งเขต ๘๐ คน กับบัญชีรายชื่อ ๔๐ คน ปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เลือกในเขตเสียงข้างมากยังได้พรรคใหญ่คุมเหมือนเดิมได้ที่นั่งเป็น ๗๘ - ๗๙ คน แต่ในจำนวน ๔๐ คน แบบบัญชีชื่อนั้นได้มีการแบ่งไปเป็นของชนเล็กชนน้อย และในส่วนของประเทศเม็กซิโกใช้สัดส่วน ๖๐ คน ๔๐ คน เป็นการแก้ปัญหาพรรคใหญ่สู้กัน กลายมาเป็นได้พรรคเล็กและยังคงได้พรรคเล็กในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเพิ่มขึ้นมาอีกด้วย ถ้าหากพิจารณาในสัดส่วนตามที่ได้มีการเสนอมาแล้วคิดว่า จะเป็นประเด็นเชิงประจักษ์และประเด็นเชิงสมมติฐานด้วย หากมีการนำสูตรของประเทศเยอรมันมาอย่างเดียว ๒๐๐ คน ต่อ ๒๐๐ คน จะเป็นประเด็นเชิง

สมมติฐานว่าเป็นสูตรที่ดีที่สุด แต่ถ้าหากว่านำมาเป็นประเด็นเชิงประจักษ์อย่างประเทศไทยแล้วอาจไม่ใช่ก็ได้ จึงเห็นว่าเราควรพิจารณาให้รอบคอบ ถ้าเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในส่วนของบัญชีรายชื่อมีเกินไปตามที่กรรมการได้แสดงความเห็นกันมาว่าไม่สะท้อนถึงคนตัวเล็กตัวน้อย ในส่วนของเขตจึงมีประเด็นว่า จะส่งเสริมผู้สมัครอิสระให้มีศักยภาพมากขึ้นเพียงใด เพราะเราไม่ได้เป็นแบบประเทศเยอรมันหรือในบางประเทศที่ผู้สมัครอิสระไม่ได้รับการเลือกตั้งเลย ซึ่งไม่ต้องไปเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาหรือประเทศอังกฤษ ผู้สมัครอิสระไม่ได้รับการเลือกตั้งเลย ซึ่งพื้นฐานการสร้างพรรคการเมืองของประเทศต่าง ๆ เหล่านี้มีความแตกต่างกับพื้นฐานในการสร้างพรรคของประเทศไทย และอีกประการคือ ถ้าหากต้องการให้มีพรรคเฉพาะกิจขึ้นมาขึ้น ซึ่งตามที่ได้มีการดูกฎหมายเลือกตั้งของประเทศเยอรมันมาแล้วพบว่า ประเทศเยอรมันไม่ได้มีการกำหนดให้มีพรรคเฉพาะกิจขึ้นมาเสียทีเดียว เขาให้มีพรรคในลักษณะที่อาจารย์ปริญญาพูดถึงคือ เป็นพรรคเล็กได้ไม่เป็นไร คือ เลือกในส่วนของรัฐก็พอไม่ต้องเลือกในส่วนของประเทศ หรือจะตั้งพรรคเล็กที่ส่งไม่กี่คนก็ได้แต่เพียงขอให้ส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้งให้มีกิจกรรมทางการเมือง ถ้าจะสร้างอย่างนี้โดยเอาแบบเฉพาะกิจของเรานั้นจะลงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตก็ได้ หรือลงบัญชีรายชื่อก็ได้ นั้น ต้องคิดว่าไม่ได้เกิดพรรคเฉพาะกิจมากจนมีสัดส่วนในบัญชีรายชื่อมากขนาดนั้น ส่วนเขตก็ต้องคิดด้วย เราไม่ได้คิดในส่วนของพรรคการเมืองที่อยู่ในพรรคใหญ่ แต่เป็นภาคการเมืองที่มีภาคประชาชนที่เรียกว่าคนเล็กคนน้อยเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

- ตามที่ได้มีการเสนอมา ๓ สูตรเดิม คือ ยอดรวมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็น ๔๕๐ คน และ ๔๐๐ คน เห็นด้วยกับสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อ ๒๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ๒๐๐ คน เนื่องจากเป็นสัดส่วนที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมากที่สุด ในสูตรที่เสนอมา เพื่อรองรับกับการตื่นตัวทางการเมืองที่จะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ขอเสนอสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๒๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเป็น ๒๕๐ คน เพื่อเป็นทางเลือกเพิ่มเติม การที่เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตก็ไม่ได้เป็นการสนับสนุนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต แต่เป็นการอธิบายพื้นฐานเดิมทางความคิดว่า เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของประชาชนการที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ใกล้ชิดกับจำนวนประชาชนในสัดส่วนที่มากขึ้น จึงสามารถอธิบายหลักตัวแทนของประชาชนได้

- การกำหนดสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๒๐๐ คนคงเดิม แต่ให้มีการขยายเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเพิ่มเป็น ๒๕๐ คน เป็นการประนีประนอมที่มีหลักการ เพราะ ยังมีหลายคนที่ยังไม่มั่นใจในสัดส่วน ๒๐๐ คน ต่อ ๒๐๐ คน และในขณะเดียวกันก็มีความคิดว่าการกรรมการไม่ได้ตามใจสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่เป็นห่วงประชาชนที่เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะประชาชนยังมีความคุ้นเคยและชินกับการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในต่างจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ ถ้าจะมีการผ่อนคลายนั้นจำกัดตรงนี้ได้ ก็เห็นด้วยเพราะเป็นการประนีประนอมที่มีหลักพอสมควร

- สนับสนุนสูตรสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๕๐ คน ต่อ ๒๐๐ คน ซึ่งแต่เดิมนั้นสนับสนุนสูตรสัดส่วน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๐๐ คน ต่อ ๒๐๐ คน แต่เมื่อฟังข้อมูลการชี้แจงของอาจารย์ปริญญาแล้วเห็นว่า ข้อมูลต่าง ๆ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถ้าไม่ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เท่ากันแล้วจะทำให้ไม่ได้ผลและยังไม่ได้ลงในรูปแบบว่าจะแตกต่างกันเท่าไร ประเด็นสำคัญคือ ประชาชนเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นที่พึงของเขาได้ ผู้แทนในพื้นที่ไม่ใช่ผู้แทนในบัญชีรายชื่อ ถ้าลดผู้แทนในพื้นที่ลงจนมีนัยสำคัญแล้ว สิ่งที่ต้องเป็นห่วงคือ ความรู้สึกของประชาชน แต่ถ้ามีตัวเลขที่มากกว่าเพียง ๕๐ คนนั้น ไม่ใช่สาระสำคัญแต่เป็นการแสดงให้เห็นว่า กรรมการยังคงเห็นความสำคัญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่มาก

- สนับสนุนสูตรสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๕๐ คน ต่อ ๒๐๐ คน ซึ่งหากใช้สูตร ๒๕๐ คน จะเฉลี่ยประชากรประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ คนต่อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน ซึ่งเดิมที่ใช้อยู่ที่ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๔๕๐ คน บวกกับ overhang แล้วก็จะไม่เกิน ๔๗๐ คน

ประธานกรรมการ กล่าวว่ ตามที่กรรมการได้มีการอภิปรายคงจะลงตัวที่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนและเขตที่ต้องการที่จะให้มีการสะท้อนเจตนาารมณ์ของประชาชนให้มากที่สุด โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบเขต ๒๕๐ เขต และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแยกตามภาค จำนวน ๒๐๐ คนรวมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสูตรนี้สามารถอธิบายได้ว่าระบบนี้จะเป็นการสะท้อนเสียงของประชาชนทั้งหมดและก็ไม่เป็นการทำลายพรรคการเมือง แต่จะส่งเสริมให้กลุ่มเกิดขึ้นได้ให้มีผู้สมัครอิสระได้ และในส่วนเขตการเลือกตั้งจาก ๓๗๕ เขตลดลงเหลือ ๒๕๐ เขต แม้คนกรุงเทพมหานครไม่ค่อยได้พึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่คนต่างจังหวัดทั้งภาคอีสาน ภาคใต้ ยังคงต้องพึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ ซึ่งข้อสรุปดังกล่าวคงไปด้วยกันได้กับคณะกรรมการและคงเป็นเอกฉันท์ในชั้นคณะกรรมการแล้ว

เมื่อมีการกำหนดให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๔๕๐ คน แล้ว ในการประชุมรัฐสภาก็ควรให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวนใกล้เคียงกับครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากหากให้อำนาจรัฐสภาในการถอดถอนแล้วมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาน้อยเกินไปเหมือนกับรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ที่มีสมาชิกวุฒิสภา ๑๕๐ คน ในขณะที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕๐๐ คนนั้น เมื่อประชุมรัฐสภาจะทำให้สมาชิกวุฒิสภาแทบจะไม่มีคามหมาย ดังนั้น จึงขอให้กรรมการได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นในเรื่องของจำนวนของสมาชิกวุฒิสภาและที่มาซึ่งที่มาของสมาชิกวุฒิสภา จะมาได้ ๓ ทาง คือ ๑. เลือกตั้งทั้งสภา ๒. แบบรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งครึ่งหนึ่งและมีการสรรหาอีกครึ่งหนึ่ง ๓. เป็นสภาวิชาชีพ ซึ่งจะมีที่มาหลายแนวทางให้เลือกกัน แต่งตั้งหรือเลือกกันมาแล้วให้ประชาชนเห็นชอบ

มีกรรมวิธีการแสดงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่มาและจำนวนสมาชิกวุฒิสภา ดังนี้

- กลุ่มคนที่ไม่มิวิชาชีพ ควรจะมีกลุ่มของเขาเช่นกันให้เขาได้เลือกในกลุ่มของเขา แต่ละคนในประเทศไทยต้องมีที่อยู่ที่ยืนของตัวเองในการที่จะเลือกสมาชิกวุฒิสภาได้ ไม่ใช่เฉพาะคนที่มิวิชาชีพเท่านั้น พวกเขาจะได้ลงทะเบียนในกลุ่มของเขาแล้วก็มีกรรมวิธีการในกลุ่มนั้น แล้วก็มีกรรมวิธีการเลือกกลุ่มนั้นเพื่อมาเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ตามสัดส่วนในบัญชีแต่ละบัญชีซึ่งข้อเสนอดังกล่าวก็เป็นทางเลือกทางหนึ่งเท่านั้น และคิดว่าสภาวิชาชีพอย่างเดียวไม่ได้เป็นการครอบคลุมประชาชนในภาพรวมได้

- เมื่อมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๔๕๐ คน อาจมีปัญหาในส่วนของสมาชิกวุฒิสภาในเรื่องการที่จะใช้สัดส่วนสมาชิกวุฒิสภาต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็น ๑ ต่อ ๒ จำนวนสมาชิกวุฒิสภาจะมีมากเกินไป ความจำเป็นในการทำหน้าที่สมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น ได้มีการคิดสัดส่วนอย่างคร่าว ๆ แล้ว เห็นว่า จำนวนของสมาชิกวุฒิสภานั้น ไม่ควรเกิน ๒๐๐ คน ถ้ามากกว่านี้ก็จะเกินความจำเป็น แต่ถ้าจะให้กำหนดสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็จะทำให้จำนวนสมาชิกวุฒิสภามี ๒๒๕ คน และอาจมีจำนวนไปถึง ๒๓๐ คนก็ได้ ดังนั้น เมื่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงตัวแล้ว ความได้สัดส่วนของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น น่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาที่ ๒๐๐ คน จึงจะเหมาะสมในการทำงาน ถ้าไปรวมกันในรัฐสภาแล้วมีการลงมติในเรื่องที่สำคัญแล้ว จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่น้อยเกินไป จะไม่สามารถทำอะไรได้ในเรื่องการตรวจสอบ

ประธานกรรมวิธีการกล่าวสรุปว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาในการเลือกตั้งมีจำนวน ๒๐๐ คน และขอให้กรรมวิธีการอภิปรายในเรื่ององค์ประกอบของสมาชิกวุฒิสภาและอำนาจหน้าที่เพราะว่าถ้าสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่มาก องค์ประกอบและที่มาต้องเป็นไปตามอำนาจหน้าที่

มีกรรมวิธีการแสดงความเห็น ดังนี้

สมาชิกวุฒิสภามีไว้เพื่อถ่วงดุลกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภาและการถ่วงดุลนั้นต้องมีความเหมาะสม จึงควรมีสมาชิกวุฒิสภากึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถ้าไม่ถึงกึ่งหนึ่งแล้วลดลงมาเหลือ ๒๐๐ คน มีความกังวลว่า จำนวน ๒๐๐ คนนั้น เคยมีอยู่ในสมาชิกวุฒิสภามาแล้ว ถ้าจะให้เพิ่มสมาชิกวุฒิสภาเป็น ๒๒๐ คนนั้น เห็นว่าคงไม่มีปัญหาอะไร ในส่วนที่ไม่อยากให้มีในอำนาจสมาชิกวุฒิสภา คือ อำนาจในการถอดถอน ไม่ต้องการให้มีสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจถอดถอนเพราะถ้าสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้มาจากการเลือกตั้งแล้วจะถูกกล่าวหาได้ว่าไม่มีอำนาจในการถอดถอนผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง ดังนั้น ถ้าตัดอำนาจถอดถอนออกจากสมาชิกวุฒิสภาได้ก็จะเป็นประโยชน์มากจะไม่ทำให้เกิดภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มีปัญหาเหมือนในอดีต ในส่วนประเด็นที่จะให้สมาชิกวุฒิสภาเสนอกฎหมายได้นั้นเป็นเรื่องที่ดี

- ประเด็นเรื่องอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภานั้นเห็นว่า มี ๔ ด้าน ที่สำคัญคือ

๑. เป็นสภาที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและถ่วงดุล ไม่มีหน้าที่ในการถอดถอนเพราะการให้มีอำนาจถอดถอนต้องมีการออกแบบที่มาของสมาชิกวุฒิสภาอีกแบบหนึ่ง
๒. อำนาจในการกลั่นกรองกฎหมาย

๓. อำนาจในการแต่งตั้งตำแหน่งที่สำคัญในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

๔. เรื่องพัฒนาหรือส่งเสริมประชาธิปไตยในด้านต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ในทางการเมือง

ซึ่งในประเด็นที่มาของสมาชิกวุฒิสภานั้นเห็นว่า การออกแบบที่มาของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ นั้น ได้มีการทดสอบมาแล้วและมีการยอมรับมากพอสมควร ซึ่งจะมีฐานมาจากต่างจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน โดยวิธีการสรรหาที่มีคณะกรรมการและอีกด้านหนึ่งก็มาจากองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ หากพิจารณาที่มาของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติแล้วจะมาจาก ๑๑ ด้านตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นการแบ่งเป็นด้านที่ดีทั้งหมดแต่ก็ต้องพิจารณาอีกชั้นหนึ่งว่าจะมีการอุดช่องว่างได้ทั้งหมดหรือไม่ และคณะกรรมการสรรหาในแต่ละด้านก็แตกต่างกันไป จึงต้องมีการกำหนดอีกครั้งหนึ่งว่า คณะกรรมการสรรหาจะมีที่มาอย่างไร แต่คณะกรรมการสรรหาไม่ควรจะเป็นชุดเดียวกันเพราะจะทำให้กรรมการสรรหาเกิดปัญหาใหม่ขึ้นได้ถ้าเป็นชุดเดียวกัน

- ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ (๒) กล่าวถึงการให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีสภาพเหมาะสมกับสังคมไทย จากที่เห็นสภาพสังคมไทยในปัจจุบันนั้นต้องการมีการขยายการมีส่วนร่วมพื้นที่ทางการเมืองที่เปิดกว้างมากขึ้นที่รองรับความตื่นตัวของกลุ่มต่าง ๆ ในส่วนหนึ่งได้มีการออกแบบไว้ในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีหลักประกันว่าจะมีการแข่งขันกับสายการเมืองได้มากนักเพียงใด จึงอยากเห็นสมาชิกวุฒิสภาในแง่ที่เป็นพื้นที่รองรับทางการเมืองที่ไม่ใช่กลุ่มที่ซ้อนทับภาคการเมือง นั่นก็คือกลุ่มทางการเมืองจากภาคประชาสังคม จากกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ โดยให้มีสมาชิกวุฒิสภา ๗๙ คน จากสมาชิกพลเมืองจังหวัดที่จะมีการออกแบบจัดตั้งขึ้นมา ส่วนในแง่ของการทำหน้าที่เดิมนั้นคิดถึงการเลือกตั้งโดยตรงซึ่งจะสามารถออกแบบให้อำนาจหน้าที่นั้นสามารถออกแบบได้เต็มที่ อำนาจในการเสนอกฎหมายนั้นคงมีความจำเป็น การสรรหาองค์กรอิสระมีความจำเป็นแต่ในเรื่องถดถอนจะมีข้อติดขัดและอีกเรื่องหนึ่งที่อยู่ในแนวทางการปฏิรูปก็คือการให้สมาชิกวุฒิสภารับเอาข้อเสนอจากองค์กรหรือกลไกการปฏิรูปที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมาพิจารณา ถ้าเห็นด้วยก็ส่งต่อไปยังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งจะเป็นส่วนที่ทำให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นกลไกที่เชื่อมโยงกับกลไกปฏิรูปที่ทำหน้าที่ในการปฏิรูปได้ดีขึ้น

- สนับสนุนจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่ ๒๐๐ คน ในส่วนของที่มาของสมาชิกวุฒิสภานั้น ให้มีการคัดสรรครั้งหนึ่ง คือ ๑๐๐ คน และเลือกจากกลุ่มวิชาชีพอีก ๑๐๐ คน ในเรื่องการคัดสรรนั้นให้มีคณะกรรมการคัดสรรที่ยอมรับได้เพราะที่ผ่านมาคณะกรรมการคัดสรรมีจำนวนน้อยจึงถูกวิจารณ์ ดังนั้น จึงควรทำให้เป็นที่ยอมรับ ในส่วนที่มีการเลือกตั้งนั้นไม่ใช่เป็นการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่เป็นการเลือกจากกลุ่มวิชาชีพ โดยการให้แต่ละจังหวัดมีการสมัครจากกลุ่มวิชาชีพเหมือนกับสภาปฏิรูปแห่งชาติโดยมีองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร ให้สภาวิชาชีพส่งมาให้ประชาชนเป็นคนเลือก โดยจังหวัดที่น้อยที่สุดถ้าจะมีหนึ่งคนก็ให้เขาเลือกจากกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ โดยแบ่งกันเองว่าในจังหวัดนั้นประชาชนจะเลือกกลุ่มอาชีพไหนในจังหวัดที่มีขนาดกลางหรือใหญ่อาจมีสมาชิกวุฒิสภาได้ ๒ - ๓ คน โดยไม่ใช้การพิจารณาจากสัดส่วนของประชาชน ให้จังหวัดเล็กอาจมี ๑ คน จังหวัดกลางจะมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาเท่าไรก็ต้องมีการคำนวณ ส่วนจังหวัดใหญ่

สมาชิกวุฒิสภาไม่น่าจะเกิน ๓ คน เพื่อให้ได้สัดส่วนสมาชิกวุฒิสภา ๑๐๐ คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผ่านการรับรองจากประชาชนก็จะเป็นที่ยอมรับของประชาชนได้ในระดับหนึ่ง ในส่วนที่มีการคัดสรรนั้นให้เน้นที่กลุ่มนักวิชาการข้าราชการหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่เชื่อถือได้ ส่วนอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภานั้น ควรเพิ่มอำนาจในการตรวจสอบคุณสมบัติของคณะรัฐมนตรีในส่วนของนายกรัฐมนตรีนั้นได้ข้อยุติแล้ว ว่าต้องมาจากรัฐสภา เมื่อมีการได้คณะรัฐมนตรีแล้วต้องการให้นำรายชื่อคณะรัฐมนตรีเสนอรัฐสภาหมายถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเปิดอภิปรายว่ารัฐมนตรีแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาอย่างไร มีความรู้ความสามารถเหมาะสมหรือไม่ แสดงบัญชีทรัพย์สินและยื่นบัญชีย้อนหลัง ๕ ปี เพราะผู้บริหารที่เข้ามาต้องมีหลักการถ่วงดุลที่เหมาะสมจากรัฐสภา

- อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภานั้น เห็นว่ารัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ที่ให้อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาไว้นั้นน่าจะมีความเหมาะสมแล้วโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ในการถอดถอนถ้าไม่ให้องค์กรใดถอดถอนนักการเมืองได้แล้วจะให้ศาลถอดถอนหรือจะให้หน่วยงานอื่นใดถอดถอนเพราะจะทำให้การทำงานล่าช้ายิ่งขึ้น ซึ่งที่ผ่านมาสมาชิกวุฒิสภาไม่สามารถถอดถอนใครได้เพราะแต่ละคนได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว การที่สมาชิกวุฒิสภาจะโหวตให้ถอดถอนนั้นจึงต้องมีการคิดว่าจะให้ถอดถอนคนที่พ้นไปจากตำแหน่งได้อย่างไรจะเป็นประโยชน์อย่างไร ถ้าบุคคลที่จะถูกถอดถอนอยู่ในตำแหน่งและ ป.ป.ช.ทำงานเร็วส่งให้สมาชิกวุฒิสภาเร็วก็จะถอดถอนได้ ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการถอดถอนมีความเหมาะสมแล้ว

- สมาชิกวุฒิสภานั้นควรมีอำนาจในการกำหนดวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ในการเดินหน้าของประเทศเพื่อเป็นกรอบในการกำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติเดินตามแนวทางที่วางไว้ และเมื่อตรวจสอบแล้วเห็นว่าฝ่ายบริหารหรือนิติบัญญัติดำเนินงานไม่สอดคล้องก็ให้ตักเตือนและเมื่อตักเตือนแล้วยังยืนไม่ทำตามวิสัยทัศน์ ก็ให้สามารถฟ้องศาลรัฐธรรมนูญได้ ถ้าให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาในการถอดถอนได้อีกนั้น จะทำให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้พิพากษาคตุลาการในตัวเองและเป็นเพศฆมฆาตด้วย ดังนั้น จึงควรให้ส่งไปศาลทางการเมืองพิจารณา และการที่ให้สมาชิกวุฒิสภากำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์จะเป็นการสอดคล้องกับการให้มีกลไกที่จะปฏิรูปประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยต้องมีคนชี้ว่าควรปฏิรูปจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร จึงควรให้เป็นอำนาจของสมาชิกวุฒิสภาด้วย

- สมาชิกวุฒิสภาควรมาจากการเลือกสรรไม่ใช่การสรรหาอย่างเดียว ควรมีการเลือกด้านประกอบกันในรูปแบบคล้ายกับที่มาของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ว่ามีการสมัครมีการตั้งคณะกรรมการสรรหาในเบื้องต้นเพื่อให้ได้จำนวน ๓ เท่า หรือ ๕ เท่า ก็แล้วแต่ ในส่วนของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ให้จำนวน ๕ เท่า แต่ในส่วนของสมาชิกวุฒิสภานั้นใช้ ๓ เท่า ซึ่งกรรมการสรรหานั้นก็อยู่ที่การกำหนดวิธีสรรหาซึ่งในเบื้องต้นให้สภาปฏิรูปแห่งชาติสรรหาหรือจัดตั้งกรรมการสรรหาขึ้นไปในระยะแรก แต่ในระยะต่อไปก็ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ที่สรรหากรรมการสรรหาก็ก็นับเหมือนกับการสรรหาสภาปฏิรูปแห่งชาติเมื่อมีการสมัครแล้วมีการสรรหาได้จำนวน ๓ เท่าแล้ว ก็ส่งให้สมัครเลือกสรรสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเลือกมาจากผู้ที่เสียภาษี ซึ่งผู้เสียภาษีมี ๒ ระดับ คือ ผู้ที่เสียภาษีเป็นเงินให้กับแผ่นดิน ซึ่งมีประมาณ ๓ ล้านกว่าคน ให้เลือกมา ๒,๐๐๐ คน หรือจะเอาจากบัญชีทั้งประเทศก็ได้แต่อาจมีปัญหาเพราะถ้าได้คนที่อยู่ห่างไกลจะทำให้เดินทางลำบาก ไม่

สามารถเป็นสมาชิกเลือกสมาชิกวุฒิสภาได้ ในการลงมติก็เลือกตามวิธีการลงคะแนนทั่วไปเมื่อเลือกสรรแล้วก็ให้หมดหน้าที่ แต่ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภามีตำแหน่งว่างลงแต่ในตำแหน่งที่ว่างลงนั้น จำนวนที่เหลือยังคงมีจำนวนที่ไม่ถึงกับมีนัยสำคัญก็ไม่ต้องเลือกตั้งใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างลงให้สมาชิกวุฒิสภาที่เหลือทำหน้าที่ต่อไป ในเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภานั้น ควรมีที่มาจากที่มาจากเดียวกันทั้งหมดไม่ใช่มีที่มาจากที่ต่าง ๆ กัน ซึ่งถ้ามาจากต่างที่มาก็แล้วก็จะเกิดการแบ่งกลุ่มที่มากันได้ อาจทำให้เกิดความวุ่นวายและเพื่อไม่ให้มีปัญหาให้ที่มาให้เหมือนกันทั้งหมด และในกรณีที่กรรมการได้มีการเสนอให้ทำบัญชีสมาชิกวุฒิสภาแล้วให้ประชาชนเลือก ซึ่งวิธีนี้ก็เป็นที่วิธีที่วิธีหนึ่ง การที่จะให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจถอดถอนนั้นยังคงเห็นว่าไม่เป็นผลดีกับสมาชิกวุฒิสภา และกระบวนการถอดถอนเป็นเรื่องการเมืองแท้ๆ ไม่ควรนำมาใช้กับสมาชิกวุฒิสภา

- อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภานอกจากจะคงอำนาจตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ แล้ว ควรให้มีอำนาจเสนอกฎหมายได้โดยเฉพาะประเด็นการที่ต้องไปเชื่อมโยงกับหมวดกลไกการปฏิรูปประเทศคือ ร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศต้องส่งไปให้สมาชิกวุฒิสภาพิจารณาได้เลยแล้วส่งให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาว่าจะรับหรือไม่รับ ซึ่งกลไกอันนี้จะทำให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจเพิ่มขึ้นในเชิงนิติบัญญัติและอำนาจอื่น ๆ ที่เสริมจากเดิมให้มีความเข้มข้นขึ้น เช่น การตรวจสอบประวัติผู้ที่นายกรัฐมนตรีจะแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีและตรวจสอบประวัติหัวหน้าส่วนราชการทุกส่วนและเปิดเผยต่อสาธารณะ จึงมีความจำเป็นที่สมาชิกวุฒิสภาเชื่อมโยงกับประชาชน ดังนั้น ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาจึงต้องมีที่มาเหมือนกันทั้งหมดจะมาจากการคัดสรรทั้งหมด หรือการเลือกตั้งทั้งหมด การเพิ่มอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาให้มากขึ้นขนาดนี้ระบบคัดสรรอย่างเดียวกงใช้ไม่ได้ ถ้าคัดสรรต้องให้มีการเชื่อมโยงกับประชาชน โดยการคัดสรรมาจาก ๔ กลุ่ม แล้วให้ประชาชนเลือกอีกชั้นหนึ่ง การให้ประชาชนเลือกนี้จะให้ทำพร้อมกับการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ถ้าไม่เลือกพร้อมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยให้เลือกสมาชิกวุฒิสภาเดี่ยว ๆ อาจมีปัญหาในการให้ประชาชนมาใช้สิทธิ แต่ถ้าเลือกพร้อมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็อาจมีการเพิ่มบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้นมา แต่เนื่องจากวาระสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาไม่เท่ากันอาจมีการยุบสภาในระหว่างนั้นแล้วสถานะของสมาชิกวุฒิสภาจะเป็นอย่างไรต้องหันไปตามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ในประเด็นนี้ยังคงมีข้อสงสัยอยู่ ถ้ามีการคัดสรรโดยการสรรหาในลักษณะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ๑๑ ด้านเป็นจำนวน ๓ เท่าของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะมีได้ แทนที่จะส่งให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติเลือกก็ให้ส่งให้ประชาชนเลือกในแต่ละภาค ถ้าทำได้แล้วการที่จะให้ประชาชนเลือกจากจำนวน ๓ เท่าที่เหลือตามจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะมีได้ก็จะเป็นไปไม่ได้ แต่โดยหลักการแล้วเห็นว่า ควรที่จะต้องเป็นระบบคัดสรรเพราะในระบบคัดสรรสามารถตอบโจทย์ว่า สมาชิกวุฒิสภาสามารถสะท้อนลักษณะสมดุลแห่งอำนาจเป็นสภาพนุญม ถ้าจะให้ใช้การเลือกตั้งแบบปี ๒๕๔๐ มันจะไม่สะท้อนพหุนิยมในลักษณะสมดุลอำนาจ หากต้องการแยกพรรคการเมืองไม่ต้องการให้นักการเมืองเหมือนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในพื้นที่ของสมาชิกวุฒิสภา เช่น อดีตข้าราชการกลุ่มนักวิชาการที่เขาไม่ประสงค์จะเล่นการเมืองในระบบปกติถ้าไม่เป็นการคัดสรรแล้วกลุ่มเหล่านั้นก็จะไม่สามารถเข้ามาได้ เหตุที่ต้องคัดสรรเพราะต้องการออกแบบให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจมากขึ้นกว่าเดิม

ที่ประชุมได้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ดังนี้

- สมาชิกวุฒิสภาควรมีที่มาจากกาเลือกตั้งหรือคัดสรรเท่านั้น หากที่มาของสมาชิกวุฒิสภามีทั้งแบบเลือกตั้งและแบบแต่งตั้งจะทำให้เกิดปัญหาอย่างที่ผ่านมา ในส่วนของการให้ความเห็นชอบของประชาชน เพื่อให้เกิดความยึดโยงนั้น ในความเป็นจริงประชาชนไม่รู้จักบุคคลผู้ที่อยู่ในรายชื่อทำให้ไม่เป็นการยึดโยงกับประชาชนอย่างแท้จริง อีกทั้งอาจทำให้เสียเวลา และงบประมาณด้วย นอกจากนี้ หากให้สมาชิกวุฒิสภา มาจากการเลือกตั้งทั้งหมดก็จะเหมือนการเลือกตั้งทั่วไป สมาชิกวุฒิสภาจึงควรมีที่มาจากกาคัดสรรแต่ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้มีความเหมาะสม กล่าวคือเมื่อไม่ได้ยึดโยงกับประชาชนอำนาจหน้าที่ในการถอดถอนก็ไม่ควรมี แต่ให้มีอำนาจหน้าที่เสนอกฎหมายสำหรับการปฏิรูปที่จะดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ สิ่งที่ควรนำมาพิจารณาด้วยคือวาระการดำรงตำแหน่ง เนื่องจากในปัจจุบันมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เมื่อครบวาระแล้วก็ไปเป็นสมาชิกวุฒิสภาและเมื่อครบวาระก็ไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อหลีกเลี่ยงช่วงเวลา

- รูปแบบการเลือกสภาปฏิรูปแห่งชาติมีความหลากหลายค่อนข้างสูงจึงมีความน่าสนใจในทางโครงสร้าง แต่รูปแบบด้านที่ถูกเลือกของสภาปฏิรูปแห่งชาติจะสามารถตอบโจทย์ในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาได้จริงหรือไม่ และมีความเห็นว่าประชาชนควรมีส่วนรับรู้ต่อกระบวนการของผู้ที่จะเข้ามาดูแล หรือมีส่วนสำคัญในการตรวจสอบ แม้มีประชาชนบางส่วนที่ไม่สนใจ แต่กระบวนการดังกล่าวจะเป็นกระบวนการบ่มเพาะ เป็นกระบวนการทางประชาธิปไตย ในการคัดสรรจึงควรคำนึงถึงว่าควรทำอย่างไร เพื่อให้ได้ตัวแทนผู้คนที่หลากหลายจริงๆ เพราะมีประชาชนจำนวนหนึ่งเป็นประชาชนผู้ตื่นรู้ที่ต้องไปเกี่ยวข้องกับองค์กรต่างๆเพื่อขอความช่วยเหลือ จึงควรมีพื้นที่ให้ประชาชนผู้ตื่นรู้สามารถแสดงออกได้ ดังนั้น จึงเห็นว่าสมาชิกวุฒิสภาควรมาจากการสรรหา จำนวน ๒๐๐ คน โดยจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างและหลากหลายของบุคคลอย่างแท้จริง

- สมาชิกวุฒิสภาควรมีจำนวน ๒๐๐ คน โดยมาจากการเลือกตั้งครึ่งหนึ่งและสรรหาครึ่งหนึ่ง โดยสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งกำหนดให้แต่ละจังหวัดมีสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดละ ๑ คน ทั้งนี้ ในจังหวัดที่มีขนาดใหญ่อาจมีสมาชิกวุฒิสภาได้ ๒ คน ขณะที่สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการสรรหาที่มีความจำเป็น โดยการได้มาตามรูปแบบกลุ่มวิชาชีพของสภาปฏิรูปมีความน่าสนใจเนื่องจากได้ตัวแทนที่หลากหลายพอสมควร ในส่วนของอำนาจหน้าที่ควรมีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมายและถอดถอนด้วย เนื่องจากเป็นที่ปรากฏว่าในหลายกรณีวุฒิสภาสามารถแก้ปัญหาวิกฤตของชาติได้

- สมาชิกวุฒิสภาควรมาจากการเลือกตั้งครึ่งหนึ่งและสรรหาครึ่งหนึ่ง ส่วนอำนาจหน้าที่ควรมีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมายและมีอำนาจหน้าที่ในการถอดถอน โดยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งตาม มาตรา ๒๗๐ อาจถูกร้องให้ถอดถอนได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๑ วรรคสาม เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน สามารถร้องขอให้มีการถอดถอนได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนมีศักดิ์ศรีและมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ อำนาจถอดถอนจึงมีความจำเป็นเพื่อไม่ให้มีการเหลิงอำนาจ

- สมาชิกวุฒิสภา ควรมีจำนวน ๒๐๐ คน และควรมาจากการเลือกตั้งครึ่งหนึ่งและสรรหาครึ่งหนึ่ง เพื่อเลือกคนดีให้เข้าสู่สภาและป้องกันคนชั่วเข้าสู่สภา เนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งอ้างว่าเป็นตัวแทนของประชาชนแต่ในความเป็นจริงอาจไม่สะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนเพราะในความเป็นจริงในการเลือกตั้งมีประชาชนมาใช้สิทธิเพียงร้อยละ ๕๕ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยผู้ได้รับเลือกตั้งได้คะแนนเสียงเพียงร้อยละ ๔๐ จากประชาชนผู้มาเลือกตั้ง อีกทั้งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งต้องอาศัยฐานเสียงของพรรคการเมืองด้วย จึงอาจทำให้เกิดสภาผู้ฉวยอำนาจได้

- ต้องการให้วุฒิสภาสะท้อนความสมดุลแห่งอำนาจโดยให้บุคคลที่ไม่ใช่ข้าราชการเมืองซึ่งมีบทบาทในการขับเคลื่อนสังคมไทยเข้ามามีบทบาทในโครงสร้างทางการเมือง การเลือกตั้งครึ่งหนึ่งและสรรหาครึ่งหนึ่ง ไม่สามารถตอบโจทย์ดังกล่าวได้ โดยเฉพาะสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงต้องพึ่งฐานเสียงของข้าราชการเมือง และมีวัฒนธรรม วิธีคิด การตัดสินใจที่แตกต่างจากสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา เช่น การต้องผูกกับฐานเสียงในพื้นที่เลือกตั้งเหมือนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องลงพื้นที่เพื่อฐานเสียงในการลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งต่อไป ทำให้ที่มาของทั้ง ๒ สภามีความใกล้เคียงกันและไม่สามารถตอบโจทย์ว่าทำไมต้องมี ๒ สภาได้ วุฒิสภาต้องเป็นสภาวิชาการซึ่งแตกต่างจากสภาผู้แทนราษฎร และต้องออกแบบให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเพียงสมัยเดียวเพื่อไม่ต้องพึ่งฐานเสียง

- ความเป็นประชาธิปไตยไม่ได้มาจากวุฒิสภามาจากการสรรหา คัดสรร หรือเลือกตั้ง หากแต่ความเป็นประชาธิปไตยหรือไม่อยู่ที่สภาผู้แทนราษฎร อยู่ที่กระบวนการได้มาซึ่งรัฐบาล อยู่ที่กระบวนการที่ประชาชนสามารถควบคุมรัฐบาลหรือสภาได้หรือเปล่า การที่บอกว่าหากวุฒิสภาไม่มาจากการเลือกตั้งจะเป็นการถอยหลังไม่เป็นประชาธิปไตย สามารถดูได้จากหลายประเทศที่เป็นประชาธิปไตย เช่น สภาสูงในรัฐสภาของอังกฤษ สภาขุนนาง มีขุนนางสืบตระกูล (Hereditary Peers) ซึ่งมาจากการสืบทอดตำแหน่งทางสายโลหิต และขุนนางที่มาจากการแต่งตั้ง และประเทศแคนาดา มีวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาล ก็ไม่ได้หมายความว่าทั้ง ๒ ประเทศนี้ไม่เป็นประเทศประชาธิปไตย

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ (๒) กำหนดให้ “การให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของไทย” หากพิจารณาจากสังคมโลกต้องเลือกตั้งทั้งหมดจึงต้อง แต่เราต้องพิจารณาที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย

กลุ่มที่เป็นพลังอำนาจที่สำคัญของประเทศไทยมี ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการ ทหาร พลเรือนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งคุมอำนาจรัฐที่แท้จริง กลุ่มที่ ๒ คือคนชั้นกลางที่อยู่ในระดับบนและคนที่มีฐานะในทางเศรษฐกิจ สังคม ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เป็นสมาชิกวุฒิสภาจนกระทั่งมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งและการสรรหาทำให้เกิดสภาพลา ๒ น้ำ ที่มีสมาชิกวุฒิสภากลุ่มหนึ่งคานอำนาจเบ็ดเสร็จจากพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่ส่งต่อไปยังวุฒิสภา

จึงต้องพิจารณาว่าการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาควรมาจากไหน มาจากการแต่งตั้ง มาจากการเลือกตั้ง มาจากการเลือกตั้งและสรรหา หรือมาจากการสรรหา ซึ่งเห็นว่าหากต้องการให้มาจากการเลือกตั้ง ก็ควรมาจากการเลือกตั้งทั้งหมดเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีก ทั้งนี้ สิ่งที่ควรนำมาพิจารณาคือ การสรรหา โดยจะสรรหาอย่างไรต้องดูความเป็นประชาธิปไตยที่เชื่อมโยงกับประชาชน โดยการสรรหาแบบสภาปฏิรูปแห่งชาติมีความน่าสนใจ แต่การสรรหาโดยตำแหน่งก็ควรนำมาพิจารณาว่าควรมีหรือไม่

- แม้คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา จะกำหนดว่าต้องไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง แต่ในความเป็นจริงสมาชิกวุฒิสภาก็มีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ดังนั้น จึงเห็นว่าสมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง หรือสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการคัดสรรที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคม น่าจะดีและมีประสิทธิภาพสูงกว่า

- วุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้เกิดปัญหาจนต้องมีการแก้ไขที่มาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่ก็ทำให้เกิดการแบ่งสมาชิกวุฒิสภาออกเป็น ๒ กลุ่ม ทำให้ขาดความสมานฉันท์ จึงเห็นว่าควรให้มีการเลือกสรรหรือคัดเลือก จากบุคคลที่สมัครรับเลือก แต่ควรลดอำนาจในการถอดถอนตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เนื่องจากมีกระบวนการในสภาผู้แทนราษฎรในการตรวจสอบอยู่แล้ว แต่ควรเพิ่มอำนาจในการถอดถอนตำแหน่งของกรรมการในองค์กรอิสระเนื่องจากตำแหน่งดังกล่าวไม่มีกระบวนการตรวจสอบ

- การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้เกิดปรากฏการณ์มีกลุ่มคนใหม่ซึ่งเป็นคนคุณภาพเข้ามาสู่วุฒิสภา และเห็นว่าในประเทศไทยยังมีบุคคลจำนวนมากที่มีความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสมเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา จึงควรเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นคนเหล่านั้นสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในโลกของประชาธิปไตย จึงควรให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทั้งหมด ในส่วนประเด็นปัญหาเรื่องสภาผู้เฒ่าต้องมีการพิจารณาออกแบบทำอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดสภาพเช่นนั้น ทั้งนี้ บทบาท อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาทั้งการถอดถอน การกั้นกรองกฎหมาย และอื่น ๆ ควรคงอยู่

- อำนาจหน้าที่ในการถอดถอนมีความจำเป็นแต่อาจถอดถอนเฉพาะตำแหน่งที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน กรณีการถอดถอนตำแหน่งซึ่งเป็นผู้แทนประชาชนอาจต้องเป็นอำนาจหน้าที่ของศาล สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาหรือแต่งตั้งทั้งหมดจะเป็นอย่างไร หากวุฒิสมาชิกไม่ได้มาจากการเลือกตั้งแต่มาจากการแต่งตั้งทั้งหมดจำนวน ๒๐๐ คนจะมากเกินไปหรือไม่อาจสรรหาสมาชิกวุฒิสภาจำนวนหนึ่งแล้วให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนด เห็นด้วยกับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาโดยผู้ที่ทำการเลือกตั้งต้องเป็นกลุ่มคนที่มีขนาดใหญ่ เช่น สมัชชา ไม้ไซ้ให้กลุ่มคนขนาดเล็กไม่กี่คนเป็นผู้ที่ทำการเลือก โดยคัดเลือกบุคคลตามสายของกลุ่มหรือคำเรียกอื่นที่มีความครอบคลุมมากกว่าคำว่า วิชาชีพ เนื่องจากมีกลุ่มคนที่ไม่มีความเชี่ยวชาญ

- การให้องค์การภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ส่งผู้แทนมาเป็นสมาชิกวุฒิสภา เป็นการเลือกตั้งทางอ้อม โดยผู้ที่จะเป็นตัวแทนต้องได้รับเลือกจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม โดยใน

หน่วยงานภาครัฐผู้แทนอาจเป็นอดีตปลัดกระทรวง อดีตผู้พิพากษา ภาคเอกชนอาจเป็นประธานสภาหอการค้าไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ กรรมการบริหารสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวแทนจากองค์การภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมจำนวน ๒๐๐ คน ซึ่งหากสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทางอ้อมนี้จะทำให้ไม่มีปัญหาสมาชิกวุฒิสภาที่มีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง และไม่ควรใช้คำว่า วิชาชีพ เนื่องจากเป็นความที่มีความหมายแคบ โดยอาจใช้เป็นการว่าตัวแทนจากภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม

- สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือบทบาทของวุฒิสภาหากไม่ต้องการให้วุฒิสภายุ่งเกี่ยวกับการบริหารประเทศต้องมีสภาที่ ๒ โดยมีบทบาทดังนี้

๑) สภาผู้แทนราษฎรนั้นมาจากพรรคการเมืองซึ่งมาจากการเลือกตั้งเป็นหลักเป็นความชอบธรรม (Mandate) ดังนั้น หากให้มีการเลือกตั้งอย่างเดียวจะเกิดเสียงข้างมากโดยเฉพาะระบบรัฐสภา วุฒิสภาจึงต้องเป็นสภาซึ่งมีตัวแทนของกลุ่มที่หลากหลายกว่าพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร เพราะโครงสร้างทางการเมืองที่ดีต้องสามารถรวมทุกกลุ่มในสังคมเข้ามาอยู่ได้ไม่ว่าจำนวนเขาจะมากหรือน้อยเพียงใดก็ตาม จึงใช้คำว่า พหุนิยม เพราะทุกกลุ่มที่เป็นกลุ่มพลังที่แท้จริงและกลุ่มผลประโยชน์ที่แท้จริงของสังคมควรมีสภาที่ ๒ เป็นที่แสดงออกให้กลุ่มดังกล่าวมีสิทธิมีเสียง (give the voice to the voiceless) อีกทั้งบรรดากฎหมายในประเทศไทยโดยมากมาจากส่วนราชการ กฎหมายที่มาจากพรรคการเมืองมีไม่ถึงร้อยละ ๑ ดังนั้น กฎหมายจึงมีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน แต่ถ้ามีสภาที่เป็นพหุนิยมแล้วและให้มีหน้าที่กลั่นกรองกฎหมายจะสร้างความสมดุลในกฎหมายได้

๒) บทบาทในการถ่วงดุล การเมืองที่มาจากพรรคการเมืองต้องมีการถ่วงดุลฝ่ายบริหาร กล่าวคือเมื่อวุฒิสภามีความเชื่อมโยงกับประชาชนก็ควรจะมีการนำบัญชีรายชื่อของคณะรัฐมนตรีให้วุฒิสภาพิจารณาตรวจสอบประวัติก่อนจะมีการแต่งตั้ง และในเรื่องการถอดถอน ไม่ควรให้วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนเพียงฝ่ายเดียวแต่ควรให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยให้ลดคะแนนเสียงในการให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งจากต้องไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ เป็นมากกว่ากึ่งหนึ่ง ซึ่งในส่วนนี้จะอธิบายจำนวนของสมาชิกวุฒิสภาว่าทำไมต้องมีจำนวน ๒๐๐ หรือ ๒๒๕ เพื่อให้คะแนนเสียงของสมาชิกวุฒิสภาสามารถรวมกับคะแนนเสียงของพรรคฝ่ายค้านเพื่อถอดถอนบุคคลจากการดำรงตำแหน่งได้เป็นการถ่วงดุล

๓) บทบาทในการชะลอกระแสต่าง ๆ ทำให้ต้องมีการคิดพิจารณาที่รอบคอบขึ้น เช่น ร่างพระราชบัญญัตินิติรัฐโทษกรรม ที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรแต่ไม่ผ่านวุฒิสภา เป็นต้น

๔) บทบาทในการทำหน้าที่เป็นกันชนระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์และพรรคการเมือง

ดังนั้น ต้องพิจารณาว่าต้องการให้วุฒิสภามีบทบาทอย่างไร หากต้องการให้มีบทบาทคล้ายกับสภาผู้แทนราษฎรก็ให้ที่มาของสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง เพราะถึงแม้มีการบัญญัติว่าต้องไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองแต่ในความเป็นจริงก็มีการสังกัดพรรคการเมือง สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง คัดสรร หรือแต่งตั้ง ต้องพิจารณาถึงประเด็นต่าง ๆ ให้ครบถ้วน

- วุฒิสภาที่มาจากกาเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่ทำให้คนในกลุ่มต่าง ๆ สามารถเข้ามาอยู่ในวุฒิสภาได้จริงเนื่องจากนักการเมืองยังไม่มีวามคุ้นชินกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ สมาชิกวุฒิสภา กลุ่มต่าง ๆ ที่สามารถเข้าไปอยู่ในวุฒิสภาเวลานั้นก็เป็นเสียงข้างน้อย แต่ก็มีนวัตกรรมที่น่าสังเกตคือในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ จังหวัดปัตตานีจะมีสมาชิกวุฒิสภา เป็นชาวพุทธ ๑ คน และชาวมุสลิม ๑ คน ขณะที่การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งให้มีสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ ๑ คนก็จะได้สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นชาวมุสลิม การให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งจึงไม่อาจตอบโจทย์การให้กลุ่มต่างๆ ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจที่แท้จริงของสังคมไทยซึ่งอยู่ภายนอกจะเข้าสู่โครงสร้างทางการเมืองอย่างเป็นระบบได้อย่างไร

ทั้งนี้ สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากแต่งตั้งในสมัยรัฐบาลของนายบรรหาร ศิลปอาชา ได้มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามแนวทางการปฏิรูปการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย โดยใช้การสรรหา ทำให้ได้สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่มีพลังอำนาจที่แท้จริงของสังคมไทยที่ไม่ได้ลงไปสู่ระบบพรรคการเมือง หรือระบบเลือกตั้ง ซึ่งเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชีย พ.ศ. ๒๕๔๐ วุฒิสภาดังกล่าวมีบทบาทสูงในการคัดค้านการเดินทางตามแนวทางของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) วุฒิสภาได้ทำหน้าที่ทำหน้าที่เป็นพลังถ่วงดุลทางสังคมและเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอยู่จริงในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

รัฐธรรมนูญแบบหลายลักษณะอักษรจะบัญญัติอย่างไร แต่เมื่อสังคมไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับวัฒนธรรมที่เป็นความจริงว่าสังคมไทยมีพลังอำนาจที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจที่แท้จริงของสังคมไทยดำรงอยู่ หากไม่สามารถผนวกรวมกลุ่มต่างๆ นั้นเข้ามาอยู่ในโครงสร้างทางการเมืองให้มีพื้นที่และแสดงออกอย่างเป็นระบบ ก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น แนวคิดที่ว่าปัจจุบันประเทศไม่มีวิกฤติ แต่เป็นระบบทวิภาคการเมืองไทย กล่าวคือรัฐบาลมาจากการเลือกตั้งเมื่อรัฐบาลทำในสิ่งที่ไม่ดี ระบบรัฐธรรมาธิปไตยก็จะเข้ามาแทรกเป็นระยะๆ สลับกันไป ซึ่งนี่เป็นลักษณะสมดุลของสังคมไทย คำถามคือทำอย่างไรไม่ให้เกิดระบบทวิภาคการเมืองไทย กลไกของโครงสร้างทางการเมืองจึงต้องตอบคำถามหากสามารถผนวกรวมกลุ่มต่างๆ ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจที่แท้จริงของสังคมไทยเข้ามาอยู่ในกลไกทุกส่วนจะออกแบบจะเป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤติที่แท้จริง

- ถึงแม้จะมีการออกแบบการได้มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้มาซึ่งความเป็นธรรมของการมีตัวแทนที่ถูกต้องโดยให้มีประชาชนคนนอกขอบมากขึ้นในสภาผู้แทนราษฎร แต่ในความเป็นจริงกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลายก็ไม่ได้มีตัวแทนที่เหมาะสมในสภาผู้แทนราษฎร แต่เดิมคิดว่าการได้มาของสมาชิกวุฒิสภาจากซึ่งมาจากกลุ่มสายอาชีพเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก เนื่องจากกลุ่มสายอาชีพไม่มีความชัดเจน อีกทั้งอำนาจหน้าที่หนึ่งของวุฒิสภาคือการออกกฎหมาย หากให้กลุ่มสายอาชีพที่ไม่มีความเชี่ยวชาญมาทำการออกกฎหมายอาจมีปัญหาได้ แต่ในขณะเดียวกันสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ภายหลังจากฝ่ายการเมืองเข้าแทรกแซงอย่างเป็นระบบ การเลือกตั้งโดยตรงจึงไม่สามารถแก้ปัญหาการเข้ามาแทรกแซงของฝ่ายการเมืองได้ จึงเห็นว่าสมาชิกวุฒิสภาควรมาจากการสรรหา หรือคัดเลือก เนื่องจากสังคมไทยใน

ปัจจุบันมีความต้องการ ผลประโยชน์ แนวความคิดที่หลากหลาย วุฒิสภาจึงควรเป็นตัวแทนของของ ความหลากหลายที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย เพื่อเป็นสภาที่จะสามารถต้านทานอิทธิพลของฝ่ายการเมืองที่ไม่ถูกต้องได้

- มีความเห็นว่ามีหลักประกันใด ๆ ที่จะยืนยันว่าการคัดสรรบุคคลต่าง ๆ เข้ามาเป็นสมาชิก วุฒิสภา โดยผ่านกระบวนการคัดสรรที่ดี ฝ่ายการเมืองจะไม่สามารถเข้ามาแทรกแซงหรือมีระบบปฏิสัมพันธ์กับวุฒิสภาได้ วุฒิสภาจึงไม่ปลอดจากการถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองเพื่อผลประโยชน์ อีกทั้งสมาชิก วุฒิสภาที่มาจาก การเลือกตั้งย่อมมีศักดิ์และสิทธิที่แตกต่างจากสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการคัดสรร ประกอบกับการทำงานของสมาชิกวุฒิสภาหลายครั้งไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ของคนที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง และการตัดสินใจในทางสาธารณะยังคงยึดโยงกับฝ่ายการเมือง จึงเห็นว่าควรให้สมาชิกวุฒิสภา มาจากการเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความสง่างามในการเข้ามาทำหน้าที่ โดยให้กลุ่มต่าง ๆ เสนอตัวรับเลือกตั้งเพื่อ ยึดโยงกับความต้องการของประชาชน

- สมาชิกวุฒิสภาควรมาจากกระบวนการคัดสรร โดยให้มีสมัชชาแห่งชาติเมื่อได้สมาชิกจากกลุ่มบุคคล หลากหลายอาชีพ ก็เข้าสู่กระบวนการคัดสรรสมาชิกวุฒิสภา โดยมีแนวทาง ๓ แนวทาง ดังนี้

๑) ให้สมาชิกสมัชชาแห่งชาติเลือกกันเองโดยให้แต่ละคนลงคะแนนตามลำดับความชอบจำนวน ๓ หรือ ๕ คน แล้วแต่กำหนด ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุด ๒๐๐ ลำดับแรกจะได้เป็นผู้ถูกเลือกจากบรรดาสมาชิก สมัชชาแห่งชาติผู้ที่ถูกคัดสรรร่วมกัน แล้วนำบัญชีรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกนั้นไปผ่านการรับรอง (plebiscite) จากประชาชน หากไม่ผ่านการรับรองจากประชาชนก็ให้ดำเนินกระบวนการเดิมโดยเริ่มตั้งแต่การคัดสรร สมัชชาแห่งชาติใหม่อีกครั้งหนึ่งก็

๒) ให้สมาชิกสมัชชาแห่งชาติเลือกสมาชิกแยกตามภาคส่วนต่างๆที่กำหนดไว้จำนวน ๑๐ บัญชี โดยให้ทำการเลือกบัญชีละ ๒๐ คน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด ๒๐ คนของแต่ละบัญชีถือว่าเป็นผู้ได้รับเลือก แล้ว จึงนำบัญชีเหล่านั้นไปผ่านการรับรองจากประชาชน

๓) ให้สมาชิกสมัชชาแห่งชาติเลือกกันเอง ๓-๕ บัญชี โดยแต่ละบัญชีมีจำนวนสมาชิก ๒๐๐ คน แล้วให้ประชาชนเป็นคนเลือกโดยให้คะแนนแต่ละบัญชีตามลำดับความชอบ บัญชีใดได้คะแนนจาก ประชาชนมากที่สุดบัญชีรายชื่อนั้นได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ทั้งนี้ แม้ระบบการคัดเลือกจะมีความซับซ้อนแต่บุคคลที่ได้รับเลือกเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถสามารถใช้ระบบที่ซับซ้อนได้ อีกทั้งการประชุมเลือกกันเองไม่ทำให้เสียงบประมาณ จะเสีย งบประมาณในการให้ความเห็นชอบหรือการเลือกของประชาชนเท่านั้น ซึ่งจะได้ตัวแทนที่ประชาชนมีส่วนร่วม

- สมาชิกวุฒิสภาต้องมาจากการคัดสรรหรือการสรรหา โดยใช้วิธีการเดียวกันกับการคัดสรรสมาชิก สภาปฏิรูปแห่งชาติ หรือมาจากบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งสำคัญ เช่น อดีตผู้บัญชาการทหารบก อดีต นายกรัฐมนตรีที่ไม่เคยถูกถอดถอน ให้มาเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้เช่นกัน

- ประเทศไทยเคยมีบุคคลที่อยู่ในตำแหน่ง คุณพระ คุณหลวง ซึ่งสามารถให้บุคคลดังกล่าวเลือก บุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ แต่ปรากฏว่าได้มีการยกเลิกตำแหน่งดังกล่าวไปแล้ว ประเทศไทยมี

วิวัฒนาการเกี่ยวกับสมาชิกวุฒิสภาที่ไม่มั่นคงและในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๙ ได้มีการกำหนดให้มีการเลือกตั้ง พหุสภา โดยใช้วิธีการเลือกตั้งทางอ้อมแต่ได้มีการรัฐประหารในเวลาต่อมาจึงทำให้พหุสภาสิ้นไป หลังจากนั้น จึงใช้วิธีการแต่งตั้งเรื่อยมา จนเมื่อปี ๒๕๕๐ ได้มีการพิจารณาถึงแนวคิดในเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาโดยใช้ระบบผสม ซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ให้วิธีการสรรหาและการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เห็นว่า แนวทางการแก้ไขปัญหามีหลักการในลักษณะที่ให้สมาชิกวุฒิสภามาจากองค์ประกอบที่หลากหลายซึ่ง เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามทฤษฎีทางการเมือง การเมืองที่ติดต่อกันมาจากกลุ่มพลังที่หลากหลาย สังคมไทยมีอยู่หลาย ชนชั้นทั้งคนร่ำรวย คนยากจน กลุ่มใช้แรงงาน กลุ่มวิชาชีพ โดยธรรมชาติของคนเหล่านี้ไม่ต้องการแสวงหา อำนาจทางการเมือง แต่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีพลัง และไม่ต้องการเข้าสู่การเลือกตั้ง วุฒิสภาต้องมีกลุ่มพลังที่หลากหลายและมาจากกลุ่มพหุนิยม เช่น อดีตข้าราชการ ผู้พิพากษา แพทย์ ทนายความ ผู้ใช้ แรงงาน เข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยสนับสนุนแนวคิดในการให้วุฒิสภามาจากการคัดสรรเพียงอย่างเดียว และนำรายชื่อให้ประชาชนให้ความเห็นชอบแบบ plebiscite แต่ต้องมีการอธิบายในเรื่องดังกล่าวได้ เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีมีการใช้การรับรองในลักษณะดังกล่าวมาก่อน หากมีการใช้อย่างสม่ำเสมอจะทำให้ เป็นธรรมเนียมใหม่ในทางการเมืองซึ่งเป็นหลักอีกประการของระบอบประชาธิปไตย สำหรับอีกแนวทาง หนึ่ง คือ การเลือกตั้งทางอ้อม ให้มีการเลือกตั้งผู้แทนจากอำเภอหรือจังหวัดมาประชุมกันให้ทำหน้าที่ รับรองในระบบ plebiscite ผู้แทนดังกล่าวอาจเป็นองค์คณะหรือเป็นคณะบุคคลที่มีความรู้เข้ามาพิจารณา เลือกบุคคลเพื่อให้ความเห็นชอบรับรองจากบัญชีที่ได้มีการคัดสรรจากวิชาชีพต่าง ๆ มาแล้วจะทำให้การ รับรองนี้ไม่เป็นไปในลักษณะบังคับให้เลือก และไม่มีความเกี่ยวข้องกับการเมือง เนื่องจากไม่ได้นำ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้ามามีส่วนในการเลือกแต่อย่างใด

- ข้อเสนอในการเลือกตั้งทางอ้อม โดยคณะบุคคลผู้แทนจากอำเภอนั้นไม่ได้เข้ามาเพื่อเลือกตั้ง กันเองแต่ให้เลือกจากกลุ่มที่หลากหลายที่คัดสรรบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๒๐๐ คน แทน การให้ประชาชนเป็นผู้เลือก แต่ควรมีแนวทางในการคัดสรรผู้แทนจากอำเภอในแต่ละอำเภอที่มี ประสิทธิภาพ

- เมื่อเกิดวิกฤติในบ้านเมือง สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาคือความหวังในการแก้ไขปัญหา สร้างดุลยภาพในบ้านเมือง จึงขอให้พิจารณาถึงวิธีการในการให้ได้มาของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา สนับสนุนการเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มหลากหลาย เช่น ทหาร ขุนนาง อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร มาเป็น สมาชิกวุฒิสภา และคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่สามารถเข้าสู่การเมืองได้ เช่น ประชาชนพื้นบ้าน ศิลปินแห่งชาติ ซึ่งไม่มีกำลังทุนในการชนะการเลือกตั้งได้และไม่สนับสนุนให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งแต่สนับสนุนให้มา จากการสรรหาโดยมีการศึกษาว่าจะมีพื้นที่ที่สำคัญได้และกลุ่มบุคคลใดควรเข้ามาอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว

- วุฒิสภาต้องมีการปรับเปลี่ยน ในอดีตสมาชิกวุฒิสภาอาจมีปัญหาในการรับผลประโยชน์ต่างๆ โดยในการร่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ได้มีการนำงานวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ชี้ว่า วุฒิสภา ต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื่องจากมีปัญหาอยู่มากมาย จึงมีการกำหนดให้มีการสรรหาและการเลือกตั้งสมาชิก วุฒิสภาอย่างละครั้ง สนับสนุนเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง

และให้เลือกมาจากกลุ่มคนต่าง ๆ เช่น อดีตเจ้าหน้าที่รัฐ นักวิชาการ ผู้แทนวิชาชีพกลุ่มเกษตรกร สภาองค์กรชุมชน เป็นต้น แต่วิธีการให้ได้มานั้นควรเป็นวิธีการที่ง่ายและปราศจากการซื้อเสียง ควรให้กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้เลือกบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกวุฒิสภาตนเอง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดูแลกระบวนการดังกล่าวให้บริสุทธิ์ยุติธรรม ปราศจากการซื้อเสียงหรือการวิ่งเต้นเพื่อให้ได้ตำแหน่ง

- ขอสนับสนุนให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการคัดสรร

- แนวโน้มในเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภามี ๒ ชั้น ชั้นแรก คือการคัดสรรซึ่งมี ๒ แนวทางคือ คัดสรรให้ได้สมาชิกวุฒิสภาในทันที กับอีกแนวทางคือ การคัดสรรให้มีจำนวน ๒ ถึง ๓ เท่าแล้วให้เข้าสู่กระบวนการเลือกตั้งอีกชั้นหนึ่ง วิธีการคัดสรรในชั้นแรกมีความสำคัญจะทำให้ได้บุคคลจากกลุ่มต่างๆ และอาจมีผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ เข้าไปได้ แต่ในการคัดสรรชั้นที่สอง หากมีการกำหนดบัญชีรายชื่อเพียงบัญชีเดียวจะทำให้การเลือกตั้งของประชาชนจะมีลักษณะที่บังคับมากเกินไป และอาจมีเรื่องของการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ในการคัดสรรในชั้นที่สองนั้น ควรหาวิธีการให้มีตัวแทนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอาจไม่ใช่ลักษณะการเลือกผู้เลือกตั้ง และควรทบทวนเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ ที่มีการเลือกตั้งแบบภายในกันเองเข้ามาหรือเลือกกันแบบใดก็ตามให้มีจำนวนมากไว้เข้ามาเป็นสมาชิกแล้วให้เลือกจากบัญชีที่มีสองหรือสามเท่ามาที่ละกลุ่มซึ่งเป็นระบบที่ดีกว่าและจะได้รับการยอมรับในเรื่องที่มาหรือการใช้วิธีเหมือนกับสภาปฏิรูปแห่งชาติที่มีผู้สมัครจำนวนประมาณ ๗,๐๐๐ คนแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๑๑ กลุ่ม บุคคลที่อยู่ในกลุ่มไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกในกลุ่มตนเองให้เลือกจากกลุ่มอื่น แต่ในส่วนที่เหลือสามารถเลือกในบัญชีได้จะทำให้ได้จำนวนที่มากพอสมควรในการเลือกโดยมีการใช้ดุลยพินิจ กลไกนี้จะไม่เสียค่าใช้จ่ายมาก สร้างความหลากหลาย สร้างการยอมรับในเรื่องที่มาที่อ้างอิงในเรื่องที่มาของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติได้

- สมาชิกวุฒิสภาต้องปลอดจากการพรรคการเมือง และควรมาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายวิชาชีพ เป็นหลักการที่สอดคล้องกัน ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาให้มาจากการคัดสรร แต่วิธีการคัดสรรต้องไม่มีความยุ่งยากหรือมีขั้นตอนมากเกินไป ในช่วงแรกควรใช้วิธีการให้เหมือนกับการคัดสรรสภาปฏิรูปแห่งชาติหรืออาจจะแต่งตั้งจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะรักษาความมั่นคงแห่งชาติ รัฐบาลตั้งเป็นกรรมการขึ้นมาคัดสรรจากวิชาชีพต่าง ๆ หากกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระ ๖ ปี ให้มีการจับฉลากให้ออกจากตำแหน่งใน ๓ ปีแรก หลังจากนั้นจึงมีบทบัญญัติอย่างถาวรต่อไป

- การคัดสรรโดยใช้ลักษณะพหุนิยมวัฒนธรรมเพื่อให้ได้คนที่หลากหลาย พื้นที่ทางการเมืองเป็นพื้นที่ที่ความคาดหวังให้ได้คนในอีกแบบ คนที่แตกต่างหลากหลายหรืออยู่ติดกับพื้นที่จะไม่ได้มีโอกาสเข้ามา จึงต้องให้พิจารณาในเรื่องนี้เป็นพิเศษ เมื่อพิจารณาในเรื่องวุฒิสภาจะทำให้คำนึงถึงคนในอีกบุคคลิก จึงควรหาแนวทางที่จะทำให้เกิดการปฏิรูปที่แท้จริง

- ในเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภา วิธีการที่สะดวกที่สุดและง่ายที่สุด คือ ให้องค์กรภาครัฐ เอกชน ประชาสังคมในระดับชาติ สภาเกษตรกร สมาพันธ์แรงงาน สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม เป็นต้น ส่งผู้แทนมาและให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งโดยการคัดสรรหรือแต่งตั้งก็ได้ ไม่สนับสนุนวิธีการเสนอชื่อเข้ามาแล้วให้มาเลือกกันเอง เนื่องจากมีประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกแห่งชาติเพื่อเลือกกรรมการ

ยกร่างรัฐธรรมนูญซึ่งมีการจับกลุ่มกันให้คะแนน ทำให้ผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศ รองปลัดกระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้คะแนนน้อยมาก จึงไม่สนับสนุนวิธีการดังกล่าว

- สอบถามว่าในการเลือกแบบคณะผู้เลือกตั้ง (Electoral Vote) เลือกจากอะไร จากกลุ่มวิชาชีพทั้งหมดหรือเลือกจากเฉพาะจังหวัดในแต่ละจังหวัด

ประธานกรรมาธิการได้มีความเห็นและได้หารือดังนี้

- ข้อเสนอในการเลือกตั้งทางอ้อมเป็นสิ่งที่ดีและอาจดีกว่าการลงมติเห็นชอบตัวคนแบบ plebiscite แต่อาจจะสุ่มเสี่ยงที่จะใช้ระบบ plebiscite ในการสถาปนาเผด็จการ หากเป็นผู้แทนจากอำเภอเมื่อคำนวณแล้วอาจมีคณะบุคคลผู้แทนจากอำเภอในการเลือกตั้งทางอ้อมจำนวน ๘,๐๐๐ คนซึ่งสามารถอธิบายได้เหมือนกับการเลือกตั้งของประเทศสหรัฐอเมริกา

- กรรมาธิการมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า สมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๒๐๐ คน เพื่อให้ใกล้เคียงกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและไม่ต้องการให้วุฒิสภาเป็นกระจกสะท้อนให้กับสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นที่รวมของพรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นพหุนิยมของคนกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มพลังอำนาจที่แท้จริง และสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่เกี่ยวข้องกัพรรคการเมือง โดยวิธีการให้ได้มานั้นแยกเป็น ๒ ส่วน คือ การได้มาซึ่งความหลากหลายโดยวิชาชีพ บางส่วนอาจมาโดยตำแหน่ง บางส่วนอาจมาจากผู้แทนองค์กรที่มีกฎหมายรองรับ เช่น สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม แพทยสภา บางส่วนอาจมาจากการเลือกกันเอง เช่น สหกรณ์การเกษตร สหภาพแรงงาน บางส่วนอาจมาจากการเลือกจากกลุ่มวิชาชีพ โดยต้องไปกำหนดรายละเอียดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาทั้งสัดส่วนและวิธีการได้มา และส่งให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา แต่ในเรื่องความเชื่อมโยงกับประชาชนซึ่งมีข้อเสนอในเรื่องสมัชชาแห่งชาติ หรือการให้ประชาชนลงคะแนนเสียง plebiscite ในวันเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ อาจมีปัญหาในลักษณะบังคับให้เลือก หากประชาชนไม่เลือกก็อาจทำให้เสียงบประมาณในการดำเนินการใหม่ หรือแบบคณะผู้เลือกตั้งที่ได้รับเลือกในระดับอำเภอเพื่อมาเลือกบัญชีรายชื่อ ซึ่งยังไม่ได้ช้อยุติ ในส่วนที่ได้ช้อยุติ คือ วุฒิสภาต้องเป็นสภาที่หลากหลายทางวิชาชีพที่มีวิธีการที่ได้มาที่หลากหลาย แต่ขอให้พิจารณาในเรื่องความเชื่อมโยงกับประชาชนว่าจะอยู่ในระดับใดและขอหารือในส่วนอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมาธิการให้มีอำนาจเสนอกฎหมายได้ ตั้งกระทู้ถามได้ เปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติได้ ตรวจสอบบัญชีรายชื่อของรัฐมนตรี แต่หากจะถอดถอนต้องพิจารณาร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรมีความเห็นเป็นอย่างใด

- ในการเลือกแบบคณะผู้เลือกตั้ง (Electoral Vote) ตามข้อเสนอที่ได้มีการแสดงความคิดเห็นนั้นต้องเป็นลักษณะการกำหนดบัญชีรายชื่อให้ประชาชนเลือก หากเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งต้องกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญว่าให้บุคคลดังกล่าวไม่ต้องได้รับการเห็นชอบจากระบบดังกล่าว แต่ในกรณีที่มาจากการสรรหาอาจต้องใช้ระบบนี้

มีกรรมวิธีการแสดงความเห็น ดังนี้

- หากไม่มีการเชื่อมโยงกับประชาชนแล้วจะต้องลดอำนาจของวุฒิสภาลง และควรลดอำนาจในการถอดถอนบุคคลที่มาจาก การเลือกตั้ง โดยให้เป็นอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ดำเนินการแต่ให้มีอำนาจในการพิจารณากฎหมาย

- ผู้แทนองค์กรภาครัฐ เอกชน ประชาสังคมเป็นตัวแทนประชาชนอยู่แล้วและมีความชัดเจนอยู่แล้ว คงต้องมีประชาชนอีกส่วนที่จะเข้ามามีส่วนร่วม

ประธานกรรมการฯ ขอให้มีการประชุมร่วมกันพิจารณาแสดงความเห็นเกี่ยวกับที่มาของนายกรัฐมนตรี โดยกล่าวสรุปว่า ประเทศต่างๆ ในโลกที่เขียนรัฐธรรมนูญว่า นายกรัฐมนตรีต้องเป็น ส.ส. ดังนี้

ประเทศรัฐเอกราชในเครือจักรภพ ได้แก่ ประเทศเบริส ประเทศเซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศตุวาลู ประเทศปาปัวนิวกินี

ประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ได้แก่ ประเทศเลโซโท ประเทศมาเลเซีย ประเทศสวาซิแลนด์

ประเทศที่ไม่เคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ประเทศญี่ปุ่น ประเทศภูฏาน

ประเทศที่มีประธานาธิบดีเป็นประมุข ประเภทที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่บัญญัติว่า นายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ แต่มีประธานาธิบดีเป็นประมุข ได้แก่ ประเทศไอซ์แลนด์ ประเทศศรีลังกา ประเทศบังคลาเทศ ประเทศมอลต้า ประเทศสิงคโปร์ ประเทศฟีจี ประเทศเอธิโอเปีย ประเทศกายอานา

ประเทศที่ไม่เคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข ได้แก่ ประเทศอิสราเอล ประเทศตุรกี ประเทศวานูอาตู ประเทศตรินิแดดและโตเบโก ประเทศเนปาล จากทั้งสิ้น ๕๐ ประเทศที่เป็นประเทศที่บัญญัติให้นายกต้องเป็น ส.ส. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

รัฐธรรมนูญของประเทศไทยช่วงก่อนปี ๒๕๔๐ ซึ่งประชาชนเรียกร้องต้องบัญญัติให้บัญญัติ นายกรัฐมนตรีต้องเป็น ส.ส. โดยรัฐธรรมนูญเขียนว่า พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้ง นายกรัฐมนตรีคนหนึ่งและรัฐมนตรีอีกไม่เกินสี่สิบห้าคนประกอบกันเป็นคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน โดยให้ประธานรัฐสภาลงนามสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ในส่วน รัฐสภาเขียนว่า ให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา เขียนจนกระทั่งถึงรัฐธรรมนูญปี ๒๕๓๔ ที่เขียน หลักการลักษณะเดียวกัน

สำหรับวิธีการตั้งรัฐบาลในขณะนั้นตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ - ๒๕๓๔ ขณะที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อย แห่งชาติ (รสช) ยึดอำนาจวิธีตั้งรัฐบาลคือ ประธานวุฒิสภาจะหารือกับหัวหน้าพรรคการเมืองต่างๆ ในการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรี โดยให้หัวหน้าพรรคการเมืองลงนามหนังสือสนับสนุนชื่อบุคคลเพื่อตั้งเป็น นายกรัฐมนตรีต่อประธานวุฒิสภา โดยประธานวุฒิสภาจะรวบรวมจดหมายจากหัวหน้าพรรคการเมืองที่มี จำนวน ส.ส. เกินครึ่งหนึ่งของผู้แทน นำความขึ้นกราบบังคมทูล พร้อมทำประกาศพระบรมราชโองการ แต่งตั้งพร้อมแนบจดหมายขึ้นทูลเกล้าถวาย เมื่อทรงทอดพระเนตรจดหมายสนับสนุนพร้อมทั้งคำกราบ

บังคมทูลของประธานรัฐสภา จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้ง ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ โดยนายณรงค์ วงศ์วรรณ ได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคเสียงข้างมากคือ พรรคสามัคคีธรรม แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ออกวีซ่าเข้าประเทศให้เป็นเหตุใดให้ไม่สามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พรรคสามัคคีธรรมจึงได้เสนอให้ พลเอก สุจินดา คราประยูร ที่เคยแถลงว่าไม่ต้องการเป็นนายกรัฐมนตรี ได้เป็นนายกรัฐมนตรีโดยการได้รับเชิญจากพรรคสามัคคีธรรม ซึ่งใช้กระบวนการเดียวกัน จึงเป็นที่มาของการชุมนุมในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เรียกร้องให้มีนายกรัฐมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้ง และมาจาก ส.ส. และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา จนเกิดความรุนแรง เป็นเหตุให้พลเอก สุจินดา คราประยูร ลาออก นำไปสู่การแก้รัฐธรรมนูญ ๔ ฉบับ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งภาพความทรงจำของสิ่งที่เรียกว่า คนนอกเข้ามาแทรก จึงมีการอ้างถึงยุคของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ที่เข้ามาโดยวิธีดังกล่าวเช่นเดียวกัน

สำหรับรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ กำหนดว่าการเลือกนายกรัฐมนตรีให้ทำในสภาผู้แทนราษฎร และกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา แต่ความที่มีประวัติผ่านมาในอดีต ถ้าไม่เขียนว่า นายกรัฐมนตรีต้องเป็น ส.ส. ผู้ร่างรัฐธรรมนูญจึงเกรงว่าจะมีปัญหา จึงบัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ด้วย ทั้งที่กระบวนการเลือกนายกรัฐมนตรีในสภานั้น ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนปี ๒๕๔๐ เช่น ในสมัยหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช มีคะแนนเสียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๑๘ เสียง แต่ได้เป็นนายกรัฐมนตรีในปี ๒๕๑๘ จากเหตุการณ์ที่พรรคประชาธิปัตย์แถลงนโยบายแล้วไม่ผ่านสภา ซึ่งไม่เป็นที่ปฏิบัติตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๒๕๑๗ ที่กำหนดว่า รัฐบาลต้องขอความไว้วางใจจากสภาก่อนลงมือบริหาร ประกอบกับมีการรวมตัวของพรรคการเมืองขนาดเล็กที่เสนอให้หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ที่กำหนดให้เลือกนายกรัฐมนตรีในสภาผู้แทนราษฎร และกำหนดให้เป็น การลงคะแนนลับ ซึ่งในความเป็นจริงไม่จำเป็นต้องมีคำว่า เป็น ส.ส. และคงไว้ถึงรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ดังนั้น เหตุผลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งอธิบายกระบวนการ (process) ให้เห็นภาพว่ารัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ กำหนดให้ลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีในสภา และกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า โปรดกระหม่อมแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีนั้น การที่จะนำ คนนอกมาเป็นนายกรัฐมนตรีกระทำได้ยาก และหาทางออกประเทศไม่ได้ อย่างเช่นกรณีเหตุการณ์วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ หรือในปี ๒๕๔๙ ซึ่งในขณะนั้น ถ้ายอมถอยจะไม่มีที่ยึดอำนาจ โดยสามารถให้คน กลางที่ไม่ใช่ ส.ส. เป็นนายกรัฐมนตรี ก็ไม่จำเป็นต้องฉีกรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การกำหนดเงื่อนไขไว้สอง เงื่อนไขคือ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภาที่นำความกราบบังคมทูล และสภาผู้แทนราษฎร ต้องลงมติเป็นเงื่อนไขพิเศษที่แตกต่างจากต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษไม่มีการกำหนดลักษณะดังกล่าว เป็นต้น ส่วนกรณีการลงมติดังไทยมีไม่กี่ประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เยอรมัน เป็นต้น

ดังนั้น การชี้แจงของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เห็นว่า เหตุผลที่ต้องฉีกรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เพราะไปเขียนกำหนดเงื่อนไขในรัฐธรรมนูญ ถ้าไม่กำหนดเงื่อนไขดังกล่าว ประธาน

รัฐสภาในขณะนั้นอาจนำรายชื่อบุคคลภายนอกกราบบังคมทูล จึงกล่าวได้ว่า อำนาจอยู่ที่สภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร เพียงแต่ไม่ต้องเขียนก็ไม่ต้องฉีกรัฐธรรมนูญ และไม่ให้เป็นการระคายเคืองเบื้องพระยุคลบาทโดยไม่มีฐานคิดใคร่รองรับ

มีกรณีการแสดงความเห็นเกี่ยวกับที่มาของนายกรัฐมนตรี ดังนี้

- รัฐธรรมนูญของประเทศไทยตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ ถึงปัจจุบัน บางฉบับกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็น ส.ส. และบางฉบับกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องไม่เป็น ส.ส. เห็นว่า การไม่กำหนดข้อห้ามมิได้หมายความว่า นายกรัฐมนตรีต้องเป็นคนนอกเสมอไป แต่เป็นการให้พลวัตทางการเมืองที่กำหนดความเหมาะสมว่า ช่วงใดสมัยใดนายกรัฐมนตรีควรมาจาก ส.ส. แต่ถ้าประเทศเกิดวิกฤติทางการเมืองอาจปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ ในหลายประเทศที่ใช้ระบบดังกล่าว เช่น ยูโปรตตะวันตกที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จะบัญญัติไว้ว่า นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่า พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากสมาชิกสภาที่มีเสียงข้างมาก แต่ถ้าไม่มีเสียงข้างมากจะมีการปรึกษาหารือว่าควรให้หัวหน้าพรรคใดเป็นนายกรัฐมนตรีโดยจัดตั้งรัฐบาลผสม เช่น ประเทศเบลเยียมใช้การเลือกตั้งระบบแบบสัดส่วนผสม (Mixed Member Proportional – MMP) ทำให้การเลือกตั้งในบางครั้งไม่มีเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาด ต้องตั้งรัฐบาลผสม ซึ่งเมื่อตกลงกันได้แล้วพระมหากษัตริย์จึงจะทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีครั้งหนึ่งใช้เวลาหลายเดือนกว่าจะตกลงกันได้ เนื่องจากประชาชนของประเทศเบลเยียมมีความหลากหลาย จะต้องใช้ระบบเลือกตั้งใหม่ตัวแทนที่เป็นสัดส่วน

- สนับสนุนแนวคิดที่กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องไม่เป็น ส.ส. จะทำให้กรณีฉุกเฉินเกิดวิกฤติการประเทศคนนอกจะได้เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีได้

- บทเรียนของเหตุการณ์วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เกิดจากทางตันในรัฐธรรมนูญ การอธิบายจะต้องให้เห็นภาพว่าในอดีตเคยปัญหาเป็นอย่างไร เนื่องจากไม่เคยกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ และเพราะไม่มีการลงมติในสภาผู้แทนราษฎร แต่รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ที่ไปเขียนหลักการเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญจึงทำให้เกิดปัญหา ดังนั้น จึงต้องกลับไปสู่สิ่งที่เรียกว่าพหุมติ คือ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำความขึ้นกราบบังคมทูลและให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติเลือก เปิดเผยไม่เปิดเผยยังไม่มีความเป็นอย่างไร

- เห็นควรให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้นำความขึ้นกราบบังคมทูลแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี เพราะท้ายที่สุดถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นที่ยอมรับ อาจเปลี่ยนแปลงให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา แต่ไม่มีสิทธิอำนาจนายกรัฐมนตรีขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อม ซึ่งในอดีตรัฐธรรมนูญบางฉบับกำหนดให้ ประธานรัฐสภาเป็นอีกองค์กรหนึ่ง และผู้นำชื่อนายกรัฐมนตรีขึ้นกราบบังคมทูลเป็นอีกองค์กรหนึ่ง

- เห็นควรกำหนดเงื่อนไข ดังนี้ เงื่อนไขที่หนึ่ง ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้นำความขึ้นกราบบังคมทูล เงื่อนไขที่สอง ให้เลือกนายกรัฐมนตรี ในสภาโดยเปิดเผยตามนัยยะของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ มาตรา ๒๐๒ และรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗๒

- การลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีโดยเปิดเผยนั้น หมายถึงต้องมีกระบวนการที่ไม่ใช่วิธีการตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ที่เสนอนายกรัฐมนตรีให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยกมือรับรองเพียงอย่างเดียว แต่ให้ผู้ถูกเสนอชื่อแสดงวิสัยทัศน์ต่อสภา

ประธานกรรมการกล่าวถึงประเด็นคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภาโดยให้เขียนต่อในกฎหมายลูก ดังนี้

๑. เป็นสภาพุณนิยม ซึ่งประกอบด้วย อดีตผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงสุดของอำนาจทั้งสาม ซึ่งไม่มีลักษณะต้องห้าม และไม่สังกัดพรรค เช่น อดีตนายกรัฐมนตรี อดีตประธานรัฐสภา อดีตประธานศาลฎีกา

๒. อดีตข้าราชการตำแหน่งสำคัญ โดยเฉพาะผู้บัญชาการเหล่าทัพ ปลัดกระทรวง เลือกกันเอง จำนวนหนึ่ง

๓. ผู้แทนองค์กรที่มีกฎหมายจัดตั้งจะเป็น สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า เนติบัณฑิตยสภา และองค์กรอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ตัวเค้ามหาหรือผู้แทนมา

๔. องค์กรซึ่งเลือกกันเองและส่งตัวแทนมา ๑. สหกรณ์การเกษตร ตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ๒. สหภาพแรงงาน ๓. สภาองค์กรชุมชน ๔. ที่ประชุมอธิการบดี ไปติดต่อให้จบ พวกนี้เป็นพวกที่จะต้องเลือกกันมาเองและ

๕. กลุ่มที่มาจากการสรรหาของวิชาชีพหลากหลาย โดยกรรมการหลายคนได้แสดงความคิดเห็นไว้แล้วว่ากระบวนการสรรหา ควรใช้ลักษณะเดียวกับวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ไม่ใช่กรรมการสรรหากลุ่มเดียวทั้งหมด แต่ควรเป็นกรรมการสรรหาที่หลากหลาย และใช้วิธีการเลือกตั้งทางอ้อมแบบรัฐธรรมนูญปี ๒๕๘๙ และแบบฝรั่งเศส คือ ให้สรรหารายชื่อเป็นสองเท่า ส่งรายชื่อให้ กกต. เพื่อจัดส่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นทั่วประเทศลงมติว่าจะเลือกบุคคลใด เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภาฝรั่งเศสเลือกโดยวิธีนี้ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับ ส.ส. ในการเลือกตั้ง ส.ว. แต่รูปแบบการสรรหา ส.ว. ใหม่ให้เฉพาะผู้บริหารท้องถิ่นและสภาท้องถิ่นเป็นผู้เลือกเพียงองค์กรเดียว โดยตัด ส.ส. เพื่อไม่ให้พรรคการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่เพื่อไม่ให้เสียเงินเลือกตั้ง จะใช้ poster voting โดยให้ กกต. เป็นผู้ส่งชื่อสองเท่าไปให้ผู้บริหารท้องถิ่นทุกระดับ สมาชิกสภาท้องถิ่นทุกระดับลงคะแนนในวันเดียวกัน หรือให้มาลงคะแนนที่ กกต. จังหวัดในวันเดียวกัน ให้เหลือจำนวนเป็น ส.ว. ซึ่งอธิบายได้ว่ามีฐานคิดมาจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๘๙ และตัดแปลงรูปแบบของประเทศฝรั่งเศส

- คุณสมบัติของ ส.ว. ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหลายฉบับที่กำหนดให้ไม่เป็นข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานองค์กรใดๆ ของรัฐ จะต้องพิจารณาคุณสมบัตินี้ด้วย เช่น อธิการบดี เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวถึงคุณสมบัติของ ส.ว. และวาระการดำรงตำแหน่งของ ส.ว. ว่าเมื่อได้รับเลือกตั้งจะต้องลาออกจากตำแหน่งประจำภายในสิบห้าวัน ถ้าสิบห้าวันไม่ลาออกไม่มีสิทธิ หลักการดังกล่าว คณะกรรมการสามารถอธิบายสังคมได้ว่า รูปแบบดังกล่าวมีความหลากหลาย ส่วนวาระการดำรง

ตำแหน่งเห็นควรกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาคราวละ ๓ ปี และดำรงตำแหน่งไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

จากนั้นที่ประชุมได้พิจารณาข้อเสนอของคณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญคณะที่ ๓ ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดี และสถาบันการเมือง หมวด ๑ ระบบผู้แทนที่ดี และผู้นำการเมืองที่ดี หมวด ๒ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ หมวด ๓ รัฐสภา และหมวด ๔ คณะรัฐมนตรี ในส่วนที่เป็นหลักการใหม่เกี่ยวกับระบอบการเมืองนักการเมือง และสถาบันการเมืองสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

หลักการใหม่เกี่ยวกับระบอบการเมือง นักการเมือง และสถาบันการเมือง

๑. พลเมืองเข้มแข็ง นักการเมืองมีคุณธรรม

๑.๑ ระบอบการเมืองใหม่ต้องมีการปลูกฝังความเป็นพลเมืองทุกระดับและให้มีสมาชิกพลเมืองระดับจังหวัด ระดับเทศบาล ระดับ อบต. ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนสภาองค์กรชุมชน ผู้แทนประชาสังคม ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ผู้นำศาสนา ประชาชนชาวบ้าน ฯลฯ มีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ เห็นชอบงบประมาณพัฒนาพื้นที่ และมีส่วนร่วมอื่น ๆ กับภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการพื้นที่ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

๑.๒ ในระดับชาติให้มีสมาชิกคุณธรรมแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรม เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางจากสังคมมีหน้าที่ส่งเสริมและพิทักษ์คุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของนักการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐ และเอกชนทุกระดับ และมีหน้าที่ตรวจสอบ ใต้สวนการละเมิดจริยธรรมของบุคคลสาธารณะ และประกาศผลให้สาธารณชนทราบ พร้อมส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการ เช่น ถอดถอน

๒. ความเป็นกลางในการกำหนดวันเลือกตั้ง และการรักษาการระหว่างเลือกตั้ง

แม้การยุบสภาจะเป็นพระราชอำนาจโดยคำกราบบังคมทูลของนายกรัฐมนตรีให้ทรงตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาได้แต่การกำหนดวันเลือกตั้งเป็นอำนาจเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ภายใน ๔๕ วัน นับแต่สภาผู้แทนสิ้นอายุ - ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันยุบสภา)

การรักษาการระหว่างเลือกตั้งให้เป็นหน้าที่ของปลัดกระทรวงโดยให้ปลัดกระทรวงทำหน้าที่รัฐมนตรีว่าการ และให้ปลัดกระทรวงเลือกกันเองให้มีผู้ทำหน้าที่นายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรี โดยจะทำงานนโยบายใด ๆ มิได้ เว้นแต่ฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ก็ต้องอาศัยคะแนนเสียง ๓ ใน ๔ ของปลัดกระทรวงทั้งหมด และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓. โครงสร้างทางการเมืองที่สมดุลโดยมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทางสังคม

โครงสร้างทางการเมืองที่ดีต้องผนวกรวม (Inclusive) ทุกภาคส่วนในสังคมเข้าไปในโครงสร้าง โดยไม่จำกัดนับที่จำนวนหรือต้องมีที่มาทางเดียว ดังนั้น ในโครงร่างทางการเมืองใหม่จะประกอบด้วย ๒ สภา คือ

๓.๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมาจากการการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนที่สามารถสะท้อนเจตนารมณ์ทางการเมืองที่แท้จริงของประชาชน เป็นสภาซึ่งบริหารโดยอาศัยหลักเสียงข้างมาก (Majoritarian chamber) เป็นที่มาและความชอบธรรมของรัฐสภา

๓.๒ วุฒิสภา ซึ่งมาจากการเลือกโดยวิชาชีพ ๔ ภาคส่วนสำคัญ คือ

- ๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐและฝ่ายวิชาการ
- ๒) ผู้แทนสภาวิชาชีพ และกลุ่มต่าง ๆ (สตรี คนพิการ ศาสนาต่าง ๆ ฯลฯ)
- ๓) ตัวแทนเกษตรกร และผู้ใช้แรงงาน
- ๔) ผู้แทนสภาองค์กรชุมชน ประชาสังคม และองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยเลือกกันเอง และนำบัญชีทั้งหมดไปให้ประชาชนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ (Plebiscite) สภานี้จะเป็นสภาพหุนิยม (Pluralist Chamber) เน้นความหลากหลาย ไม่เข้าซ้อนกับสภาผู้แทนราษฎร

๔. การกรอกรผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้ง ๒ สภา ที่อาจมีปัญหาเรื่องความสุจริตก่อนเลือกตั้ง

การให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือเลือกกันเองต้องแสดงบัญชีทรัพย์สิน หนี้สิน การเสียภาษี และการแสดงกิจกรรมและที่มาของรายได้ก่อนวันสมัครรับเลือกตั้งและให้มีคณะผู้ตรวจสอบการแสดงผลดังกล่าว หากไม่อาจชี้แจงที่มาของรายได้ก็ไม่ให้สมัครรับเลือกตั้ง

๕. กำหนดให้มีการตรวจสอบการหาเสียง

๕.๑ กำหนดให้นโยบายทุกนโยบายต้องระบุจำนวนเงินแผ่นดินที่ต้องใช้ และระบุที่มาของรายได้ที่จะนำมาใช้

๕.๒ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลำดับที่ ๑ - ๔ ในสภาครั้งที่แล้ว ต้องขึ้นตีเบตในโทรทัศน์ก่อนวันลงคะแนนเสียง

๖. ให้มีระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สะท้อนเจตนารมณ์ที่แท้จริงของประชาชน และทำให้คะแนนเสียงทุกคะแนนของประชาชนมีความหมายอย่างแท้จริง

ระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมามีปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะระบบเขตเดียว มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน ทำให้ผู้ชนะเพียงเล็กน้อยได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เช่นได้ ๕๑ เสียงจาก ๑๐๐ เสียง) ส่วนคะแนนเสียงของผู้แพ้ (๔๙ เสียง ใน ๑๐๐ เสียง) ก็ไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง

ดังนั้น จึงควรปรับระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้สะท้อนเจตนารมณ์ที่แท้จริงของประชาชน ทำให้คะแนนทุกคะแนนมีความหมาย ไม่ตกน้ำโดยใช้ระบบเลือกบัญชีพรรคและเลือกคนในแต่ละเขตมีจำนวนเท่ากัน โดยให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละพรรคจะถูกกำหนดโดยสัดส่วนที่ประชาชนลงคะแนนเลือกพรรคนั้น ๆ แต่ให้ผู้สมัครอิสระสามารถสมัครอิสระได้ในเขตเลือกตั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ถ้าประชากร ๒๐๐,๐๐๐ คน มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ๑ คน ประเทศไทยก็จะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ประมาณ ๓๒๐ คน แต่เมื่อระบบเลือกตั้งแบบเลือกบัญชีรายชื่อและระบบเขตเท่ากัน เช่นนี้ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็จะกำหนดคงตัวไม่ได้ จึงอาจต้องกำหนดให้สภา

ผู้แทนราษฎรมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกิน ๓๕๐ คน โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อพรรค ๑๖๐ คน โดยแบ่งเป็น ๑๘ ภูมิภาค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต เขตละ ๑ คน ๑๖๐ คน จาก ๑๖๐ เขต

	คะแนนบัญชีรายชื่อและจำนวนส.ส.	ส.ส.ที่ได้รับเลือกจากเขต	เพิ่ม	ส.ส.จากบัญชี	รวมส.ส.	ทุกประเภท
พรรค ก.	ได้ ๑๐% ควรได้ ส.ส. ๓๒ คน	๑๕ คน	+	๑๗ คน =	๓๒ คน	
พรรค ข.	ได้ ๕๐% ควรได้ ส.ส. ๑๖๐ คน	๗๕ คน	+	๘๕ คน =	๑๖๐ คน	
พรรค ค.	ได้ ๒๐% ควรได้ ส.ส. ๖๔ คน	๔๐ คน	+	๒๔ คน =	๖๔ คน	
พรรค ง.	ได้ ๑๙% ควรได้ ส.ส. ๖๑ คน	๒๐ คน	+	๔๑ คน =	๖๑ คน	
พรรค จ.	ได้ ๑% ควรได้ ส.ส. ๓ คน	๑๐ คน	+	๐ คน =	๑๐ คน	
		<u>๑๖๐ คน</u>	+	<u>๑๖๗ คน</u>	=	<u>๓๒๗ คน</u>

รวม ส.ส. เขต ๑๖๐ คน รวม ส.ส. บัญชี ๑๖๗ คน รวม ๓๒๗ คน

ระบบเลือกตั้งแบบนี้ทำให้คะแนนเสียงของฝ่ายข้างน้อยไม่เสียไปแต่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปตามสัดส่วนของบัญชีรายชื่อ ที่สำคัญคือทำให้ไม่เกิด winner takes all หรือ “กินรวบ” แบบเดิม

อนึ่ง ต้องกำหนดให้มีการนับคะแนนการไม่เลือกผู้ใด (Vote no) ด้วย และกำหนดให้ผู้ชนะเลือกตั้งต้องได้คะแนนเกินคะแนนที่ไม่เลือกผู้ใด เพื่อให้ประชาชนสามารถประท้วงการเลือกตั้งที่ตนไม่เห็นด้วยได้อย่างมีความหมาย

๗. ทำให้การซื้อเสียงทำยากขึ้น

โดยการปรับการเลือกตั้ง

๗.๑ ยกเลิกการให้หมายเลขบนบัตรเลือกตั้งให้ใส่ชื่อ - นามสกุล และภาพถ่ายผู้สมัคร (กรณี ส.ส.เขต) และชื่อพรรค กับหัวหน้าพรรคและรูปหัวหน้าพรรคแทน (กรณีบัญชีรายชื่อ)

๗.๒ ให้ลงโทษจำคุกตลอดชีวิตผู้ซื้อเสียง และห้ามผู้นั้นเข้าสู่การเมือง และห้ามดำรงตำแหน่งใด ๆ ในภาครัฐ และบริษัทมหาชนจำกัดตลอดชีวิต

๗.๓ ให้มีการ “ล่อขาย” เพื่อจับผู้ซื้อเสียงในทำนองเดียวกับ “ล่อซื้อ” ในคดียาเสพติด

๗.๔ ให้มีการจัดการเลือกตั้งใหม่ในเขตที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการซื้อเสียง หรือมีการเลือกตั้งที่ไม่สุจริต หรือเที่ยงธรรม ในกรณีนี้ ไม่ให้นำคะแนนในเขตเลือกตั้งนั้นทั้งบัญชีรายชื่อและการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมารวมในระดับประเทศ และให้เปิดสภาได้ตามปกติภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเลือกตั้ง (เพราะรัฐธรรมนูญใช้คำว่า “มี ส.ส. ไม่เกิน ๓๕๐ คน”) การให้เลือกตั้งใหม่นี้ ให้กระทำกี่ครั้งก็ได้ ตามที่มีหลักฐานอันควรเชื่อว่ามี การ ซื้อ - ขายเสียง หรือการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมจนกว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเชื่อว่าการเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรมอย่างแท้จริง

๘. การทำให้ ส.ส. เป็นผู้แทนราษฎรที่แท้จริงไม่ใช่ลูกจ้างของพรรคการเมืองหรือหัวหน้าพรรค

๘.๑ การไม่บังคับให้ผู้สมัคร ส.ส. เขตต้องสังกัดพรรค

๘.๒ การไม่กำหนดให้การไม่ปฏิบัติตามมติพรรคในการลงมติในสภาทำให้พรรคขับออก จากพรรค และพ้นจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เพราะการกำหนดเช่นนี้ขัดกับหลัก “ความเป็นผู้แทนของ ปวงชน” ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชน แต่กลับให้คณะกรรมการบริหารพรรคปลดผู้แทนประชาชนที่ทำ หน้าที่ในสภาอย่างอิสระได้อันขัดต่อเจตนารมณ์ของประชาชนที่เลือกผู้นั้นเข้ามา) เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรมีความเป็นอิสระและทำตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงได้

๙. การปรับพรรคการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย และควบคุมการรับบริจาค และการใช้จ่ายเงินของ พรรคและผู้บริหารพรรค

๑๐. การปรับให้มีการถ่วงดุลในการบริหารในรัฐสภาระหว่างฝ่ายรัฐบาล – ฝ่ายค้าน

๑๐.๑ เมื่อได้รับเลือกเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ผู้นั้นพ้นจากการเป็นสมาชิก พรรค และต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลาง

๑๐.๒ ให้ผู้ได้รับคะแนนเป็นลำดับ ๒ และลำดับ ๓ ในการเลือกประธานเป็นรอง ประธานสภาผู้แทนราษฎร และให้ผู้นั้นพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคและต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลาง

๑๐.๓ ให้ฝ่ายค้านเป็นประธานคณะกรรมการการชดเชยตรวจสอบที่สำคัญ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คณะกรรมการติดตามงบประมาณ

๑๐.๔ การให้มีสำนักงบประมาณของรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภามีเครื่องมือในการตรวจสอบ งบประมาณที่เสนอโดยฝ่ายบริหาร

๑๑. วุฒิสภา : สภาพหุนิยม ซึ่งสร้างความสมดุลให้ระบบการเมือง

เมื่อวุฒิสภามีสมาชิก ๑๖๐ คน (๑ ใน ๓ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) มาจากหลากหลายอาชีพ ๔ กลุ่ม ซึ่งเลือกกันเอง และให้ประชาชนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดย Plebiscite ดังนั้น วุฒิสภาจึงควรมี อำนาจหน้าที่สำคัญ ดังนี้

๑๑.๑ เสนอกฎหมายได้ เมื่อผ่านวุฒิสภาแล้วก็ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

๑๑.๒ ตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีได้

๑๑.๓ เปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา โดยไม่มีการลงมติได้

๑๑.๔ ตรวจสอบประวัติผู้ที่นายกรัฐมนตรีจะแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีและตรวจสอบประวัติ หัวหน้าส่วนราชการทุกส่วน และเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ

๑๑.๕ เสนอให้สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติตรวจสอบจริยธรรมของรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการระดับสูงได้ และองค์กรอิสระหากผิดจริยธรรมก็ถอดถอนได้

๑๑.๖ เสนอถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และข้าราชการระดับสูง และลงมติร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร และใช้คะแนนเสียงกึ่งหนึ่งของสองสภา

๑๑.๗ ลงมติเลือกองค์กรตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญ (กกต., ปปช., คตง., ฯลฯ)

๑๒. นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมีที่มาจากสภาผู้แทนราษฎรและมีเสถียรภาพและ ประสิทธิภาพภายใต้ระบบการตรวจสอบที่ดี

๑๒.๑ นายกรัฐมนตรีมาจากการลงคะแนนเลือกโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑๒.๒ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำชื่อรัฐมนตรีขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย นายกรัฐมนตรีต้องให้วุฒิสภาตรวจสอบประวัติและเปิดเผยให้ประชาชนทราบก่อน

๑๒.๓ ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีในเวลาเดียวกัน

๑๒.๔ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีโดยบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องมาตอบกระทู้

๑๒.๕ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีแต่ละคนได้ แต่หากมีการลงมติไม่ไว้วางใจขณะ สภาผู้แทนราษฎรจะยุบไปพร้อมกับพันตำแหน่งของนายกรัฐมนตรี เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านไปใช้กลไกสภาคุณธรรมแห่งชาติ กลไกการถอดถอน การฟ้องศาลวินัยการเงินการคลัง และงบประมาณ การส่งเรื่องให้ ปปช. ฯลฯ แทน

๑๒.๖ ให้นายกรัฐมนตรีขอความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎรได้ หากนายกรัฐมนตรีได้คะแนนไม่ถึงครึ่งให้นายกรัฐมนตรีกราบบังคมทูลให้ยุบสภาได้

ให้นายกรัฐมนตรีแถลงว่าร่างกฎหมายฉบับใด หรือส่วนใดเป็นการแสดงความไว้วางใจรัฐบาล ถ้าไม่มีการยื่นญัตติไม่ไว้วางใจภายใน ๔๘ ชั่วโมง ให้ถือว่าร่างกฎหมายฉบับนั้น หรือส่วนนั้นผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ถ้ามีการยื่นญัตติไม่ไว้วางใจภายใน ๔๘ ชั่วโมง และมีการอภิปรายไม่ไว้วางใจโดยผ่านไปโดยลงคะแนนเสียงไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ให้ถือว่าร่างกฎหมายฉบับนั้น หรือส่วนนั้นผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ถ้ามีคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจเกินครึ่งก็ให้ร่างกฎหมายนั้นตกไป และให้นายกรัฐมนตรีกราบบังคมทูลให้ยุบสภาได้

๑๒.๗ ให้นายกรัฐมนตรีกราบบังคมทูลถวายคำแนะนำให้ตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรได้

๑๒.๘ คณะรัฐมนตรีอาจส่งเรื่องให้สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติตรวจสอบจริยธรรมองค์กรอิสระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ได้ หากพบว่ามีคามผิดจริยธรรม ก็ให้เสนอถอดถอนได้

๑๓. การกำหนดให้ผู้ซึ่งมีหลักฐานอันควรเชื่อว่าเป็นผู้ครอบงำ นำชัก หรือสั่งการให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งการเมือง หรือข้าราชการกระทำการใด ๆ ต้องมีความรับผิดชอบทางอาญา ทางวินัย การเงิน การคลัง และงบประมาณ และความรับผิดชอบอื่น เช่นเดียวกับผู้ที่ตนสั่ง ครอบงำ หรือนำชัก

กรรมาธิการได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- ข้อ ๑.๑ ที่เสนอให้มีสมัชชาพลเมืองระดับจังหวัด ระดับเทศบาล ระดับ อบต. ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนสภาองค์กรชุมชน ผู้แทนประชาสังคม ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ผู้นำศาสนา ประชาชนชาวบ้าน ฯลฯ นั้น เห็นควรให้มีตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดที่สอดคล้องตามกรอบของภูมิภาค มีความชัดเจนในเรื่องขอบเขต บริบทการทำหน้าที่ในพื้นที่ ตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมาธิการที่ให้มีสมัชชาพลเมืองในระดับเทศบาล ระดับ อบต. ไม่มีความชัดเจน เหตุผลที่เสนอให้ขยายครอบคลุมถึง

ระดับตำบล การสร้างความเข้มแข็งภาคการเมืองมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องเริ่มที่ระดับหรือหน่วย (unit) ที่เล็กที่สุด

ดังนั้น เห็นควรให้แก้ไขข้อความดังนี้ “ให้มีสมัชชาพลเมืองระดับพื้นที่”

- สมัชชาพลเมืองระดับพื้นที่เป็นข้อเสนอที่มีหลักประกันให้แก่ประชาชนในระดับรากหญ้าในการเข้ามีส่วนร่วมในสมัชชาพลเมือง กรณีที่คณะกรรมการพิจารณาในเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในสัดส่วนขององค์กรต่างๆ ที่เลือกกันเอง ตั้งข้อสังเกตว่ายังไม่ครอบคลุมถึงสมัชชาพลเมืองระดับพื้นที่ด้วย

ประเด็นดังกล่าว ที่ประชุมได้แสดงความเห็นว่า ปัจจุบันสภาองค์กรชุมชนมีในทุกจังหวัดตามกฎหมายสภาองค์กรชุมชน แต่สมัชชาพลเมืองเป็นองค์กรใหม่ที่จะสร้างขึ้น ดังนั้น จะให้มีสมัชชาพลเมืองหรือสภาองค์กรชุมชนขององค์กรใดองค์กรหนึ่งก็ได้

- ประเด็นสมัชชาพลเมืองระดับพื้นที่ เมื่อมีการจัดตั้งสมัชชาพลเมืองแล้วจะต้องยุบองค์กรสภาชุมชน หรือองค์กรต่างๆ เพื่อป้องกันปัญหาความสับสนขึ้นได้โดยขอให้มีเพียงองค์กรเดียวเท่านั้น

- สภาองค์กรชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน เห็นควรให้คงไว้ตามเดิม เนื่องจากสมัชชาพลเมืองระดับพื้นที่จะเป็นเวทีที่จัดขึ้นเพียงครั้งคราว ไม่จำเป็นต้องตั้งให้เป็นองค์กรถาวร ดังนั้น องค์กรต่างๆ จะเป็นฐานในการส่งตัวแทนมาเป็นสมาชิกในสมัชชาพลเมือง เช่น สภาหอการค้า สภาองค์กรชุมชน ที่มีผู้แทนองค์กรอยู่ในสมัชชาพลเมือง เป็นต้น

- ข้อ ๑.๒ ถ้าเกิดกรณีขัดจริยธรรมในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด ระดับเทศบาล ระดับ อบต. สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาดำเนินการใช้หรือไม่

- ข้อ ๒ ให้อำนาจยุบสภาเป็นพระราชอำนาจโดยคำกราบบังคมทูลของนายกรัฐมนตรี แต่อำนาจกำหนดวันเลือกตั้งเป็นของ กกต. และการรักษาการระหว่างเลือกตั้งให้เป็นหน้าที่ของปลัดกระทรวง โดยเป็นข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับหลักการดังกล่าว

- ข้อ ๓ ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับหลักการที่คณะกรรมการได้พิจารณากำหนดโครงสร้างทางการเมือง

- ข้อ ๔ การเสนอให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงบัญชีทรัพย์สิน หนี้สิน การเสียภาษี โดยที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับหลักการดังกล่าว

- ข้อ ๕.๑ อาจจะต้องเขียนในกฎหมายเลือกตั้ง โดยที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับหลักการดังกล่าว

- ข้อ ๕.๒ การเสนอให้มีการตีเบตของหัวหน้าพรรคการเมืองลำดับที่ ๑ – ๔ เห็นควรเขียนในกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งแตกต่างกับต่างประเทศ การตีเบตเป็นธรรมเนียมที่ปฏิบัติในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง

ประเด็นดังกล่าว การตีเบตอาจกำหนดให้การเลือกตั้ง โดยให้หัวหน้าพรรคการเมืองแสดงบัญชีทรัพย์สินในรายละเอียดควรกำหนดในกฎหมายลูก โดยเห็นควรให้โอกาสทุกพรรคการเมืองได้มีโอกาสในการร่วมตีเบต

- ข้อ ๖ ที่ประชุมเห็นควรให้ปรับเปลี่ยนสูตรการคำนวณตามสัดส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งคณะกรรมการมีความเห็นร่วมกันโดยกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๔๕๐ คน

แบ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๒๕๐ คน และแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๒๐๐ คน

ส่วนข้อเสนอให้มีการนับคะแนนการไม่เลือกผู้ใด (vote no) ด้วย จะกำหนดให้นับคะแนน vote no ในเขตที่มีผู้สมัครหลายคนและในบัญชีรายชื่อด้วยหรือไม่ เห็นควรให้มีการ vote no ในทุกกรณี ที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับหลักการดังกล่าว

- ข้อ ๗.๑ เสนอให้ยกเลิกหมายเลขบัตรเลือกตั้ง ที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับหลักการดังกล่าว
- ข้อ ๗.๒ เสนอให้ลงโทษจำคุกตลอดชีวิตผู้ซื้อเสียง ที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับการกำหนดโทษลักษณะดังกล่าว

ส่วนข้อเสนอที่ห้ามผู้กระทำผิดซื้อเสียงเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง และห้ามดำรงตำแหน่งใดๆ ในภาครัฐ และบริษัทมหาชนจำกัดตลอดชีวิต และควรมีบทลงโทษทั้งผู้ซื้อเสียงและผู้ขายเสียงด้วย ที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับหลักการดังกล่าว

ทั้งนี้ ตั้งข้อสังเกตว่า ควรเพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดการเลือกตั้งในการชดเชยค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งด้วย

- ข้อ ๗.๓ ให้มีการ “ล่อขาย” เพื่อจับผู้ซื้อเสียง ที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับหลักการดังกล่าว
- ข้อ ๗.๔ เดิมรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติว่า ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งให้มีการประชุมสภาเป็นการประชุมสภาครั้งแรก การพิจารณารับรองผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งทำได้ซ้ำมีผลต่อการเปิดประชุมสภาครั้งแรก โดยรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ให้อำนาจ กกต. เฉพาะการจัดการเลือกตั้งใหม่ไม่ได้ให้อำนาจในการแจกใบแดงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงมีการแก้ไขกฎหมายเลือกตั้งในปี ๒๕๕๓ กำหนดให้ กกต. ต้องประกาศรับรองผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน และให้ กกต. มีอำนาจให้ใบแดงโดยต้องขอความเห็นชอบจากที่ประชุมร่วมของประธานคณะกรรมการกฤษฎีกาทุกคณะ

ข้อเสนอของคณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ และข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติที่ให้ตัดอำนาจการให้ใบแดงของ กกต. โดยให้มีอำนาจเฉพาะการให้ใบเหลือง ซึ่งมีข้อเสนอให้เขียนในรัฐธรรมนูญกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกินจำนวน ๔๘๐ คน และมีสมาชิกวุฒิสภาไม่เกินจำนวน ๒๐๐ คน จะปลดล็อกการทำหน้าที่ของ กกต. ที่บังคับให้ประกาศผลการเลือกตั้งภายในสามสิบวัน เนื่องจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ หรือในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ กำหนดว่าสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๕๐๐ คน ถ้าไม่ครบจำนวน ๕๐๐ คนก็ไม่เป็นสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวถ้าเขียนว่าให้สภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่เกิน ๔๘๐ คน ผลการเลือกตั้งมีสมาชิกเพียง ๔๐๐ คน ก็ถือว่าเป็นสภาผู้แทนราษฎรและสามารถเปิดประชุมครั้งแรกได้ และจะมีผลทำให้ กกต. สามารถพิจารณาให้ใบเหลืองและจัดการเลือกตั้งใหม่จนกว่าจะได้สมาชิกครบจำนวน

ที่ประชุมเห็นควรกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ เพื่อให้มีการเปิดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกได้

- ข้อ ๘ เห็นควรให้เพิ่มเป็นข้อ ๘.๒ การให้กลุ่มบุคคลสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้โดยไม่ต้องสังกัดพรรค

- ข้อ ๑๐.๑ ที่ประชุมพิจารณาให้ปรับแก้ไขถ้อยคำเป็นดังนี้ “เมื่อได้รับเลือกเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ผู้นั้นไม่ต้องปฏิบัติตามมติของพรรค”

- ข้อ ๑๐.๒ ที่ประชุมพิจารณาให้ปรับแก้ไขถ้อยคำเป็นดังนี้ “ให้ผู้ได้รับคะแนนเป็นลำดับ ๒ และลำดับ ๓ ในการเลือกตั้งประธาน เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร”

- ข้อ ๑๐.๓ ที่ประชุมมีความเห็นว่าให้ฝ่ายค้านเป็นประธานคณะกรรมการการชุดตรวจสอบที่สำคัญ มีความเหมาะสม แต่ขอเสนอให้เป็นประธานกรรมการงบประมาณด้วยอาจกระทบต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณมีความล่าช้า

- ข้อ ๑๐.๔ ที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอดังกล่าว

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ในประเด็นเรื่องการกำหนดจำนวนของสมาชิกวุฒิสภานั้นให้มีการพิจารณากันอีกครั้งหนึ่ง

จากนั้นกรรมการได้แสดงความคิดเห็นและตั้งสังเกต ดังนี้

- ในส่วนของข้อ ๑๑ ย่อหน้าที่ ๑ ที่เขียนไว้ว่า “วุฒิสภาก็ควรมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้” ควรเติมคำว่าสมาชิกเพิ่มเติมเป็น “สมาชิกวุฒิสภาก็ควรมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้” เพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจนขึ้น

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ในข้อ ๑๑.๖ นั้นสาระสำคัญคือวุฒิสภาต้องทำหน้าที่ถอดถอนร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรโดยใช้คะแนนเสียงกึ่งหนึ่งของทั้งสองสภา

จากนั้นกรรมการได้แสดงความคิดเห็นและตั้งสังเกต ดังนี้

- การใช้คะแนนเสียงกึ่งหนึ่งในการถอดถอนนั้นอาจไม่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่ผ่านมาที่ใช้คะแนนเสียง ๓ ใน ๕

ประธานกรรมการได้ชี้แจงว่า คะแนนเสียง ๓ ใน ๕ นั้นมีการใช้เฉพาะการถอดถอนของวุฒิสภาเท่านั้นซึ่งในอดีตปรากฏว่าไม่สามารถดำเนินการถอดถอนบุคคลใดได้เลย

ข้อ ๑๑ ส่วนต้น แก้ไขเป็นดังนี้ “เมื่อวุฒิสภามีสมาชิก ๒๐๐ คน” (ประมาณกึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) มาจากหลากหลายอาชีพ

จากนั้นกรรมการได้แสดงความคิดเห็นและตั้งสังเกต ดังนี้

- ในข้อ ๑๑.๖ นั้นเป็นการเสนอเสนอถอดถอนหรือผู้ที่มีอำนาจในการลงมติถอดถอน เพราะว่าการเสนอถอดถอนนั้นต้องเสนอผ่านคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ประธานกรรมการได้ชี้แจงว่า ในข้อ ๑๑.๖ นั้นเป็นการลงมติร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรโดยใช้คะแนนเสียงกึ่งหนึ่งของทั้งสองสภา ส่วนการเสนอถอดถอนนั้นต้องเสนอผ่านคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ วุฒิสภาเสนอถอดถอนเองได้เพราะเพราะมีที่จากกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย เดิมไม่สามารถยื่นได้เพราะวุฒิสภาเป็นผู้ถอดถอนจึงไม่สามารถยื่นถอดถอนเองได้

- ในข้อ ๑๑.๗ ในส่วนของรูปแบบการสรรหาจะเป็นอย่างไรคณะกรรมการก็ค่อยกลับมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

จากนั้นกรรมการได้แสดงความคิดเห็นและตั้งสังเกต ดังนี้

- ในข้อ ๑๑.๗ นั้นควรให้เป็นการลงมติร่วมกันระหว่างวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรซึ่งจะทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเลือกองค์กรตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญด้วย

- ในข้อ ๑๑.๗ นั้นควรให้แต่เฉพาะวุฒิสภาเท่านั้นเป็นผู้ลงมติเลือกองค์กรตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญเนื่องจากวุฒิสภาที่คณะกรรมการจะได้กร่างกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นจะมีความหลากหลาย ไม่ควรให้สภาผู้แทนราษฎรมามีส่วนร่วมในการลงมติ เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นบุคคลที่จะถูกองค์กรตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญทำการตรวจสอบซึ่งอาจเกิดการเบี่ยงเบนและการตรวจสอบทำได้ยาก

- ควรมีการเพิ่มเติมให้วุฒิสภามีอำนาจในการกำหนดวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ของประเทศ

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ถ้าจะมีการเพิ่มเติมให้มีอำนาจในการกำหนดวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ของประเทศซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกพันอนาคตของประเทศจึงควรให้เป็นอำนาจร่วมกันของทั้งวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ประเทศไปให้รัฐบาลดำเนินการนั้นต้องให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีส่วนร่วมรับรู้อย่าง

- มีข้อกังวลว่าหากกำหนดให้เป็นหน้าที่ร่วมกันของทั้งสองสภาแล้ววิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ประเทศอาจถูกกำหนดโดยเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรข้างมากเนื่องจากเป็นเสียงส่วนใหญ่

แผนยุทธศาสตร์ของประเทศนั้นควรรวมถึงเรื่องวิสัยทัศน์ประเทศและต้องมีความครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ให้มากขึ้นด้วย รวมทั้งต้องมียุทธศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาร่วมกันกำหนดออกแบบให้เป็นแผนในระยะยาว

ประธานกรรมการได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ให้เพิ่มข้อความในข้อ ๑๑.๘ กำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรในการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของประเทศเพื่อให้ฝ่ายบริหารนำไปปฏิบัติต่อไป

จากนั้นกรรมการได้แสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกต ดังนี้

- ในข้อ ๑๑.๘ นั้นควรมีการกำหนดกรอบให้ชัดเจนว่าครอบคลุมเรื่องอะไรบ้าง เพราะบางเรื่องอาจไม่เหมาะกับการกำหนดให้เป็นวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ของประเทศ

- ในข้อ ๑๑.๘ นั้นอาจกำหนดให้เป็นหน้าที่ของทั้งสองสภาในการเห็นชอบวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และแผนที่สำคัญของประเทศเพื่อให้มีการอภิปรายกันในสภา ไม่ควรให้สภาทั้งสองกำหนดเพราะเรื่องที่มีความยากในการกำหนด

- ในข้อ ๑๑.๘ ควรกำหนดให้เป็นการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ เพราะการให้ความเห็นชอบนั้นไม่มีสภาผูกพันให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม อยากให้เกิด shared people vision วิสัยทัศน์ที่ต้องการของ

จากนั้นกรรมาธิการได้แสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกต ดังนี้

- ข้อ ๑๒.๕ ไม่ควรมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแต่ควรให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีได้ตามที่เคยเป็นมาในอดีต

- ข้อ ๑๒.๓ นั้นควรเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งสามารถดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีได้ ทั้งนี้ ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่หรือไม่

ประธานกรรมาธิการได้ชี้แจงว่า ในต่างประเทศนั้นจะมีการเลื่อนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนเป็นลำดับที่สองขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทน หากไม่มีการใช้รูปแบบนี้ในประเทศไทยอาจจะเป็นการบีบบังคับให้พรรคการเมืองต้องให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เพราะหากมีการเลือกตั้งใหม่อาจไม่ได้รับการเลือกตั้งก็เป็นได้

จากนั้นกรรมาธิการได้แสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกต ดังนี้

- ควรแยกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากรัฐมนตรีอย่างเด็ดขาด จึงมีการเสนอ cabinet list เพื่อต้องการให้คนที่ต้องการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ไปสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากต้องการเป็นรัฐมนตรีก็ไปอยู่ใน cabinet list แล้วให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจว่าต้องการได้ cabinet list ของพรรคการเมืองใดก็ให้เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้น

ในข้อ ๑๒.๕ ควรกำหนดไว้เนื่องจากวุฒิสภาในอนาคตนั้นจะมีความหลากหลายของกลุ่มประชาสังคมต่าง ๆ หากมีการรวมตัวกันเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีก็ควรที่จะให้ยุบสภาไปด้วยเพื่อเป็นการบีบบังคับไปให้ใช้วิธีอื่น

- มีกรรมาธิการบางท่านแสดงความคิดเห็นว่า ไม่ควรให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปเป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

ประธานกรรมาธิการได้กล่าวว่า คณะกรรมาธิการควรพิจารณาให้รอบคอบในเรื่องการห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี เพราะอาจเกิดปัญหาเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

จากนั้น กรรมาธิการแสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกต ดังนี้

- ควรให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีความเชื่อมโยงกันในระดับหนึ่งแต่ไม่ได้เชื่อมโยงกันอย่างเต็มที่ และต้องรักษาความหลากหลายในสภาผู้แทนราษฎรไม่ให้เกิดการครอบงำแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องทำให้เกิดเสถียรภาพ

- ข้อ ๑๒.๕ เป็นการปฏิรูปครั้งสำคัญของการเมืองไทยทำให้ฝ่ายบริหารมีอิสระได้ในระดับหนึ่ง หากมีการยื่นญัตติไม่ไว้วางใจแบบเดิมอาจเกิดอันตรายต่อรัฐบาลในอนาคต

- การกำหนดให้ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีแต่ต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็จะมีหัวหน้าพรรคการเมืองคนใดลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประธานกรรมาธิการได้กล่าวว่า ถ้าใช้รูปแบบ cabinet list และห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ให้ เป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอย่างเด็ดขาดข้อ ๑๒.๕ กับ ๑๒.๖ นั้นก็ต้องกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อ

เป็นการรักษาเสถียรภาพของรัฐบาล หากไม่ใช่รูปแบบ cabinet list ดังกล่าว ก็อาจไม่จำเป็นต้องกำหนดข้อ ๑๒.๕ และ ๑๒.๖ ทั้งสองข้อไว้ในรัฐธรรมนูญอาจกำหนดไว้เพียงข้อใดข้อหนึ่งก็ได้

จากนั้นกรรมาธิการแสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกต ดังนี้

- รูปแบบ cabinet list อาจขัดกับหลักการที่กรรมาธิการได้เห็นชอบแล้วว่านายกรัฐมนตรีจะมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้

- มีกรรมาธิการบางท่านแสดงความคิดเห็นว่าอาจกำหนดให้เฉพาะตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไม่ต้องให้อยู่ใน cabinet list เพื่อไม่ให้ขัดกับหลักการที่ได้กรรมาธิการได้เห็นชอบไปแล้ว

- บางเรื่องไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญก็ได้ ให้เป็นเพียงระเบียบแบบแผนทางปฏิบัติ (convention) ก็น่าเพียงพอแล้ว

- ควรคงข้อ ๑๒.๕ และ ๑๒.๖ ไว้ก่อนแล้วคณะกรรมาธิการค่อยกลับมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

- ในข้อ ๑๒.๖ จะมีหลักเกณฑ์อะไรหรือไม่ที่จะห้ามฝ่ายบริหารเสนอทุกกฎหมายภายใต้กรอบนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ

ประธานกรรมาธิการ ได้ชี้แจงว่า รัฐบาลจะไม่ใช่มาตรการในข้อ ๑๒.๖ วรรคสองบ่อย เพราะถ้าใช้บ่อยแสดงว่ารัฐบาลจะอยู่ได้อีกไม่นาน

- ข้อ ๑๓ มีการกำหนดไว้แล้วในส่วนของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งจะได้นำเสนอต่อที่ประชุมในการประชุมครั้งต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมาธิการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุม และกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๒๐.๐๘ นาฬิกา

นางสาววรินทร์ทร ปณิธานธรรม

วิทยาการปฏิบัติการ

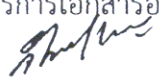
นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยาการปฏิบัติการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรปฏิบัติการ

นายไพรัช สุทธิเจริญ
นิติกรปฏิบัติการ
นางสาวอัจฉรา สวนสมุทร
วิทยากรชำนาญการ
นายสกันธ์ พรหมบุญตา
นิติกรปฏิบัติการ
นายรัฐภูมิ คำศรี
นิติกรชำนาญการ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมาธิการ ๒
ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์